

Latvijas Republikas Augstākā tiesa

**TIESU PRAKSES APKOPOJUMS
PUBLISKO IEPIRKUMU LIETĀS**

(2005.gada februāris – 2020.gada jūnijs)

Apkopošanu sagatavoja
Senāta Administratīvo lietu departamenta
senatora palīdzē Līva Dreimane

Rīga 2020

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	5
1. TIESISKAIS REGULĒJUMS UN PRINCIPI	6
2. IEPIRKUMU TIESISKUMA KONTROLE – PROCESUĀLI JAUTĀJUMI	9
2.1. Administratīvā procesa kārtībā izskatāmie prasījumi	9
Pasūtītāja lēmums, ar kuru noteikts uzvarētājs.....	9
Iepirkumu uzraudzības biroja lēmumi	9
Prasījums par spēku zaudējuša tiesību akta atzīšanu par prettiesisku (Administratīvā procesa likuma 184.panta otrā daļa)	10
Pienākuma uzlikšana izsludināt iepirkumu	11
Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana ārpus procedūras.....	11
Būtiski līguma grozījumi	12
Lēmums un paziņojums par noteiktas procedūras izvēli.....	12
Prasījumi saistībā ar iepirkuma līgumu	12
Slēgta konkursa pirmajā posmā pieņemts lēmums.....	13
Lēmums par iepirkuma procedūras pārtraukšanu.....	14
Mazie sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumi	14
No iepirkuma procedūras nepamatoti nodalīti tiesību akti.....	15
Publiski tiesisko attiecību konstatēšana.....	16
Pasūtītāja finansēto projektu ietvaros privātpersonu veiktie iepirkumi.....	16
2.2. Procesas dalībnieki	17
Subjektīvās tiesības iesniegt pieteikumu. Ieinteresētā persona	17
Personas, kuras nevar iesniegt sūdzību.....	18
Atbildētājs un tā pusē pieaicināmās iestādes	20
Trešā persona	20
2.3. Pagaidu aizsardzība	22
Pagaidu aizsardzības nozīme	22
Pagaidu aizsardzības robežas.....	24
Pagaidu aizsardzības līdzekļu veidi.....	25
Pagaidu aizsardzības piemērošanas subjektīvais kritērijs	28
2.4. Sūdzības izskatīšana Iepirkumu uzraudzības birojā	31
Sūdzības pamats, papildinājumi un iesniegšanas termiņš	31
Objektīvā izmeklēšana.....	33
Uzklausīšanas pienākums	34
Depozīta atmaksa.....	34
2.5. Sankcijas attiecībā uz līgumu	36
Vispārīgi jautājumi	36

Pamats sankciju piemērošanai	37
Nogaidīšanas termiņa neievērošana.....	37
Līguma tieša noslēgšana.....	37
Sankciju piemērošanas izņēmumi	39
Sankciju piemērošanas ierobežojumi	39
2.6. Zaudējumu atlīdzināšana	42
Neiegūtā peļņa	42
Zaudējumu atlīdzinājums, ja pieteikums ir par sankcijām attiecībā uz līgumu.....	44
Nemantiskā kaitējuma kompensēšana	44
Zaudējumu atlīdzināšanas ārpustiesas izskatīšanas kārtība.....	45
3. MATERIĀLTIESISKIE ASPEKTI	46
3.1. Iepirkuma dokumentācija, tajā noteiktās prasības un vērtēšanas kritēriji.....	46
Nolikums, tehniskā specifikācija un prasības.....	46
Vērtēšanas kritēriji.....	50
Pasūtītāja rīcības brīvība un tiesas kompetence	52
Prasību efektivitāte	52
Prasību ekonomiskais izdevīgums pretendentam.....	52
Prasības attiecībā uz kvalifikāciju	53
Iepirkuma priekšmets un tam izvirzītās prasības.....	54
Economiskais izdevīgums pasūtītājam.....	54
Iepirkuma nosacījumu atbilstība citiem normatīvajiem aktiem	54
Prasību objektivitāte un samērīgums, ja pieteicies tikai viens pretendents.....	55
Prasību interpretācija	56
3.2. Priekšrocības ārpus dokumentos izvirzītajām prasībām	59
Dalība iepriekšējos posmos vai dokumentu sagatavošanā	59
Ziedojums un potenciāls interešu konflikts	60
3.3. Pretendentu un piedāvājumu atbilstības novērtēšana	61
Nolikuma prasību saistošais spēks	61
Atsaukšanās uz citas personas iespējām.....	62
Finanšu piedāvājuma atbilstība prasībām – izmaksu nenorādīšana un 0 euro izmaksas finanšu piedāvājumā	64
Apliecinājums par nodokļu parādu neesību.....	65
3.4. Piedāvājuma izskaidrošana un kļūdu labošana.....	67
Piedāvājuma izskaidrošana un precizēšana	67
Aritmētisku kļūdu labošana	69
3.5. Nepamatoti lēts piedāvājums.....	70
Cenas pārbaudes procedūra	70
Pasūtītāja novērtējuma brīvība un tiesas kompetence	72

Tiesas vērtējums atsevišķiem argumentiem par cenas veidošanos	73
Arguments par izmaksu segšanu uz citu pasūtījumu rēķina.....	73
Arguments par izmaksu segšanu no peļņas	74
Arguments par īpaši labvēlīgiem nosacījumiem sadarbībā ar mātesabiedrību ...	74
Arguments par pārlieku zemu cenu, salīdzinot ar iepriekš iepirkumos piedāvāto	74
Arguments par izmaksu segšanu no citas finanšu piedāvājuma pozīcijas.....	75
Arguments par veiksmīgu līguma izpildi	75
3.6. Iepirkuma procedūras pārtraukšana	76
3.7. Iepirkuma līguma būtiska grozīšana	79
Līguma grozīšana pirms līguma noslēgšanas	80
3.8. Atsevišķi publisko iepirkumu instrumenti un režīmi.....	81
Sarunu procedūra	81
Publisko iepirkumu likuma 63.panta pirmās daļas 3.punkts	82
Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturtās daļas 1.punkts.....	83
Publisko iepirkumu likuma 8.panta septītās daļas 2.punkta „b” apakšpunkts.....	83
Izloze	84
B daļas pakalpojumi	85
Vispārīgā vienošanās	85
IZMANTOTO NOLĒMUMU SARAKSTS	87
Eiropas Savienības Tiesas un Vispārējās tiesas nolēmumi	87
Senāta nolēmumi	88
Pielikums	95
Tiesību normu salīdzināšanas tabula	95

IEVADS

Prakses apkopojuma mērķis ir strukturēti apkopot Senāta atziņas, secinājumus un prakses piemērus publisko iepirkumu lietās, ļaujot interesentiem vienuviet iepazīties ar aktuālo tiesību normu piemērošanas praksi un tādējādi veicinot vienveidīgu publisko iepirkumu tiesību normu izpratni un piemērošanu.

Apkopojums strukturēts trīs nodaļās. Pirmā nodaļa veltīta īsam pārskatam par publisko iepirkumu tiesisko regulējumu un principiem – vispārīgam priekšstatam par nozares juridisko ietvaru. Divās pārējās nodaļās aplūkoti procesuāli jautājumi saistībā ar iepirkumu tiesiskuma kontroli, piemēram, tiesas kompetence, tiesvedības procesa dalībnieku loks, pagaidu aizsardzības jautājumi u.tml. (otrā nodaļa), un materiāltiesiski jautājumi, kas attiecas uz pašu iepirkuma procedūru, piemēram, nolikumā izvirzītās prasības, piedāvājumu novērtēšana, nepamatoti lēta piedāvājuma identificēšana u.c. (trešā nodaļa).

Apkopojumā izmantoti 202 Senāta nolēmumi, kas stājušies spēkā laikā no 2005.gada februāra līdz 2020.gada jūnijam (kā arī 30 Eiropas Savienības Tiesas un Vispārējās tiesas nolēmumi, uz kuriem Senāts atsaucies). Jāatzīmē, ka šajā laikā publisko iepirkumu tiesiskais regulējums ir vairākkārt mainījies, turklāt ne tikai vietējā mērogā, bet arī visā Eiropas Savienības tiesību telpā. Kopš 2017.gada 1.marta ir spēkā jauns Publisko iepirkumu likums, bet kopš 2017.gada 1.aprīļa – Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums. Šajos likumos iedzīvinātas jaunākās Eiropas Savienības direktīvas¹ iepirkumu jomā. Tomēr, neraugoties uz tiesiskā regulējuma maiņu, Senāta līdz šim sniegtās atziņas saglabā savu aktualitāti, jo iepirkumu principi un aizsargātās vērtības nav mainījušās un tiesu lietās līdz šim aplūkotais regulējums daudzviet vienīgi precizēts, nevis grozīts pēc būtības.

Tajā pašā laikā jāpatur prātā, ka normatīvo aktu maiņas dēļ Senāta nolēmumos atrodamās norādes uz konkrētām Publisko iepirkumu likuma un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma normām lielākoties vairs neatbilst šobrīd spēkā esošajai likumu redakcijai (pantu, daļu, punktu numerācijai). Turklāt daļa nolēmumos aplūkoto jautājumu šobrīd ir regulēta citā normatīvajā aktā, nevis Publisko iepirkumu likumā. Tādēļ apkopojumam ir pievienota tiesību normu salīdzināšanas tabula (sk. pielikumu). Tā izmantojama, lai noskaidrotu, kur šobrīd noregulēti tiesību jautājumi, kas apskatīti Senāta nolēmumos. Vienlaikus lasītājs tiek aicināts patstāvīgi izvērtēt, vai regulējums, kas norādīts apkopojumā ietvertajās Senāta atziņās, redakcionāli un saturiski pilnībā atbilst šobrīd spēkā esošajām normām.

Jāuzsver, ka apkopojumā ir ietvertas arī tādas Senāta atziņas, kas sniegtas, izskatot jautājumu par pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošanu – vai nu izlemjot attiecīgu Senātam pieteiktu lūgumu, vai blakus sūdzības kārtībā pārskatot attiecīgu pirmās instances tiesas tiesneša lēmumu. Būtiski atzīmēt, ka šāda veida lēmumos tiek sniegts vienīgi pirmšķietams vērtējums lietas apstākļiem, un tas nav saistošs, tiesai izskatot lietu pēc būtības. Tādēļ uzmanība pievēršama atsaucēs norādītajam lēmuma veidam.

Papildus jānorāda, ka Senāta atziņas apkopojumā daudzviet citētas ar redakcionālām izmaiņām, kuru mērķis ir pielāgot tās apkopojuma formātam un struktūrai.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK.

1. TIESISKAIS REGULĒJUMS UN PRINCIPI

Publisko iepirkumu jomu reglamentē Publisko iepirkumu likums un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums, kas stājās spēkā 2017.gada 1.martā un 2017.gada 1.aprīlī.

Tajos iedzīvinātas jaunākās Eiropas Savienības direktīvas publisko iepirkumu jomā – Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (turpmāk tekstā direktīvas apzīmētas atbilstoši to numuriem).

Pirms tam spēkā bija likumi ar tādu pašu nosaukumu, un tajos savukārt bija iedzīvinātas iepriekš spēkā bijušās direktīvas – Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta Direktīva 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs.

No minētajiem normatīvajiem aktiem izriet publiskā iepirkuma pamatprincipi. Tie ir iepirkuma procedūras atklātums, piegādātāju brīva konkurence un vienlīdzīga attieksme pret tiem, kā arī valsts un pašvaldību līdzekļu efektīva izmantošana (sk. *Publisko iepirkumu likuma 2.pantu un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 2.pantu*).

Publisko iepirkumu tiesību pamatjēga ir nodrošināt iepirkuma priekšmeta piešķiršanā vienlīdzīgu attieksmi, kas izslēgtu starp pretendentiem negodīgu konkurenci, iepriekš zināmu priekšrocību piešķiršanu noteiktam pretendētājam iepretim citiem konkurentiem. Tādējādi tiek panākts publiskā iepirkuma regulējuma galvenais mērķis – ietaupīt publiskā budžeta līdzekļus.²

Vienlaikus, kā ikvienā citā publiski tiesiskā attiecībā, arī iepirkumā ir jāievēro samērīgums. Samērīguma principa ievērošana prasa, lai iestāžu akti nepārsniegtu to, kas ir piemērots un nepieciešams, lai sasniegtu izvirzītos mērķus, ar to saprotot, ka, ja ir iespēja izvēlēties vienu no vairākiem piemērotiem pasākumiem, jāizvēlas vismazāk apgrūtinātais, un tā izraisītie trūkumi nedrīkst būt nesamērīgi ar sasniežamajiem mērķiem.³

Vienlīdzīgas attieksmes pret pretendentiem princips, [...] kura mērķis ir sekmēt veselīgas un efektīvas konkurences izveidošanos starp uzņēmumiem, kas piedalās publiskā iepirkuma procedūrā, paredz, ka visiem pretendentiem ir vienādas iespējas, izstrādājot savu piedāvājumu noteikumus, un tas nozīmē, ka visu konkurentu piedāvājumiem ir jābūt pakļautiem vienādiem nosacījumiem. Tādējādi līgumslēdzējai iestādei katrā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras posmā ir jāievēro vienlīdzīgas attieksmes pret pretendentiem princips, un pretendentiem ir jāatrodas vienlīdzīgā stāvoklī gan brīdī, kad tie sagatavo savus piedāvājumus, gan brīdī, kad tos izvērtē līgumslēdzēja iestāde.⁴

² Sk. Senāta 2013.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-58/2013 (A420603010) 7.punktu.

³ Sk. Vispārējās tiesas 2009.gada 10.decembra sprieduma lietā *Antwerpse Bouwwerken/Komisija*, T-195/08, ECLI:EU:T:2009:491, 57.punktu un 2011.gada 20.septembra sprieduma lietā *Evropaïki Dynamiki/EIB*, T-461/08, ECLI:EU:T:2011:494, 142.punktu.

⁴ Sk. Vispārējās tiesas 2013.gada 16.septembra sprieduma lietā *Spānija/Komisija*, T-402/06, ECLI:EU:T:2013:445, 66.punktu, kā arī tajā norādīto Eiropas Savienības Tiesas judikatūru.

Minētais princips nozīmē arī pārskatāmības pienākumu, lai ļautu līgumslēdzējai iestādei nodrošināt tā ievērošanu. Pārskatāmības principa galvenais mērķis ir garantēt, ka nepastāv līgumslēdzējas iestādes favorītisma un patvaļības risks, kā arī kontrolēt publiskā iepirkuma procedūru objektivitāti. Tas prasa, lai visi piešķiršanas procedūras nosacījumi un kārtība skaidri, precīzi un nepārprotami būtu formulēti paziņojumā par paredzamo publisko iepirkumu vai specifikācijās tādējādi, lai, pirmkārt, visi labi informēti un ierasti rūpīgi pretendenti varētu saprast tās precīzo piemērošanas jomu un to interpretēt vienādi un, otrkārt, līgumslēdzēja iestāde varētu faktiski pārbaudīt, vai pretendentu piedāvājumi atbilst attiecīgo iepirkumu reglamentējošiem kritērijiem.⁵

Kā var secināt no tiesu prakses atziņām, arī pašiem iepirkumu dalībniekiem ir jāatturas no tādām darbībām, kas virzītas uz savstarpējas konkurences ierobežošanu vai izslēgšanu. Tā Senāta spriedumā lietā Nr. SKA-333/2014 norādīts, ka Publisko iepirkumu likums ļauj dalībniekiem iesniegt kopīgu piedāvājumu un šāds regulējums izveidots ar mērķi veicināt mazo un vidējo uzņēmumu iesaistīšanos publisko iepirkumu tirgū. Vienošanās par kopīgu dalību iepirkumā var ietvert arī vienošanos par savstarpējas konkurences izslēgšanu šajā jomā saskaņā ar Komerclikuma noteikumiem par pilnsabiedrību izveidi. Tomēr šādas vienošanās vienīgais tiesiski pieļaujama mērķis var būt *kopīgi* veikt saimniecisko darbību, tādā veidā iesaistoties pasūtījumos, kurus nevarētu izpildīt bez vienošanās, nevis savstarpējas konkurences ierobežošana vai izslēgšana.⁶

Vispārējā tiesa atzinusi, ka publiskā iepirkuma procedūrā pretendenti ir jāaizsargā pret līgumslēdzējas iestādes patvaļu, tiem garantējot, ka pret līgumslēdzējas iestādes pieņemtiem prettiesiskiem lēmumiem efektīvi un pēc iespējas ātrāk var tikt celta prasība.⁷ Nolūkā nodrošināt efektīvas pārskatīšanas procedūras ir pieņemtas vairākas Eiropas Savienības direktīvas (kas attiecīgi iedzīvinātas Latvijas publisko iepirkumu tiesiskajā regulējumā) – 1989.gada 21.decembra Direktīva 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām, 1992.gada 25.februāra Direktīva 92/13/EEK, ar ko koordinē normatīvos un administratīvos aktus par to, kā piemēro Kopienas noteikumus par līgumu piešķiršanas procedūrām, ko piemēro subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē, un Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 11.decembra Direktīva 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā.

Papildus minētajam attiecībā uz piemērojamo tiesisko regulējumu jāpatur prātā, ka no publiskā iepirkuma procedūras atsevišķi tiek regulētas publikās un privātās partnerības procedūras.

Direktīvas 2004/17/EK 18.pantā noteikts, ka tā neattiecas uz būvdarbu un pakalpojumu koncesijām, ko piešķirušī līgumslēdzēji, kuri veic vienu vai vairākas no 3. līdz 7.pantā minētajām darbībām [...], ja minētās koncesijas ir piešķirtas attiecīgo darbību veikšanai.

⁵ Sk. Vispārējās tiesas 2013.gada 16.septembra sprieduma lietā *Spānija/Komisija*, T-402/06, ECLI:EU:T:2013:445, 67.punktu; par publisko iepirkumu direktīvās iedzīvinātajiem principiem sk. arī Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.marta sprieduma lietā *SAG ELV Slovensko u.c.*, C-599/10, ECLI:EU:C:2012:191, 25.punktu.

⁶ Sk. Senāta 2014.gada 20.jūnija spriedumu lietā Nr. SKA-333/2014 (A43015211).

⁷ Sk. Vispārējās tiesas 2011.gada 20.septembra sprieduma lietā *Evropaiki/EIB*, T-461/08, ECLI:EU:T:2011:494, 119.punktu.

Direktīvas 2004/17/EK 1.panta 3.punkta „b” apakšpunktā noteikts, ka pakalpojumu koncesija ir tāda paša veida līgums kā pakalpojumu līgums, taču izņēmums ir tas, ka atlīdzība par pakalpojumu sniegšanu ir vai nu tikai tiesības izmantot attiecīgo pakalpojumu, vai arī minētās tiesības kopā ar samaksu. Kā atzinusi Eiropas Savienības Tiesa, pakalpojumu līguma gadījumā apstāklis, ka līgumslēdzēja puse nesaņem tiešu atlīdzību no līgumslēdzējas iestādes, bet, ka tai ir tiesības saņemt atlīdzību no trešajām personām, atbilst nosacījumam par atlīdzību, kas ietverts koncesijas līguma definīcijā. Pakalpojumu koncesija nozīmē, ka koncesionārs uzņemas risku, kas saistīts ar attiecīgo pakalpojumu izmantošanu. Ar pakalpojumu izmantošanas ekonomisko risku ir jāsaprot tirgus profesionālās izmantošanas risks, kas var sastāvēt no konkurences riska no citiem uzņēmējiem, neatbilstības starp pakalpojumu piedāvājumu un pieprasījumu riska, parādnieku par sniegto pakalpojumu cenu maksātnespējas riska, riska, ka ar ieņēmumiem netiks segti visi izmantošanas izdevumi, vai arī atbildības par zaudējumiem riska, kas ir saistīts ar pienākumu neizpildi pakalpojumu jomā (*Eiropas Savienības Tiesas 2011.gada 10.marta sprieduma lietā „Privater Rettungsdienst und Krankentransport Stadler”, C-274/09, ECLI:EU:C:2011:130, 24., 25., 26., 37.punkts*).⁸

Publiskās un privātās partnerības regulējums ietverts Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra direktīvā 2014/23/ES par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu. Tā savukārt pārņemta Publiskās un privātās partnerības likumā.

Tāpat jāņem vērā, ka atsevišķos gadījumos līdztekus iepirkumu un publiskās un privātās partnerības regulējumam situāciju var daļēji regulēt arī konkrētas nozares speciālie normatīvie akti, piemēram, sabiedriskā transporta pakalpojumu gadījumā tā būtu Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 23.oktobra Regula Nr. 1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1107/70.⁹

⁸ Senāta 2018.gada 12.februāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-903/2018 (A420278417, ECLI:LV:AT:2018:0212.A420278417.11.L) 11.punkts.

⁹ Sk., piem., Senāta 2018.gada 12.februāra lēmumu par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-903/2018 (A420278417, ECLI:LV:AT:2018:0212.A420278417.11.L).

2. IEPIRKUMU TIESISKUMA KONTROLE – PROCESUĀLI JAUTĀJUMI

2.1. Administratīvā procesa kārtībā izskatāmie prasījumi

Pasūtītāja lēmums, ar kuru noteikts uzvarētājs

[Situācijā, kad ar pārsūdzēto lēmumu noteikts iepirkuma procedūras uzvarētājs un vienlaikus noraidīti pārējo pretendentu piedāvājumi, tostarp pieteicēja piedāvājums,] pieteicējs var iebilst pret lēmumu, atsaucoties gan uz paša piedāvājuma nepamatotu noraidīšanu, gan uz uzvarētāja piedāvājuma neatbilstību un attiecīgi – nepamatotu šā piedāvājuma nenoraidīšanu. Kā norādījusi Eiropas Savienības Tiesa, publiskā iepirkuma procedūrā pretendentiem ir līdzvērtīgas likumīgās intereses par to, lai tiktu izslēgti citu pretendentu piedāvājumi, lai saņemtu līguma slēgšanas tiesības. Pirmkārt, pretendentu izslēgšanas sekas var būt tādas, ka cits pretendents iegūst līgumu tieši tajā pašā procedūrā. Otrkārt, ja tiek izslēgti visi pretendenti un tiek rīkota jauna iepirkuma procedūra, tajā var piedalīties katrs no šiem pretendentiem un tādējādi līgumu iegūt netieši (*Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 11.maija sprieduma lietā „Archus un Gama”, C-131/16, ECLI:EU:C:2017:358, 51., 52.punkts*). Ja pieteicēja piedāvājums ir noraidīts neatbilstības dēļ, bet cits pretendents, neraugoties uz tādām pašām piedāvājuma neatbilstībām, atzīts par uzvarētāju, var tikt konstatēts vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums. Tas savukārt var būt pamats atzīt par prettiesiskiem lietā pārsūdzētos iepirkuma rezultātus.¹⁰

Senāts nesaskata pamatu atšķirīgi raudzīties arī uz iepirkumiem, kas veikti saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 8.²pantu, uz kuru Eiropas Savienības tiesiskais regulējums tieši neattiecas, jo arī šīm iepirkuma procedūrām ir jānodrošina efektīvas pārskatīšanas iespējas.¹¹

Iepirkumu uzraudzības biroja¹² lēmumi

Iepirkuma procedūras ietvaros persona savas tiesības un tiesiskās intereses var aizsargāt, apstrīdot un pārsūdzot pasūtītāja izdotus administratīvos aktus. Ja augstāka iestāde – birojs – sūdzību izskatījusi pēc būtības un noraidījusi to, tad šis lēmums ietver administratīvā akta galīgo noformējumu un ir pārsūdzams tiesā saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmās daļas 1.punktu. Ja birojs kādu iemeslu dēļ iesniegumu atstājis bez izskatīšanas, tiesai atbilstoši Publisko iepirkumu likuma prasībām jāpārbauda, vai šāds biroja lēmums ir pamatots. Ja lēmums ir pamatots, tiesa noraida pieteikumu par biroja lēmumu un tai nav pamata veikt pasūtītāja lēmuma pārbaudi. Savukārt, ja biroja lēmums nav pamatots, tad atzīstams, ka iestāde ir atteikusies no iespējas pārskatīt funkcionāli zemākas iestādes (pasūtītāja) lēmumu. Tādā gadījumā tiesa atbilstoši iedibinātajai praksei pati lemj par pasūtītāja lēmuma tiesiskumu, sprieduma rezolutīvajā daļā lemjot vienīgi par šo lēmumu. Izņēmums būtu vienīgi tad, ja pieteicējs norādītu uz Administratīvā procesa likuma 184.panta otrajā daļā minēto priekšnosacījumu iestāšanos, kas savukārt liktu tiesai spriedumu taisīt arī par iestādes procesuālo pārkāpumu – Iepirkumu uzraudzības biroja lēmuma atzīšanu par prettiesisku.¹³

¹⁰ Senāta 2018.gada 13.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-197/2018 (A420343915, ECLI:LV:AT:2018:0213.A420343915.2.S) 11.punkts.

¹¹ Turpat.

¹² Turpmāk arī – birojs.

¹³ Sk. Senāta 2016.gada 17.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-744/2016 (A420181315) 13.punktu.

Administratīvais akts ar galīgā noregulējuma raksturu ir lēmums, ar kuru noslēdzas iepirkuma procedūra, piemēram, Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums, ar kuru ļauns slēgt iepirkuma līgumu ar noteikto uzvarētāju vai lēmums par iepirkuma procedūras pārtraukšanu. Lēmumam, ar kuru pasūtītājam aizliegts slēgt iepirkuma līgumu ar atklātā konkursā noteikto uzvarētāju un uzdots atkārtoti izvērtēt atklātā konkursā iesniegtos piedāvājumus, nav galēja noregulējuma rakstura. Šāds lēmums atbilstoši Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas 3.punktam ir starplēmums.¹⁴

[Gadījumā, kad birojs ar savu lēmumu uzdevis pasūtītājam atkārtoti novērtēt piedāvājumus, apmierinot vienas personas sūdzību, kamēr citas personas sūdzība ar to pašu lēmumu noraidīta,] biroja lēmums satur galīgo novērtējumu par noraidītā pretendenta piedāvājumu. Šādā situācijā biroja lēmums, ar kuru pretendenta sūdzība atzīta par nepamatotu, ir noslēdzošais attiecībā pret šo pretendentu un faktiski liedz tam pretendēt uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Tas nozīmē, ka attiecīgajam pretendentam nav pamata gaidīt, kad pasūtītājs atkārtoti izvērtēs piedāvājumus, jo turpmākais piedāvājumu vērtējums vairs neaptvers šī pretendenta piedāvājumu.¹⁵

Prasījums par spēku zaudējuša tiesību akta atzīšanu par prettiesisku (Administratīvā procesa likuma 184.panta otrā daļa)

Ja [...] nolikums tiesvedības gaitā ir zaudējis spēku [...], tiesa nevar lemt par nolikuma prasību atcelšanu, un vienīgais iespējamais tiesā izskatāmais prasījums ir par nolikuma prasību atzīšanu par prettiesiskām. Šāds prasījums ir salīdzināms ar prasījumu par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku, un uz to pēc analogijas attiecināma Administratīvā procesa likuma 184.panta otrā daļa, kurā noteikti priekšnoteikumi tāda pieteikuma pieļaujamībai, kura apmierināšanas rezultātā vairs nevar tikt aktīvi ietekmētas konkrētās tiesiskās attiecības. Tādā gadījumā pieteicējam jāspēj pamatot tiesvedības aktualitāte – vai nu ar to, ka šāds pieteikums nepieciešams atlīdzinājuma pieprasīšanai, vai lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos.¹⁶

Līdzīgu gadījumu atkārtošanos iespēju strīdos par publisko iepirkumu norisi un tās rezultātiem nevar vērtēt tikai no tā aspekta, vai tādos pašos tiesiskos un faktiskos apstākļos samērā tuvā laikā iestāde varētu rīkoties tāpat. Šāda pieeja iepirkumu lietās nepamatoti sašaurinātu tiesas kontrolei nododamo jautājumu loku un neveicinātu tiesību normu prasībām atbilstošas publisko iepirkumu prakses nostiprināšanos. Līdz ar to līdzīgu gadījumu novēršanas nepieciešamības konstatēšanai izšķirošais ir nevis tas, vai tiešām paredzamā nākotnē varētu atkārtoties situācija ar tādiem pašiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, bet gan tas, vai tiesiskā strīda, par kuru ir iesniegts pieteikums, atrisinājums varētu būt aktuāls citos līdzīgos (ne obligāti tieši tādos pašos) gadījumos, kuru iestāšanās iespēja ir objektīvi ticama.¹⁷

¹⁴ Senāta 2019.gada 20.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1657/2019 (ECLI:LV:AT:2019:1120.SKA165719.5.L) 4.punkts.

¹⁵ Sk. Senāta 2013.gada 24.janvāra lēmuma lietā Nr. SKA-279/2013 (670066512) 6.punktu.

¹⁶ Senāta 2018.gada 11.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-945/2018 (A420372114, ECLI:LV:AT:2018:0911.A420372114.5.S) 10.punkts.

¹⁷ Senāta 2017.gada 11.septembra lēmuma lietā Nr. SKA-1302/2017 (A420235916, ECLI:LV:AT:2017:0911.A420235916.1.L) 18.punkts.

Pieteicēja izteiktas hipotētiskas aizdomas par iespējamu konkursa uzvarētāja negodīgu rīcību liecina par kazuistiska rakstura strīdu, kas neskar tādus jautājumus, kas objektīvi varētu būt aktuāli citās iepirkumu lietās.¹⁸

Pienākuma uzlikšana izsludināt iepirkumu

Iestādes izšķiršanās par to, vai izsludināt iepirkuma procedūru, nododot pakalpojumu sniegšanu tirgum, vai nodrošināt savu funkciju izpildei vajadzīgos pakalpojumus pašas spēkiem, nav pakļauta tiesas kontrolei. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.pants nosaka gadījumus, kuros publiska persona darbojas privāto tiesību jomā, bet 88.pants paredz komercdarbības veikšanas priekšnosacījumus. No šīm normām izriet, ka pašvaldība var rīkoties divējādi – pirmkārt, sniegt pakalpojumus un, otrkārt, veikt komercdarbību. Abos gadījumos, lai arī darbības raksturs ir atšķirīgs, tas ir vērsts uz sabiedriski svarīgu pakalpojumu nodrošināšanu. Izšķiršanās starp abiem darbības veidiem var notikt tad, ja publiskā persona nolēmusi pakalpojumu sniegt pašas spēkiem. Savukārt jautājumā, vai principā šādu pakalpojumu izpildi nodot tirgum vai tos nodrošināt pašas spēkiem, publiskai personai ir plaša rīcības brīvība, kas balstās politiski definētos mērķos un apsvērumos, kas var būt atkarīgs no tā, cik sociāli orientētu politiku tā īsteno. Tādēļ kontrole pār šādu izšķiršanos un rīcību nepakļaujas tiesību kritērijiem un līdz ar to – tiesas ietekmei.¹⁹

Tādējādi Senāts atkāpies no iepriekš atzītā, ka publisko iepirkumu lietās ir pārbaudāms, vai publiskas personas darbība atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87. un 88.pantam.²⁰

Ar minēto sasaucas arī citā lietā izdarītais secinājums, ka tiesas kompetencē neietilpst pienākuma uzlikšana iestādei rīkot iepirkuma procedūru. Šā secinājuma pamatā ir gan jau minētie apsvērumi par publiskas personas brīvību izšķirties pakalpojumu sniegt saviem spēkiem, gan apstākļi, ka konkrētajā gadījumā, t.i., atkritumu apsaimniekošanas nozarē, pašvaldība var izvēlēties piemērot arī citu publiskās un privātās partnerības procedūru. Turklāt Publisko iepirkumu likums neparedz nevienu gadījumu, kad personai būtu subjektīvās tiesības prasīt iepirkuma procedūras izsludināšanu, ja pasūtītājs pats šādu procedūru nav izsludinājis.²¹

Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana ārpus procedūras

Publisko iepirkumu likums nosaka personas, kuras var iebilst pret pasūtītāja lēmumiem vai iepirkuma procedūras pārkāpumiem (83., 85.¹pants). Tā kā par šādu pārkāpumu ir uzskatāma arī pasūtītāja rīcība, bez likumā noteiktās iepirkuma procedūras piešķirot iepirkuma izpildes tiesības, vispārīgi šādā gadījumā tiesā var iesniegt pieteikumu arī par šādu pasūtītāja rīcību.²²

¹⁸ Secinājums aplūkojams kopsakarā ar pieteicēja apsvērumiem konkrētajā lietā – sk. Senāta 2017.gada 11.septembra lēmuma lietā Nr. SKA-1302/2017 (A420235916, ECLI:LV:AT:2017:0911.A420235916.1.L) 19.punktu.

¹⁹ Sk. Senāta 2014.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-79/2014 (A420612510) 16.punktu.

²⁰ Turpat, 17.punkts.

²¹ Sk. Senāta 2015.gada 23.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-17/2015 (A42513407) 11.–15.punktu un 2016.gada 16.jūnija lēmumu lietā Nr. SKA-1105/2016 (680021716).

²² Sk. Senāta 2015.gada 20.novembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1462/2015 (670014615) 8.punktu.

Būtiski līguma grozījumi

Eiropas Savienības Tiesa, interpretējot Padomes Direktīvu 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai, saistībā ar iepirkuma līguma grozīšanu norādījusi: lai nodrošinātu procedūru pārskatāmību un vienlīdzīgu attieksmi pret pretendentiem, grozījumi, kas veikti publiskā iepirkuma līgumā tā spēkā esības laikā, ir jauna līguma slēgšanas tiesību piešķiršana, ja to noteikumi ir būtiski atšķirīgi no sākotnējā līguma, un līdz ar to liecina par pušu vēlēšanos mainīt būtiskus šā līguma noteikumus (*2008.gada 19.jūnija sprieduma lietā „Presstext Nachrichtenagentur”, C-454/06, ECLI:EU:C:2008:351, 34.punkts*). Tā kā būtisku grozījumu veikšana iepirkuma līgumā pielīdzināma jauna līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai, tad pret šādiem grozījumiem var iebilst tādā pašā kārtībā, kādā var prasīt atzīt par spēkā neesošu iepirkuma līgumu, tas ir, Publisko iepirkumu likuma XII¹nodaļā paredzētajā kārtībā.²³

Lēmums un paziņojums par noteiktas procedūras izvēli

Neatbilstošas procedūras piemērošana vai pasūtītāja izšķiršanās procedūru nepiemērot vispār rada konkrētas sekas, piemēram, tiek sašaurināts to personu loks, kuras teorētiski varētu pretendēt uz konkrētā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Tomēr tas nepadara par administratīvajiem aktiem paziņojumus par to. Arī lēmums par noteikta procedūras veida izvēli nav administratīvais akts. Tam pašam par sevi nav galīga noregulējuma rakstura – ar to netiek galīgi noregulēts jautājums par to, kāds būs iepirkuma rezultāts, nevienai personai netiek piešķirtas līguma slēgšanas tiesības vai tās atņemtas (nevienam šādu tiesību nav bijis).²⁴

Prasījumi saistībā ar iepirkuma līgumu

Pasūtītājs, veicot publisko iepirkumu, darbojas divās pakāpēs. Pirmajā tiek pieņemts publiski tiesisks lēmums par pasūtījuma piešķiršanu, bet otrajā pakāpē notiek šā lēmuma īstenošana privāttiesiskā ceļā – tiek slēgts iepirkuma līgums, kuram piemērojami vispārīgie civiltiesību noteikumi. No tā var secināt, ka visas darbības, kas saistītas ar publiskā iepirkuma plānošanu un izsludināšanu, iepirkuma procedūras noteikumu izstrādi, pretendentu piedāvājumu saņemšanu, iesniegto piedāvājumu vērtēšanu, labākā piedāvājuma izvēlēšanos, kā arī pasūtījuma piešķiršanas lēmuma paziņošanu, regulē publisko tiesību normas (sk. *Vaivods F. Publiskā iepirkuma divējādā tiesiskā daba. Likums un Tiesības, 2004.gada oktobris, Nr. 316, 317.lpp.*).²⁵

Iepirkuma procedūras rīkošana nepadara procedūras beigās slēdzamo līgumu par privāttiesisku. Tas, vai līgums ir privāttiesisks vai publiski tiesisks, ir atkarīgs no tā satura (līguma mērķa un uzdevumiem), nevis formas (tiesību piešķiršanas procedūras).²⁶

Iepirkuma līgumu vai to noteikumu atzīšana par spēkā neesošiem nav administratīvajai tiesai raksturīga kompetence, jo iepirkuma procedūras rezultātā tiek noslēgts privāttiesisks līgums. Vienlaikus likumdevējs Publisko iepirkumu likuma XII¹nodaļā ir paredzējis izņēmuma

²³ Senāta 2018.gada 20.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-932/2018 (A420143417, ECLI:LV:AT:2018:0220.A420143417.5.L) 11.punkts.

²⁴ Sk. Senāta 2015.gada 8.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713) 9.punktu.

²⁵ Senāta 2005.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-30/2005 (C32243303) 16.punkts, 2007.gada 8.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-30/2007 (C32243303) 11.2.apakšpunkts.

²⁶ Sk. Senāta 2016.gada 10.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-933/2016 (A420280215) 8.punktu.

gadījumus, kad administratīvajai tiesai tiek nodota tai neraksturīga kompetence – tiesības likumā noteiktos gadījumos iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos atzīt par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt to noteikumus vai saīsināt iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās termiņu.²⁷

Kārtību, kādā personas, kuras nesekmīgi piedalījušās iepirkumā, var iebilst pret iepirkuma procedūras rezultātā noslēgtu līgumu, noteic Publisko iepirkumu likuma 85.¹pants. Publisko iepirkumu likums neparedz atšķirīgu iepirkuma procedūras vai tajā pieņemto lēmumu pārsūdzības kārtību atkarībā no tā, kāds līgums noslēdzams iepirkuma rezultātā (privāttiesisks vai publiski tiesisks). Tādējādi pieteicēja tiesības vērsties tiesā par publisko tiesību līgumu, kas noslēgts starp citām personām, saistībā ar iepirkuma procedūras pārkāpumiem aprobežojas ar šajā tiesību normā uzskaitītajiem gadījumiem. Secināms, ka arī attiecībā uz pieteikuma iesniegšanu tiesā par publisko tiesību līgumu publisko iepirkumu jomā nepieciešams konstatēt tos pašus kritērijus kā iepirkuma rezultātā noslēgta privāttiesiska līguma gadījumā.²⁸

Pieteikumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu var iesniegt tikai Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā minētajos gadījumos. Jau pieteikuma izlemšanas stadijā tiesai ir jāzina, kurš Publisko iepirkumu likuma 85.²pantā uzskaitītais pārkāpums ir konkrētā pieteikuma pamatā. Ja tas netiek norādīts, tad pieteikumu jāatsaka pieņemt, bet, ja tiek norādīts, tad pēc būtības jāpārbauda tā pastāvēšana.²⁹ Šāda pieteikuma pieļaujamība nav atkarīga no tā, vai patiešām konkrētajā gadījumā ir iestājušies normās minētie apstākļi, kas var būt par pamatu līguma atzīšanai par spēkā neesošu. Pieteicējam ir saprātīgi un ticami jāpamato savs viedoklis par šo apstākļu iestāšanos, bet faktiskā šo apstākļu esība ir pārbaudāma, izskatot lietu pēc būtības. Pretējā gadījumā pieļaujami būtu tikai tādi pieteikumi, kas tiks arī apmierināti.³⁰

Uz t.s. mazajiem iepirkumiem ne sistēmiski, ne saturiski nav attiecināms neviens no Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā uzskaitītajiem pamatiem līguma atzīšanai par spēkā neesošu. Atšķirīgu prasību izvirzīšana iepirkuma norisei un atšķirīga tiesas kontrole attiecībā uz mazajiem iepirkumiem ir skaidra un konsekventa likumdevēja izšķiršanās. Pasūtītāja lēmuma atzīšana par prettiesisku rada pamatu zaudējumu atlīdzināšanai, tādēļ nav konstatējams, ka tā būtu tikai formāla vai šķietama tiesību aizsardzības iespēja. Tāpat šāda nostāja atbilst Eiropas Savienības tiesībām, kas arī nodala mazos iepirkumus, tostarp paredzot, ka uz tiem neattiecas, piemēram, Direktīva 2007/66/EK (ar kuru grozītas Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK, kuru mērķis savukārt ir nodrošināt Direktīvu 2004/18/EK un 2004/17/EK efektīvu piemērošanu).³¹

Slēgta konkursa pirmajā posmā pieņemts lēmums

Slēgtos konkursos uzvarētāja noteikšana notiek divos posmos. Pirmajā posmā pasūtītājs var atzīt kandidāta pieteikumu par atlases prasībām atbilstošu vai neatbilstošu. Ja pieteikums ir

²⁷ Senāta 2017.gada 27.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-1046/2017 (A670004317) 4.punkts.

²⁸ Senāta 2016.gada 24.oktobra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1510/2016 (A420289416) 12.punkts.

²⁹ Sk. Senāta 2016.gada 19.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1367/2016 (A420226016) 11.punktu un 2013.gada 29.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-848/2013 (A420395913) 10.punktu.

³⁰ Sk. Senāta 2013.gada 29.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-848/2013 (A420395913) 11.punktu un 2016.gada 19.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1367/2016 (A420226016) 11.punktu.

³¹ Sk. Senāta 2016.gada 7.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-882/2016 (A420147316) 6. un 7.punktu.

neatbilstošs, turpmāka dalība konkursā kandidātam ir liegta. Turpretim, ja pieteikums ir atbilstošs, pasūtītājs uzaicina kandidātu iesniegt piedāvājumu. Tālāk otrajā posmā pasūtītājs izvērtē iesniegtos piedāvājumus un noteic konkursa uzvarētāju. Otrajā posmā pieņemtais lēmums par uzvarētāja noteikšanu ir galīgais lēmums, bet pirmajā posmā pieņemtais lēmums par pieteikumu atbilstību atlases prasībām ir starplēmums. Tomēr, ja šis starplēmums skar personas būtiskas tiesības vai tiesiskās intereses, tas atzīstams par administratīvo aktu. Parasti tas ir pasūtītāja lēmums atzīt kandidāta pieteikumu par neatbilstošu. Šāds lēmums liedz kandidātam piedalīties konkursā, tāpēc, raugoties no šī kandidāta skatupunkta, tam ir galīgā noregulējuma raksturs. Tajā pašā laikā nevar izslēgt iespēju, ka administratīvajam aktam var tikt pielīdzināts arī pasūtītāja lēmums atzīt kandidāta pieteikumu par atbilstošu. Ja šāds lēmums skar personas būtiskas tiesības vai tiesiskās intereses, tas uzskatāms par administratīvo aktu.³²

Lēmums par iepirkuma procedūras pārtraukšanu

Eiropas Savienības Tiesa, interpretējot Direktīvas [89/665/EK] normas, kas attiecas uz lēmumu pārsūdzēšanu, [...] norādīja, ka lēmums atsaukt uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai ir viens no lēmumiem, attiecībā uz kuru dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvu 89/665/EK ir jāparedz procedūras prasības par lēmuma atcelšanu, un ka pilnīga šīs direktīvas mērķa realizācija tiktu apdraudēta, ja līgumslēdzējas iestādes varētu atsaukt uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā, nebūdamas pakļautas tiesas kontroles procedūrām, kas domātas, lai visādā ziņā nodrošinātu efektīvu to direktīvu ievērošanu, kuras nosaka materiālās normas un to pamatā esošos principus publiskā iepirkuma jomā. Kaut arī minētajā lietā bija runa par konkursa atsaukšanu, Senāta ieskatā tie paši tiesību aizsardzības līdzekļi piemērojami arī attiecībā uz iepirkuma procedūru pārtraukšanu un izbeigšanu. Tādējādi pārsūdzams arī lēmums, ar kuru nolemts pārtraukt iepirkuma procedūru.³³

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 38.panta trešo daļu pamatoti pārtraukta iepirkuma procedūra vairs nav atsākama. Tomēr šādas procedūras turpināšana ir iespējama, ja tiesa vai birojs atceļ nepamatotu pasūtītāja lēmumu par procedūras pārtraukšanu. Pretējā gadījumā iepirkuma procedūras tiesiskuma kontrole neapšaubāmi zaudētu efektivitāti. Personas tiesību aizsardzības mērķim tiesā vispirmām kārtām jābūt tiesiskuma atjaunošanai (šajā gadījumā – iepirkuma procedūras tiesiskai turpināšanai), nevis iestādes rīcības prettiesiskuma konstatēšanai un tai sekojošai zaudējumu atlīdzināšanai, kas nenoved pie konkurences atjaunošanas, vienlīdzības un patvaļas aizlieguma principa ievērošanas publisko iepirkumu jomā.³⁴

Mazie sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumi

Administratīvās tiesas kontrolei ir pakļauti arī tie sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumi, kuru paredzamā līgumcena nesasniedz Ministru kabineta noteikto. Iepriekš šis sliekšnis automātiski tika pieņemts par robežšķirtni, kas nodala lietas pakļautību izskatīšanai

³² Sk. Senāta 2012.gada 29.marta lēmuma lietā Nr. SKA-401/2012 (A7047211) 15.punktu.

³³ Sk. Senāta 2009.gada 30.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-735/2009 (A42763309) 11.punktu, Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 2.jūnija sprieduma lietā *Koppensteiner*, C-15/04, ECLI:EU:C:2005:345, 29.punktu.

³⁴ Sk. Senāta 2011.gada 2.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-1006/2011 (A8066011) 6.punktu, 2011.gada 22.jūlija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-795/2011 (A420512911) 7.punktu.

administratīvā procesa kārtībā,³⁵ taču vēlāk Senāts atzinis, ka uz šiem iepirkumiem pēc analogijas attiecināms tiesību aizsardzības mehānisms, kurš paredzēts Publisko iepirkumu likuma 8.¹pantā (likuma 2013.gada 1.augusta redakcijā – 8.²pantā, šobrīd – likuma 9.pantā), proti, t.s. mazā iepirkuma procedūras kontrole.³⁶ Attiecīgā nostāja balstīta Eiropas Savienības Tiesas atziņā, ka arī šāda līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūra nevar būt patvaļīga un tajā jāievēro preču brīvas aprites, tiesības veikt uzņēmējdarbību, pakalpojumu sniegšanas brīvības, nediskriminācijas un vienlīdzīgas attieksmes, pārskatāmības, proporcionalitātes un savstarpējas atzīšanas princips. Lai šādu tiesību izmantošana būtu efektīva, tām jābaida tiesas aizsardzība. Lai izpildītu šo prasību par efektīvu tiesisko aizsardzību, ir jāpārskata vismaz tādi lēmumi, kas nelabvēlīgi ietekmē personas, kuras izrāda vai ir izrādījušas interesi par līguma slēgšanas tiesību iegūšanu, piemēram, lēmumi par kāda pieteikuma iesniedzēja vai pretendenta izslēgšanu, pārbaudot, vai nav pārkāpti pamatstandarti, kas izriet no Kopienas primārajiem tiesību aktiem.³⁷

Senāts arī norādījis, ka tad, ja iepirkumā, kas nesasniedz *de minimis* līmeni, nav pārrobežu intereses, dalībvalsts nevar pieļaut savu pilsoņu tiesību diskrimināciju iepretim citu Eiropas Savienības dalībvalsts pilsoņu tiesībām, t.i., nostādīt savu pilsoni sliktākā tiesiskajā stāvoklī, pieļaujot „apgriezto diskrimināciju”.³⁸

No iepirkuma procedūras nepamatoti nodalīti tiesību akti

Senāta prakse rāda, ka, izvērtējot pieteikuma pieļaujamību, būtiska ir pārsūdzētā tiesību akta nozīme visu lietas apstākļu kontekstā, lai nodrošinātu efektīvu publisko iepirkumu tiesiskuma kontroli. Tā gadījumā, kad tiesā tika iesniegts pieteikums par zemes nomas līguma atzīšanu par spēkā neesošu, Senāts aplūkoja visus konkrētā gadījuma apstākļus kopainā, nepiešķirot centrālo vai vienīgo nozīmi tam, ka zemes nomas līgums pats par sevi ir privāttiesisks līgums, kura kontrole parasti nav pakļauta administratīvajai tiesai. Izvērtējis konkrētā gadījuma apstākļus (iznomātā zemesgabala lietošanas mērķis atbilstoši līgumam bija sadzīves atkritumu šķirošanas rūpnīcas būvniecība, uzturēšana un darbība; zemes iznomātājam, iespējams, bija jāirko iepirkums, lai piešķirtu tiesības slēgt līgumu par darbībām, kas saistītas ar atkritumu šķirošanu; pēc nomas līguma noslēgšanas tika izsludināts iepirkums atkritumu šķirošanas un apglabāšanas pakalpojumu iegādei; nomas līgums, iespējams, ir saistīts ar konkursa ietvaros paredzēto darbu izpildi), Senāts secināja, ka nomas līgums, iespējams, ir mākslīgi nodalīts no pārējā iepirkuma projekta.³⁹ Tas savukārt bija par pamatu tiesas kontroles īstenošanai pār šo līgumu, kā rezultātā līgums tika atzīts par spēkā neesošu, jo noslēgts, nepamatoti nepiemērojot Publisko iepirkumu likumā noteiktās procedūras.⁴⁰

³⁵ Sk. Senāta 2011.gada 10.maija lēmumu lietā Nr. SKA-544/2011 (A7052010).

³⁶ Sk. Senāta 2013.gada 1.jūlija lēmumu lietā Nr. SKA-524/2013 (670003813), 2018.gada 27.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1329/2018 (A420134917, ECLI:LV:AT:2018:0827.A420134917.4.L) 4.punktu.

³⁷ Sk. Senāta 2013.gada 1.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-524/2013 (670003813) 9.punktu.

³⁸ Turpat, 10.punkts.

³⁹ Sk. Senāta 2012.gada 8.oktobra lēmumu lietā Nr. SKA-678/2012(670015612).

⁴⁰ Sk. Senāta 2014.gada 31.oktobra spriedumu lietā Nr. SKA-221/2014 (A420555612).

Publiski tiesisko attiecību konstatēšana

Administratīvā procesa likums ļauj vērsties tiesā ar pieteikumu par no ārējā normatīvā akta tieši izrietošu konkrētu publiski tiesisko attiecību pastāvēšanu, nepastāvēšanu vai to saturu (minētā likuma 184.panta pirmās daļas 3.punkts). Publisko iepirkumu kontekstā ar šo normu līdz šim pamatoti pieteikumi, kuros lūgts atzīt, ka konkrētā persona nav pasūtītājs Publisko iepirkumu likuma izpratnē. Vispārīgi šāds prasījums ir pieļaujams, par ko liecina atsevišķas tiesā izskatītas šāda veida lietas.⁴¹

Konstatēšanas pieteikuma priekšmets var būt tikai par tādu tiesisko attiecību, kas ir pietiekami neskaidras un pietiekami konkretizētas, pastāvēšanu vai nepastāvēšanu. Neskaidrajām attiecībām jābūt koncentrētām noteiktā formā. Pieteicējam jābūt pamatotai tiesiskai interesei konstatēt no ārējā normatīvā akta tieši izrietošas konkrētas publiski tiesiskas attiecības vai to saturu. Šai interesei ir jābūt ar tiesisko kārtību aizsargātai interesei, tā nevar būt pretēja tiesību sistēmai. Attiecīgā interese var būt arī saimnieciska, personiska, kulturāla vai ideāla, ja vien pieteicējam tā piemīt pietiekamā mērā un ja to tiesību sistēma aizsargā. Tomēr tā nav jebkura interese, tai jābūt tik intensīvai, ka tās aizsardzība tiesas ceļā ir pamatota. Ja pieteicējs attiecīgās tiesības var aizstāvēt bez šāda pieteikuma, tiesa var noraidīt šāda satura tiesību aizsardzības interesi (sal. *Wolf H.A., Decker A. Studienkommentar VwGO, VwVfG. München:Verlag C.H.Beck, 2005, S. 84–90; Würtenberger T. Verwaltungsprozeßrecht. München:Verlag C.H.Beck,1998, S. 176–182*).⁴²

Pasūtītāja finansēto projektu ietvaros privātpersonu veiktie iepirkumi

No tiesību normām izriet, ka iepirkuma procedūra Ministru kabineta 2017.gada 28.februāra noteikumu Nr. 104 „Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem” gadījumā ir atšķirīga no Publisko iepirkumu likumā paredzētās procedūras un uz to nav attiecināmi arī likumā paredzētie noteikumi par iepirkuma procedūras apstrīdēšanu un pārsūdzēšanu administratīvā procesa kārtībā. Nav pamata uzskatīt, ka apstākļi, ka valsts privātpersonām, kuras līguma izpildi finansē no Eiropas Savienības politiku instrumentu līdzfinansējuma līdzekļiem, ir noteikusi nepieciešamību veikt iepirkuma procedūru un noteikusi tās kārtību, nozīmē, ka šāds iepirkums tiek veikts publisko tiesību jomā un ir pakļauts tiesas kontrolei administratīvā procesa kārtībā.⁴³

⁴¹ Sk., piemēram, Senāta 2015.gada 14.maija spriedumu lietā Nr. SKA-18/2015 (A420671810).

⁴² Sk. Senāta 2006.gada 14.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-588/2006 (A7018406) 6.punktu.

⁴³ Senāta 2012.gada 8.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-752/2012 (A670016712) 11.punkts, 2018.gada 13.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1572/2018 (ECLI:LV:AT:2018:1213.SKA157218.5.L) 9.punkts.

2.2. Procesa dalībnieki

Subjektīvās tiesības iesniegt pieteikumu. Ieinteresētā persona

Senāts no Publisko iepirkumu likuma 83.panta pirmās daļas un Direktīvām 89/665/EEK un 2007/66/EK secinājis, ka pārskatīšanas procedūras ir pieejamas faktiski vai iespējami ieinteresētai personai iepirkumā.⁴⁴

Ja pieteikums virzīts uz iepirkuma procedūras rezultātu pārskatīšanu, šķietama interese nav pietiekama personas subjektīvo tiesību konstatēšanai, un ir nepieciešams, lai personai būtu arī faktiskā interese. Tādēļ ir būtiski, vai persona iesniegusi piedāvājumu iepirkuma daļā, kuras rezultāts tiek apšaubīts.⁴⁵

Lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu konkrētai personai var skart arī citas personas, kuras pretendējušas uz līguma slēgšanu iepirkuma procedūrā.⁴⁶

Pēc iepirkuma līguma noslēgšanas ieinteresētā persona (pretendents) var prasīt pasūtītāja lēmuma par līguma noslēgšanu tiesiskuma pārbaudi. Šis lēmums ir noslēdzošais (galīgais) lēmums attiecībā uz pretendentu, ar kuru nav noslēgts iepirkuma līgums. Pasūtītāja tālāki lēmumi attiecībā uz pretendentu, ar kuru ir noslēgts iepirkuma līgums, neskar tās personas tiesības, kura nav ieguvusi tiesības noslēgt iepirkuma līgumu.⁴⁷

Tāpat, kā atzinis Senāts, personu neskar tāds biroja lēmums, ar kuru noraidīta cita pretendenta sūdzība par lēmumu, ar kuru šis pretendents izslēgts no iepirkuma, tas ir, izvērtējot konkrētus pretendenta iebildumus, nevis veicot vispārēju visas iepirkuma norises tiesiskuma pārbaudi. Lai arī kāds būtu biroja lēmums pēc satura, tas pats par sevi neietekmē to pretendentu, kuri neiesniedza iesniegumu paši vai netika atzīti par uzvarētājiem, tiesību apjomu.⁴⁸

[No Publisko iepirkumu likuma 8.²panta astoņpadsmitās daļas pirmā teikuma] izriet, ka priekšnosacījums tam, lai persona varētu vērsties tiesā, iebilstot pret pasūtītāja pieņemto lēmumu, ir apstākļi, ka persona ir piedalījies attiecīgajā iepirkuma procedūrā, iesniedzot savu piedāvājumu. Nekādi papildu nosacījumi normā nav izvirzīti. Tātad tiesības iesniegt pieteikumu nav atkarīgas no tā, vai persona vai tās piedāvājums atbilst nolikuma prasībām un vai personai faktiski bija iespējams iegūt līguma slēgšanas tiesības.⁴⁹

Pat ja neapšaubāmi būtu konstatējams, ka pieteicējs nevar uzvarēt konkrētajā iepirkumā, tas nebūtu šķērslis atzīt pieteicēja tiesības iebilst pret to, ka līguma slēgšanas tiesības tiek piešķirtas citam pretendentam. Pretendenta izslēgšanas sekas var būt ne tikai tādas, ka otrs iegūst līgumu tieši tajā pašā procesā, bet sekas var būt arī netieša iespēja pretendēt uz līgumu – ja abi (visi) pretendenti tiek izslēgti, iepirkuma procedūra tiek pārtraukta un tiek rīkota jauna procedūra, iespējams, ar atšķirīgiem nosacījumiem, attiecīgās personas atkal var pretendēt uz līguma slēgšanas tiesībām (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 15.aprīļa sprieduma lietā „PFE”, C-689/13, ECLI:EU:C:2016:199, 27. un 28.punkts*). Tādējādi ir leģitīma pieteicēja

⁴⁴ Sk. Senāta 2010.gada 24.marta lēmuma lietā Nr. SKA-293/2010 (A8080309) 10.punktu.

⁴⁵ Turpat, 12.punkts.

⁴⁶ Sk. Senāta 2008.gada 13.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-446/2008 (A42455906) 6.punktu.

⁴⁷ Sk. Senāta 2010.gada 24.marta lēmuma lietā Nr. SKA-293/2010 (A8080309) 13.punktu.

⁴⁸ Sk. Senāta 2014.gada 23.aprīļa lēmumu lietā Nr. SKA-555/2014 (A420226214).

⁴⁹ Senāta 2018.gada 27.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1329/2018 (A420134917, ECLI:LV:AT:2018:0827.A420134917.4.L) 5.punkts.

interese panākt, ka uzvarējušais pretendents tiek izslēgts, pat ja pieteicējam pašam nav izredžu uzvarēt konkrētajā iepirkuma procedūrā.⁵⁰

Ja persona iepirkumā nav piedalījusies tāpēc, ka nolikuma prasības to liedz, vai tādēļ, ka iepirkuma procedūra nemaz nav bijusi izsludināta, jāizvērtē, vai personas interese nav pārāk attālināta.⁵¹ Līdzšinējā prakse rāda, ka par pietiekamu interesi liecina gan apstākļi, ka ar konkrēto personu pasūtītājs jau iepriekš bija slēdzis līgumus par tāda paša veida pakalpojumu sniegšanu,⁵² gan apstākļi, ka persona nodarbojas ar šādu pakalpojumu sniegšanu un ka personas rīcībā ir nepieciešamie tehniskie līdzekļi, lai sniegtu pakalpojumus.⁵³

Tiesības iesniegt pieteikumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu (līguma noteikumu grozīšanu vai līguma termiņa saīsināšanu) nav atkarīgas no tā, vai un kādā mērā persona vai tās piedāvājums atbilst nolikuma prasībām un vai persona faktiski varētu iepirkumā uzvarēt.⁵⁴

Senāta izskatīts arī jautājums par to, vai personai ir subjektīvās tiesības prasīt atzīt par spēkā neesošu sarunu procedūrā noslēgtu vienošanos, ar kuru grozīts iepriekš atklātā konkursā noslēgts iepirkuma līgums, ja attiecīgā persona pati nav piedalījusies sākotnējā iepirkumā (bija norādīta kā apakšuzņēmēja pretendents, kurš iesniedza piedāvājumu). Šajā situācijā Senāts atzīmēja, ka subjektīvo tiesību atzīšanā nebūtu izšķirošas nozīmes tam, vai un kādā veidā pieteicējs bija iesaistīts sākotnējā iepirkuma procedūrā. [..] Personu loks, kuras varētu būt ieinteresētas tieši to darbu veikšanā, par kuriem noslēgta vienošanās sarunu procedūrā, varētu būt plašāks nekā to personu loks, kuras bija ieinteresētas un piedalījās sākotnējā iepirkumā, raugoties kaut vai tikai no tā viedokļa, ka sarunu procedūrā iegādāto darbu apjoms ir ievērojami mazāks nekā sākotnējā iepirkumā iegādātais. Tiesības iesniegt šādu pieteikumu pieteicējam piemistu kā jebkurai citai vienošanās noslēgšanā ieinteresētai personai.⁵⁵ [Būtisku līguma] grozījumu gadījumā var runāt ne tikai par to personu iespējamu tiesisko interešu aizskārumu, kuras piedalījušās sākotnējā iepirkumā, bet vēl jo vairāk arī par to personu tiesisko interešu aizskārumu, kuras sākotnējā iepirkumā nav piedalījušās, taču kuras būtu varējušas piedalīties, ja ar grozījumiem līgumā ietvertie nosacījumi būtu bijuši iekļauti jau sākotnējā iepirkumā.⁵⁶

Personas, kuras nevar iesniegt sūdzību

Ar publiskā iepirkuma procedūru bieži ir saistītas arī tādas personas, kuras pašas tieši iepirkuma procedūrā nepiedalās. Šīs personas ir apakšuzņēmēji, kuru aktīvā loma īstenojas līguma izpildes stadijā. Tā kā šīs personas pašas nepretendē uz iepirkuma līguma slēgšanu, nav

⁵⁰ Senāta 2018.gada 27.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1329/2018 (A420134917, ECLI:LV:AT:2018:0827.A420134917.4.L) 7.punkts.

⁵¹ Sk. Senāta 2009.gada 12.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-472/2009 (A42781808) 13.punktu.

⁵² Sk. Senāta 2009.gada 12.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-472/2009 (A42781808) 13.punktu, 2016.gada 14.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-904/2016 (680001216) 5.punktu.

⁵³ Sk. Senāta 2012.gada 6.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-903/2012 (670045412) 11.punktu, 2016.gada 14.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-904/2016 (680001216) 5.punktu, 2018.gada 20.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-932/2018 (A420143417, ECLI:LV:AT:2018:0220.A420143417.5.L) 9.punktu.

⁵⁴ Senāta 2018.gada 11.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-945/2018 (A420372114, ECLI:LV:AT:2018:0911.A420372114.5.S) 22.punkts.

⁵⁵ Senāta 2018.gada 20.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-932/2018 (A420143417, ECLI:LV:AT:2018:0220.A420143417.5.L) 9.punkts.

⁵⁶ Turpat, 11. un 12.punkts.

arī atzīstamas to subjektīvās tiesības vērsties tiesā, tostarp pārsūdzot lēmumu par pasūtītāja piekrišanu apakšuzņēmēju maiņai.⁵⁷

Subjektīvās tiesības vērsties tiesā nav arī atsevišķam personu apvienības (konsorcijs) dalībniekam, lai gan viņš kopā ar citām personām ir piedalījies iepirkumā. Pie šāda secinājuma Senāts nonācis, ņemot vērā Eiropas Savienības tiesību aktos dalībvalstīm piešķirto brīvību noteikt, kādā veidā personu apvienības dalībnieki var pārsūdzēt pasūtītāja lēmumus, kā arī apskatot Civillikuma regulējumu par sabiedrības līgumu. Atsevišķs personu apvienības biedrs personu apvienības vārdā var rīkoties un iesniegt pieteikumu tikai tad, ja ir attiecīga vienošanās par sabiedrības lietu vešanu vai pārstāvību.⁵⁸

Pieteicēja statusā lietā nevar piedalīties arī pasūtītājs.⁵⁹ Kā atzīts Senāta praksē, gan pasūtītājs, gan Iepirkumu uzraudzības birojs pārstāv valsti plašākā nozīmē un īsteno valsts (sabiedrības) interesi pēc iespējas efektīvāk izmantot budžeta līdzekļus, iegādājoties preces vai saņemot pakalpojumus savu publisko funkciju īstenošanas vajadzībām. Nav pamatots viedoklis, ka pasūtītājs iepirkuma procesā ir biroja izdotā administratīvā akta adresāts. Tieši pasūtītājs izdod administratīvo aktu – lēmumu par to, ar kuru piegādātāju vai pakalpojumu sniedzēju slēdzams līgums.⁶⁰

Lai arī pasūtītājam var šķist, ka Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums ir vērst pret pasūtītāju, interešu atšķirība ir šķietama. Kopējā un vienīgā interese ir pēc iespējas efektīvāk izmantot valsts budžeta līdzekļus, un augstāka iestāde iepirkumu procesā, tāpat kā jebkurā administratīvajā procesā, novērš zemākas iestādes kļūdas. Neapšaubāmi, augstākas iestādes un zemākas iestādes viedokļi par pareizo lēmuma saturu var atšķirties, bet tieši tāda ir valsts pārvaldes hierarhiskās uzbūves jēga – iestādes lēmums var tikt pārbaudīts un labots augstākā iestādē, lai valsts pārvalde kopumā darbotos tiesiski. Arī gadījumā, ja pasūtītājs ir atvasināta publisko tiesību juridiskā persona, funkcionāli iepirkuma jomā starp pasūtītāju un biroju veidojas padotības attiecības.⁶¹

Pašvaldību subjektīvās tiesības vērsties tiesā, lai pārsūdzētu Iepirkumu uzraudzības biroja lēmumu, nav atvasināmas ne no Eiropas vietējo pašvaldību hartas normām, kuras paredz pašvaldību tiesības vērsties tiesā, lai nodrošinātu savu pilnvaru brīvu izpildi un valsts konstitūcijā un normatīvajos aktos ietvertu vietējo pašvaldību principu ievērošanu, ne arī no likuma „Par pašvaldībām” 49.panta, kas ļauj pašvaldībai vērsties Satversmes tiesā, lai tiktu atcelts vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra rīkojums apturēt pašvaldības saistošo noteikumu darbību. Publisko iepirkumu jomā nav konstatējamas tādas pašvaldības (tās iedzīvotāju) intereses, kas būtu pretstatāmas valsts kopējām interesēm, kā arī ne Publisko iepirkumu likums, ne cits normatīvais akts tieši neparedz pašvaldības tiesības iesniegt pieteikumus administratīvā procesa kārtībā par biroja lēmumiem. Pašvaldība domstarpības ar Iepirkumu uzraudzības biroju var risināt pārvaldes kārtībā, bet ne administratīvajā tiesā.⁶²

⁵⁷ Sk. Senāta 2010.gada 19.oktobra lēmuma lietā Nr. SKA-853/2010 (A7010510) 13.–16.punktu.

⁵⁸ Sk. Senāta 2009.gada 23.novembra lēmumu lietā Nr. SKA-834/2009 (A8074809), īpaši 10.punktu.

⁵⁹ Šis jautājums bija īpaši aktuāls pirms grozījumu izdarīšanas Publisko iepirkumu likumā. Šobrīd Publisko iepirkumu likuma 65.panta trešā daļa tieši noteic, ka Iepirkumu uzraudzības birojs, izskatot iesniegumus par iepirkuma procedūras pārkāpumiem, ir funkcionāli augstāka iestāde. Tam principā vajadzētu izslēgt šaubas par to, vai pasūtītājs iepirkuma procedūras kontekstā var tikt pielīdzināts privātpersonai un vērsties tiesā.

⁶⁰ Sk. Senāta 2008.gada 13.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-446/2008 (A42455906) 6.punktu un 2006.gada 23.maija lēmumu lietā Nr. SKA-306/2006 (A7004806).

⁶¹ Turpat, 7.punkts.

⁶² Sk. Senāta 2015.gada 18.septembra lēmuma lietā Nr. SKA-1028/2015 (670006115) 6. un 7.punktu.

Tāda pati pieeja attiecināta arī uz sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, kas ir privāto tiesību juridiskās personas un nav valsts pārvaldes iestādes. Senāts atzinis, ka arī šīs personas kā pasūtītāji ar likumu ir funkcionāli pakļauti Iepirkumu uzraudzības birojam publisko iepirkumu jomā. Senāts norādījis, ka īpašās pakļautības attiecības tikai valsts līgumu piešķiršanas jomā noteiktas, lai būtiski palielinātos caurskatāmības un nediskriminēšanas garantijas publisko institūciju, publisko institūciju uzņēmumu un tādu privāto tiesību juridisko personu darbībā, kuras sniedz sabiedrisku pakalpojumu, pamatojoties uz īpašām vai izņēmuma tiesībām, ko piešķirusi kompetenta iestāde uz tādu normatīvo vai administratīvo aktu pamata, kuru normas ierobežo darbību veikšanu iepriekš minētajās jomās, dodot tikai vienam subjektam vai dažiem subjektiem tiesības veikt darbības kādā no šīm jomām, un kas ievērojami ietekmē citu subjektu iespējas darboties šajās jomās. Šāda persona, sniedzot sabiedrisko pakalpojumu, darbojas sabiedrības interesēs, tādēļ nav iespējams, ka šāda subjekta intereses iepirkumu jomā varētu konfliktēt ar Iepirkumu uzraudzības biroja kā funkcionāli augstākas iestādes interesēm. Pieteicēju nevar pilnībā salīdzināt ar komersantu, kas rīkojas vienīgi savās komerciālās interesēs. Pieteicējas īpašais stāvoklis (tiesību apjoms) atšķir to no citiem komersantiem.⁶³

Atbildētājs un tā pusē pieaicināmās iestādes

Gadījumā, kad tiesā tiek pārsūdzēts Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums, birojs administratīvajās lietās tiek pieaicināts atbildētājas – Latvijas Republikas – pusē. Tomēr birojs nav vienīgā iesaistītā iestāde un Latvijas Republika nav vienīgā iespējamā atbildētāja.

Pārbaudot biroja lēmuma tiesiskumu, pēc būtības tiek izvērtēta pasūtītāja rīcība. Šā izvērtējuma rezultātā izdarīts secinājums par pasūtītāja rīcības prettiesiskumu var radīt pamatu iepirkuma procedūrā iesaistīto personu zaudējumu atlīdzināšanai (sk. *Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.panta pirmo daļu un 4.panta pirmo daļu*). Tādēļ pasūtītājs ir pieaicināms piedalīties arī administratīvajā procesā tiesā. Turklāt ne tikai lietā, kuras ietvaros tiek prasīts atlīdzināt zaudējumus, bet arī lietā, kuras ietvaros tiek tikai izvērtēts, vai pasūtītāja rīcība vai pieņemtais lēmums bijis tiesisks, jo tam var būt tieša ietekme uz pasūtītāja mantisko atbildību par personām nodarītajiem zaudējumiem.⁶⁴

Ņemot vērā to, ka pasūtītājs var būt kā valsts, tā pašvaldības iestāde, savukārt Iepirkumu uzraudzības birojs pārstāv Latvijas Republiku (tātad valsti), pasūtītājs pieaicināms vai nu kā otra iestāde Latvijas Republikas pusē, vai arī lietā iesaistāms vēl otrs atbildētājs – attiecīgā pašvaldība, kuras pusē tad arī pieaicināms pasūtītājs.⁶⁵

Trešā persona

Trešās personas statusā lietā nevar uzstāties personas, kuras pašas, ievērojot visus procesuālos priekšnoteikumus, nav aktīvi īstenojušas savas iespējas pārsūdzēt neapmierinošos lēmumus. Proti, ja persona pēc būtības atbilst pieteicēja statusam, jo tā būtu varējusi īstenot savu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību, pati vēršoties ar pieteikumu tiesā, taču nav to darījusi, tiek pieņemts, ka persona ir samierinājusies ar esošo situāciju un atteikusies no savu

⁶³ Sk. Senāta 2011.gada 18.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-24/2011 (A7038109) 12.punktu.

⁶⁴ Sk. Senāta 2013.gada 1.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-368/2013 (A420769710) 8.punktu.

⁶⁵ Sk. Senāta 2013.gada 1.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-368/2013 (A420769710) 9.punktu un 2013.gada 18.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-772/2013 (A420377912) 4.punktu.

tiesību tālākas īstenošanas. Šādai personai nav piešķiramas tiesības iesaistīties tiesas procesā trešās personas statusā lietā, ko iniciējis cits pieteicējs.⁶⁶

Ja tiesā pārsūdzēts biroja lēmums, kas pieņemts citas personas sūdzības izskatīšanas rezultātā, sūdzību iesniegušajai personai ir tiesiska interese lēmuma atstāšanā spēkā, tādēļ attiecīgā persona atbilst trešās personas pazīmēm un ir pieaicināma lietā trešās personas statusā.⁶⁷

Par trešo personu nevar kļūt pasūtītājs – līdzīgu iemeslu dēļ, kādi tam atbilstoši tiesu praksei liedz kļūt par pieteicēju.⁶⁸

⁶⁶ Sk. Senāta 2014.gada 3.februāra lēmumu lietā Nr. SKA-301/2014 (A420485713), sal. 2016.gada 6.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-797/2016 (A420212715) 7.punkts. Iepretim lēmumā lietā Nr. SKA-301/2014 ietvertajām atziņām par novecojušu būtu uzskatāma iepriekš tiesu praksē paustā nostāja, ka par trešo personu administratīvajā lietā, kurā pārsūdzēts Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums, ar kuru aizliegts slēgt līgumu un uzdots izbeigt konkursu bez rezultātiem, var būt persona, kura iesniegusi savu piedāvājumu, proti, persona, kura pati būtu varējusi būt pieteicēja (piem., Senāta 2010.gada 26.novembra lēmums lietā Nr. SKA-633/2010).

⁶⁷ Sk. Senāta 2016.gada 7.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-967/2016 (A420214315) 15.punktu.

⁶⁸ Sk. sadaļu par subjektīvajām tiesībām, kā arī Senāta 2013.gada 1.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-368/2013 (A420769710) 7.punktu.

2.3. Pagaidu aizsardzība

Pagaidu aizsardzības nozīme

Tiesības uz pilnīgu un efektīvu tiesību aizsardzību tiesā nozīmē, ka indivīdiem var tikt nodrošināta pagaidu aizsardzība, ja tāda ir nepieciešama nolēmuma pamata lietā pilnīgas efektivitātes nodrošināšanai, lai izvairītos no nepilnībām kompetento tiesu nodrošinātajā tiesiskajā aizsardzībā.⁶⁹

Nosakot izskatāmā jautājuma steidzamību un tās dēļ iespējamo lietas dalībnieku procesuālo tiesību īstenošanas laika ierobežojumu, jāņem vērā šādi publisko iepirkumu lietu kategorijas īpašie tiesiskie apstākļi:

- 1) lēmuma darbība, ar kuru tiek piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, netiek apturēta līdz ar pieteikuma iesniegšanu tiesā;
- 2) likums paredz ļoti īsu t.s. nogaidīšanas termiņu starp lēmuma pieņemšanu un tā izpildi, noslēdzot līgumu;
- 3) tiesa nevar vērtēt tāda līguma atcelšanas vai darbības apturēšanas iespēju, kas noslēgts uz minētā lēmuma pamata iepirkumā, kura prasības apšaubītas kā prettiesiskas.⁷⁰

Tātad neefektīvas pagaidu aizsardzības gadījumā (kas tāda kļūst līdz ar iepirkuma līguma noslēgšanu) neefektīva kļūst arī iepirkuma procedūras tiesiskuma kontrole vispār, atstājot neapmierinātajiem pretendentiem vien iespēju prasīt zaudējumu atlīdzinājumu, kas pats par sevi nenodrošina pilnīgu personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību.⁷¹

Strīdos, kas izriet no publiskajiem iepirkumiem, ar prettiesisku pasūtītāja lēmumu nodarīto zaudējumu vai kaitējuma atlīdzināšanai kā aizskartā iepirkuma procedūras dalībnieka tiesību aizsardzības līdzeklim piešķirama sekundāra nozīme, un šis tiesību aizskāruma novēršanas līdzeklis būtu pieļaujams vien tad, ja faktiskā situācijas labošana (restitūcija) nav iespējama. Proti, primāri būtu jātiecas saglabāt restitūcijas iespējamību. Minētais pamatojams, pirmkārt, ar to, ka publisko iepirkumu tiesiska norise ir visas sabiedrības būtiska interese. Otrkārt, jāņem vērā, ka iepirkuma līguma noslēgšana pretendentiem sniedz ne tikai finansiālu ieguvumu, bet arī citas sekas, piemēram, reputācijas uzlabošanu un pieredzi. Līdz ar to, ja persona prettiesiskas iepirkuma procedūras rezultātā nav ieguvusi līguma slēgšanas tiesības, tā var ciest ne tikai tiešus mantiska rakstura zaudējumus un zaudējumus neiegūtās peļņas veidā, bet arī nemantisku kaitējumu, kas var izpausties kā iepriekš minēto labumu neiegūšana. Tādēļ ir īpaši būtiski nodrošināt efektīvu iepirkuma procedūras tiesiskuma kontroli, relatīvi mazāku nozīmi piešķirot privātpersonas tiesībām uz atlīdzinājumu, jo caur šo tiesību institūtu nav iespējams pilnībā novērst (kompensēt) personas tiesību aizskārumu.⁷²

Tāpēc tiesai, saņemot pagaidu aizsardzības lūgumu, ir jāpieliek visas pūles, lai pēc iespējas ātrāk tiktu identificēts, cik steidzama ir konkrētā lūguma izskatīšana, un atkarībā no tā

⁶⁹ Sk. Vispārējās tiesas 2011.gada 20.septembra sprieduma lietā *Evropaiki/EIB*, T-461/08, ECLI:EU:T:2011:494, 121.punktu.

⁷⁰ Senāta 2012.gada 20.novembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1020/2012 (A420456612) 6.punkts.

⁷¹ Turpat.

⁷² Sk. Senāta 2018.gada 29.jūnija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1320/2018 (A420191718, ECLI:LV:AT:2018:0629.A420191718.5.L) 10.punktu un tajā norādīto judikatūru.

jāorganizē lūguma izskatīšanas gaita (apstākļu noskaidrošana, paskaidrojumu uzklauššana, lēmuma pieņemšana) tādējādi, lai lūguma pamatotības gadījumā pagaidu aizsardzību varētu piemērot. Tiesas pasīva attieksme pret pagaidu aizsardzības lūguma izskatīšanas steidzamību veicina to personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārums, kuru aizsardzībai attiecīgais lūgums izteikts, jo var novest pie tā, ka pagaidu aizsardzības institūts nenasniedz savu mērķi. Šāda situācija rada ne tikai nelabvēlīgas sekas aizskartajam iepirkuma procedūras dalībniekam, bet arī grauj tiesas autoritāti un sabiedrības uzticību tiesai kā institūcijai, kurai jānodrošina personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzība.⁷³

Administratīvā procesa likuma 185.panta piektajā daļā un 197.panta pirmajā daļā noteiktais, ka tiesa pagaidu aizsardzības lūgumu izskata saprātīgā termiņā, ņemot vērā situācijas steidzamību, skaidri paredz, ka maksimālais pieļaujama pagaidu aizsardzības lūguma izskatīšanas termiņš – viens mēnesis – ir piemērojams tikai tad, ja konkrētie apstākļi neprasa jautājuma ātrāku izšķiršanu. Ja pagaidu aizsardzības lūguma pamatā esošie apstākļi prasa pēc iespējas ātrāku situācijas noregulējumu un pastāv risks, ka faktisko apstākļu maiņas dēļ pagaidu aizsardzības piemērošana kļūs neiespējama, tiesai no savas puses jāizdara viss iespējams, lai pagaidu aizsardzības lūgums tiktu izskatīts. Šādos gadījumos, ja objektīvi ir iespējams nodrošināt lūguma ātrāku izskatīšanu, nav pamata pagaidu aizsardzības lūguma izlemšanai izmantot likumā paredzēto maksimālo laiku.⁷⁴

Atbildība par to, lai pagaidu aizsardzības iespēju īstenošana būtu efektīva, gulstas ne tikai uz tiesnesi, kura tiesvedībā ir nonācis pagaidu aizsardzības lūgums, bet arī uz tiesu kā iestādi, jo vispirms tieši tiesas kā iestādes pārziņā ir nodrošināt, lai personas iesniegto procesuālo dokumentu aprīte noritētu bez neattaisnotas vilcināšanās. Minētais nozīmē, ka tiesā iesniegto procesuālo dokumentu, kas ietver pagaidu aizsardzības lūgumu, aprītei jābūt organizētai tā, lai šie dokumenti pēc iespējas ātrāk sasniegtu tiesnesi, kura kompetencē būs lemt par šiem jautājumiem. Proti, procesuālajiem dokumentiem, no kuriem bez īpašas iedziļināšanās redzams, ka tie satur pagaidu aizsardzības lūgumu, būtu nodrošināma tūlītēja apstrāde.⁷⁵

Tiesa situācijā, kurā pieteikuma un pagaidu aizsardzības lūguma pieņemšanas laikā iepirkuma līgums ar konkursa uzvarētāju vēl nav noslēgts, var aicināt pasūtītāju atturēties no šāda līguma noslēgšanas līdz brīdim, kamēr tiek izskatīts iesniegtais pagaidu aizsardzības lūgums. Lai arī Publisko iepirkumu likums neparedz tiešu pasūtītāja pienākumu šādu tiesas aicinājumu ievērot, ņemot vērā tiesas autoritāti un publiskās pārvaldes pamatprincipu organizēt tās darbību sabiedrības interesēs, ir maz ticams, ka pasūtītājs vairumā gadījumu izvēlētos šādu tiesas aicinājumu ignorēt. Kā jau minēts, publisko iepirkumu tiesiska norise ir visas sabiedrības interese, tāpēc iepirkuma līguma noslēgšana, nesagaidot tiesas lēmumu par iesniegto pagaidu aizsardzības lūgumu, būtu attaisnojama vienīgi tad, ja citu būtisku sabiedrības interešu nodrošināšana prasītu tūlītēju līguma noslēgšanu.⁷⁶

Pat tajā gadījumā, ja iepirkuma līgums tomēr tiek noslēgts laikā līdz pagaidu aizsardzības lūguma izskatīšanai, tiesai, lai pārliecinātos par šo apstākli, nepietiek ar pasūtītāja mutisku apliecinājumu. Lai konstatētu, ka iepirkuma līgums patiešām ir noslēgts, tiesai jāiegūst

⁷³ Senāta 2018.gada 29.jūnija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1320/2018 (A420191718, ECLI:LV:AT:2018:0629.A420191718.5.L) 10.punkts.

⁷⁴ Turpat, 11.punkts.

⁷⁵ Turpat, 12.punkts.

⁷⁶ Turpat, 13.punkts.

rakstveida pierādījumi, kas apliecina, ka līgums ir parakstīts, vai par līguma noslēgšanu jāpārlicinās, pārbaudot Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā publicētos paziņojumus.⁷⁷

Tas, ka laikā, kamēr tiesā tiek skatīts jautājums par pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošanu, iestāde atturas turpināt iepirkuma procedūru, tostarp nenosakot iepirkuma uzvarētāju un nenoslēdzot līgumu ar šo personu, ir uzteicami un būtībā sūdzību iesniegušajam pretendentam (pieteicējam) labvēlīgi. Minētais pamatojams ar to, ka šāda pasūtītāja rīcība ļauj tiesai īstenot efektīvu kontroli pār iestādes pieņemto lēmumu tiesiskumu, jo gadījumā, ja tiesa konstatētu pasūtītāja pieļautus pārkāpumus, to radītās sekas vēl būtu iespējams novērst. Līdz ar to tas, ka pasūtītājs neizvēlas iepirkuma uzvarētāju, pirms tiesā pagaidu aizsardzības ietvaros izlemts jautājums par iepirkuma nolikuma tiesiskumu, acīmredzami nevar tikt vērtēts kā apstākļi, kas rada aizdomas par pasūtītāja favorītisku attieksmi pret kādu no potenciālajiem piegādātājiem.⁷⁸

Pagaidu aizsardzības robežas

Pagaidu aizsardzības līdzekļi nevar pārsniegt prasījuma robežas, jo pagaidu aizsardzība ir attaisnojama tikai tiktāl, ciktāl sakarā ar tiesvedības procesu tiek aizkavēta konkrēto tiesisko attiecību galīga noskaidrošana un privātpersonas interešu īstenošana. Tas netieši redzams arī no Administratīvā procesa likuma 185.¹panta otrās daļas un 195.panta pirmās daļas, kas iespēju sniegt pagaidu aizsardzību saista tieši ar pieteikuma pirmšķietamu pamatotību, tātad jāpastāv atbilstībai starp tiesas pārbaudei nodoto prasījumu (tātad attiecīgi iespējamo spriedumu) un pagaidu aizsardzības apjomu. Pagaidu aizsardzības apjoms nevar iesniegties tādās tiesiskajās attiecībās, kuras tiesa nevērtēs, izskatot lietu pēc būtības. Pagaidu aizsardzības līdzekļi ir attaisnojami, ciktāl tie ir vērsti tieši uz nākotnē sagaidāmo spriedumu.⁷⁹

[Gadījumā, kad pārsūdzētais lēmums ir zaudējis spēku, piemēram, pasūtītājs noslēdzis iepirkuma līgumu vai atkārtoti izvērtējis piedāvājumus un pieņēmis jaunu lēmumu par iepirkuma rezultātiem,] pieteikuma priekšmets lietā ir pārsūdzētā lēmuma tiesiskuma konstatēšana, nevis tā atcelšana. Tādēļ attiecībā uz pārsūdzēto lēmumu vairs nav pamata lemt par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu.⁸⁰

Saņemot lūgumu [kas pārsniedz prasījuma robežas], nav apsverami pagaidu aizsardzības piemērošanai izvērtējamie kritēriji (nav pārbaudāma lūguma pamatotība), jo pat to esība

⁷⁷ Senāta 2018.gada 29.jūnija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1320/2018 (A420191718, ECLI:LV:AT:2018:0629.A420191718.5.L) 14.punkts.

⁷⁸ Senāta 2019.gada 9.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1730/2019 (A420265119, ECLI:LV:AT:2019:1209.A420265119.6.L) 20.punkts.

⁷⁹ Sk. Senāta 2007.gada 27.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-495/2007 (A42325905) 14.punktu. Lai arī minētais nolēmums taisīts būvniecības lietā, tajā paustās atziņas praksē tiek attiecinātas arī uz citu kategoriju lietām, tostarp uz publisko iepirkumu lietām; sk., piem., 2011.gada 22.jūlija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-801/2011 (A420516311) 8.punktu.

⁸⁰ Sk. Senāta 2011.gada 5.janvāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-250/2011 (A420791610) 5.punktu, 2011.gada 16.marta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-468/2011 (A420398611) 6.punktu, 2011.gada 22.jūlija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-801/2011 (A420516311) 7.punktu, 2012.gada 17.aprīļa lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-476/2012 (A420359812) 16.punktu, 2018.gada 22.marta lēmumu par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1070/2018 (A420155518, ECLI:LV:AT:2018:0322.A420155518.4.L), 2019.gada 14.janvāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-959/2019 (A420291618, ECLI:LV:AT:2019:0114.A420291618.7.L) 4.punktu.

neattaisno ar iespējamo spriedumu lietā nesaderīga pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu.⁸¹

Šāds lēmums pieņemams vispārējā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā, proti, vienpersoniski. Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 85.pantam lieta Administratīvajā rajona tiesā izskatāma koleģiāli triju tiesnešu sastāvā un tādā pašā kārtībā izskatāms arī pagaidu aizsardzības lūgums pēc būtības. Tomēr minētā norma neskar ne pieteikuma, ne pagaidu aizsardzības lūguma virzības izlemšanu.⁸²

Pagaidu aizsardzības līdzekļu veidi

Lietā, kurā pārsūdzēts lēmums, ar kuru noraidīts pieteicēja piedāvājums un līguma slēgšanas tiesības piešķirtas citam pretendentam, pieteicēja mērķis ir panākt, ka netiek noslēgts iepirkuma līgums, iekams tiesa nav pārbaudījusi pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu. Tādējādi pieteicēja interesēm atbilstošais pagaidu aizsardzības līdzeklis ir pārsūdzētā lēmuma darbības apturēšana.⁸³

Lietā par nolikuma prasību tiesiskumu (biroja lēmumu, ar kuru nolikuma prasības atstātas negrozītas) apsveramais pagaidu aizsardzības līdzeklis ir tālākas iepirkuma procedūras virzības, tostarp slēdzot un pildot līgumus, apturēšana.⁸⁴

Nolikumā ietvertie noteikumi ir saistoši līdz pat brīdim, kad tiek izpildīts vai ir kļuvis neapstrīdams lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Ja persona vēršas birojā un pēc tam tiesā ar sūdzību par to, ka nolikums ir prettiesisks, tad tās interesēs ir tāda pagaidu aizsardzība, kas aptur tālāku nolikuma piemērošanu – tātad tālāku iepirkuma norisi. Tas pēc būtības, skatot plaši, atbilst Administratīvā procesa likuma 185.pantā reglamentētajam pagaidu aizsardzības līdzeklim – administratīvā akta darbības apturēšanai, pat ja nolikums pēc savas tiesiskās dabas galīgi neregulē tiesiskās attiecības iepirkumu procesā un nav uzskatāms par administratīvo aktu, bet par tā pieņemšanas un līguma noslēgšanas vispārīgiem „spēles noteikumiem”. Administratīvais akts ir biroja lēmums, kas tiek pieņemts sakarā ar sūdzību par nolikumu un tās noraidīšanas gadījumā sankcionē tālāku iepirkuma procesa norisi un līguma slēgšanu. Publisko iepirkumu likumā (85.panta trešā daļa) tiek lietota terminoloģija par biroja lēmuma darbības apturēšanu, lai gan tas, ja apstrīdēšanas iesniegums tiek noraidīts, būtībā nerada jaunas tiesiskas sekas konkrētās iepirkuma procedūras ietvaros. Proti, šāda lēmuma pieņemšanas rezultātā iepirkuma process tiek turpināts tieši tāpat kā gadījumā, ja sūdzība birojā nebūtu iesniegta, ar to atšķirību, ka birojs ar savu lēmumu skaidri sankcionē tālāku iepirkuma procedūras norisi atbilstoši nolikumam. Tātad vispārīgā gadījumā pieteicējs, pārsūdzot biroja lēmumu, ar kuru noraidīta sūdzība par nolikumu, pagaidu aizsardzību iegūst, ja tiek apturēta

⁸¹ Sk. Senāta 2016.gada 24.oktobra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1510/2016 (A420289416) 7.punktu.

⁸² Turpat, 6.punkts.

⁸³ Sk. Senāta 2015.gada 30.novembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1530/2015 (A420293115) 7.punktu.

⁸⁴ Sk. Senāta 2011.gada 21.novembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1045/2011 (A420603411) 7. un 8.punktu, 2012.gada 17.aprīļa lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-476/2012 (A420359812) 15. un 16.punktu, 2012.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 7.punktu.

biroja lēmuma darbība un tāpat arī ar biroja lēmumu akceptētā nolikuma prasību darbība, kas nozīmē arī tālākas iepirkuma procesa norises apturēšanu.⁸⁵

Gan nolikums, gan to akceptējošs un iepirkuma tālāko norisi sankcionējošs Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums turpina savu darbību līdz pat brīdim, kad noslēgts iepirkuma līgums. Tas nozīmē, ka šāds biroja lēmums nezaudē spēku līdz ar lēmuma pieņemšanu par iepirkuma procedūras rezultātiem un tā darbība joprojām var tikt apturēta. Ja pasūtītājs jau ir pieņēmis lēmumu par iepirkuma procedūras rezultātiem, tiesa var piemērot pagaidu noregulējumu, apturot tālāku procedūras norisi un nosakot konkrētus aizliegumus, iekams lieta nav izskatīta pēc būtības.⁸⁶

Tikai tad, ja ir jau noslēgts iepirkuma līgums un tas nav pārsūdzēts administratīvajā tiesā, līguma atcelšana un tāpat arī līguma izpildes apturēšana kā pagaidu aizsardzība vairs vispār nav administratīvās tiesas kompetencē.⁸⁷

Lietā, kas ierosināta par lēmuma, ar kuru pārtraukta iepirkuma procedūra, atcelšanu, ierasta pagaidu aizsardzība ir lēmuma darbības apturēšana. Pieteicēja mērķis, lūdzot pagaidu aizsardzību, ir nodrošināt, ka labvēlīga sprieduma gadījumā (tiesai atceļot pārtraukšanas lēmumu) pieteicējs atgūtu praktiski īstenojamu iespēju turpināt dalību iepirkumā. Šādas pagaidu aizsardzības sekas ir sasniedzamas ar administratīvā akta darbības apturēšanu. Apturot lēmuma darbību, atjaunotos tiesiskais stāvoklis pirms tā pieņemšanas, proti, atjaunotos iepirkuma norise. Pastāvot aktuālam iepirkumam par kādu iepirkuma priekšmetu, pasūtītājs nebūtu tiesīgs uzsākt citu iepirkumu par to pašu priekšmetu vai grozīt iepirkumā noteiktās prasības. Situācijā, kad pēc iepirkuma pārtraukšanas uzsākts jauns iepirkums, pirmā iepirkuma turpināšanās nozīmē, ka pasūtītājs nav tiesīgs arī turpināt jebkādas darbības otrajā iepirkumā. Līdzīgi pasūtītājam jāņem vērā, ka no tiesas lēmuma, ar kuru pagaidu aizsardzības ietvaros atzīts pārsūdzētā lēmuma pirmšķietams prettiesiskums, līdz tiesvedības beigām izriet ierobežojums tādos pašos faktiskajos apstākļos pieņemt analoga satura lēmumu no jauna.⁸⁸

Ja pieteikums ir iesniegts par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, līguma noteikumu grozīšanu vai atcelšanu vai līguma termiņa saīsināšanu, pagaidu aizsardzības kontekstā atbilstoši praksei ir būtiski ņemt vērā vairākas šādu pieteikumu izskatīšanas nianšes. Pirmkārt, tiesa, atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 85.³panta pirmajai un otrajai daļai konstatējot kādu no 85.²panta pirmajā daļā minētajiem pārkāpumiem, pati izvēlas sprieduma veidu – par līguma atzīšanu par spēkā neesošu, tā noteikumu atcelšanu vai grozīšanu vai arī par līguma termiņa saīsināšanu – un šajā ziņā nav saistīta ar pieteikuma priekšmetu un prasījuma robežām. Likumā paredzēti arī vairāki izņēmuma gadījumi, kad tiesa ir ierobežota izvēlē attiecībā uz sprieduma veidu. Līdz ar to pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanā būtiski ir ne vien tas, vai konstatējams kāds no Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā

⁸⁵ Sk. Senāta 2011.gada 21.novembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1045/2011 (A420603411) 7.punktu.

⁸⁶ Sk. Senāta 2012.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 10.punktu, 2018.gada 20.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1459/2018 (A420212918, ECLI:LV:AT:2018:0820.A420212918.5.L) 10.punktu.

⁸⁷ Sk. Senāta 2012.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 8.punktu un 2012.gada 17.aprīļa lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-476/2012 (A420359812) 17.punktu.

⁸⁸ Sk. Senāta 2016.gada 3.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1307/2016 (A420220716) 11.punktu.

minētajiem pārkāpumiem, bet arī tas, vai tiesa konkrētajā gadījumā varētu taisīt tieši spriedumu par līguma atzīšanu par spēkā neesošu.⁸⁹

Otrkārt, arī Publisko iepirkumu likuma 85.³panta piektā daļa noteiktos gadījumos (ja pārkāpts aizliegums noteiktā laikā slēgt līgumu) un noteiktos apstākļos (ja iepirkuma procedūra līdz galīgā lēmuma pieņemšanai bijusi tiesiska un ja šis galīgais lēmums nav ietekmējis pieteicēja izredzes iegūt līguma slēgšanas tiesības) nepieļauj atzīt līgumu par spēkā neesošu, bet ļauj vienīgi atcelt vai grozīt līguma noteikumus vai saīsināt līguma termiņu. Līdz ar to gadījumā, ja pieteikuma iesniegšanas pamatā ir apstākļi, ka pasūtītājs nav ievērojis aizliegumu noteiktā laikā slēgt iepirkuma līgumu, pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanā nozīme ir iepirkuma procedūras tiesiskumam līdz līguma noslēgšanai.⁹⁰

Treškārt, Publisko iepirkumu likuma 85.³panta ceturtā daļa noteic, ka tiesa nepieņem spriedumu par līguma atzīšanu par spēkā neesošu vai līguma noteikumu atcelšanu vai grozīšanu, ja sabiedrības interesēs ir būtiski saglabāt iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās radītās sekas. Tiesa atzinusi, ka šīs normas pareiza piemērošana prasa konkretizēt sabiedrības intereses, kuru dēļ līguma izpilde ir tik būtiska, lai tiesa to neapturētu, neskatoties uz to, ka ir pieļauts rupjš tiesību normu pārkāpums. Norma nedrīkst tikt interpretēta pārlietu plaši, jo jebkurš publiskajā sektorā veikts iepirkums ir vērsts uz noteiktu sabiedrības interešu apmierināšanu.⁹¹

Kā piemēru gadījumam, kad pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanas ietvaros ir vērtēts iespējama sabiedrības interešu aizskārums, kura dēļ tiesa lēmusi par līguma termiņa saīsināšanu (nevis atzīšanu par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža), var aplūkot Senāta nolēmumu lietā Nr. SKA-903/2018. Minētajā lēmumā ir konstatēta sabiedrības interese turpināt (nepārtraukti) saņemt paaugstināta servisa sabiedriskā transporta pakalpojumus Rīgā.⁹² Senāts atzina, ka sabiedrības interesēs ir ne tikai saņemt konkrētos pakalpojumus, bet arī tas, lai pakalpojumu sniedzēja izvēle notiktu tiesiskā ceļā. Tiesiskums pats par sevi demokrātiskā valstī ir aizsargājama vērtība, un nepamatota konkurencei atvērtas procedūras nepiemērošana ir pats smagākais pārkāpums publiskā iepirkuma un koncesijas līguma noslēgšanas procesā. Līguma termiņš būtu saīsināms tā, lai tas veicinātu pakalpojumu sniedzēja izvēli pārskatāmā un konkurencei atvērtā procesā, nepieļaujot turpmāku vilcināšanos un šādu procedūru apiešanu, kā arī ņemot vērā gan sabiedrības interesi turpināt saņemt attiecīgo pakalpojumu, gan vienlaikus tās interesi pēc tiesiskas (caurskatāmas un nediskriminējošas) pakalpojumu sniedzēja izvēles procedūras.⁹³

Līdzīgi apsvērumi sniegti arī Senāta lēmumā lietā Nr. SKA-1060/2018. Lieta ierosināta par reaģentu, piederumu, kontroles materiālu un iekārtas šķīdumu un antivielu pret sifilisa izraisītāju noteikšanai donoru asins paraugos piegādes līguma atzīšanu par spēkā neesošu. Senāts, pamatojoties uz pasūtītāja paskaidrojumiem, konstatēja, ka sabiedrības interesēs ir būtiski saglabāt iepirkuma līguma sekas. Proti, izmeklējumus, kuru nodrošināšanai noslēgts minētais piegādes līgums, kā obligātus paredz Ministru kabineta 2015.gada 27.decembra noteikumi Nr. 1037 „Noteikumi par cilvēka asiņu un asins komponentu savākšanas, testēšanas,

⁸⁹ Sk. Senāta 2014.gada 22.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114) 6.punktu.

⁹⁰ Turpat, 9.punkts.

⁹¹ Turpat, 7.punkts.

⁹² Senāta 2018.gada 12.februāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-903/2018 (A420278417, ECLI:LV:AT:2018:0212.A420278417.11.L) 23.–31.punkts.

⁹³ Turpat, 28. un 29.punkts.

apstrādes, uzglabāšanas un izplatīšanas kvalitātes un drošības standartiem un kompensāciju par izdevumiem zaudētā asins apjoma atjaunošanai". Šie izmeklējumi ir obligāti, jo primāri nodrošina informāciju par ziedoto asiņu drošumu. Līdz ar to jebkāda reaģentu piegādes līguma ierobežošana vai pārtraukšana faktiski apturētu asins komponentu sagatavošanu valstī, kā arī to izplatīšanu un nodrošinājumu iedzīvotājiem, radot faktisku dzīvības apdraudējuma risku. Tāpat ir būtiski, ka noslēgtais reaģentu piegādes līgums garantē piegādes nodrošinājumu ārkārtas apstākļos (proti, līgums paredz piegādātāja pienākumu nepieciešamības gadījumā nodrošināt viena mēneša patērējamo reaģentu tūlītēju piegādi). Vienlaikus Senāts norādīja, ka, nosakot, kādā apjomā saīsināms līguma termiņš, ņemams vērā, ka sabiedrības interesēs ir ne tikai tas, lai pasūtītājs saņemtu konkrētās preces, bet arī tas, lai piegādātāja izvēle notiktu tiesiskā ceļā. Tiesiskums pats par sevi demokrātiskā valstī ir aizsargājama vērtība, un nepamatota konkurencei atvērtas procedūras nepiemērošana ir pats smagākais pārkāpums publiskā iepirkuma noslēgšanas procesā.⁹⁴

Pagaidu aizsardzības piemērošanas subjektīvais kritērijs

Administratīvā procesa likuma 185.¹panta otrā daļa un 195.panta pirmā daļa kā vienu no kritērijiem pagaidu aizsardzības piemērošanai paredz vērtēt to, vai pārsūdzētā administratīvā akta darbība vai administratīvā akta neizdošanas sekas var radīt būtisku kaitējumu vai zaudējumus, kuru novēršana vai atlīdzināšana būtu ievērojami apgrūtināta vai prasītu nesamērīgus resursus (praksē dēvēts arī par subjektīvo kritēriju). Turpmāk norādītas atziņas, kas paustas saistībā ar šā kritērija izvērtēšanu publisko iepirkumu lietās.

Situācijā, kad pasūtītājs jau ir pieņēmis lēmumu par iepirkuma rezultātiem, ņemot vērā termiņu, kādā pasūtītājs var slēgt iepirkuma līgumu, pastāvniecīga iespēja, ka līdz lietas izskatīšanai tiesā pasūtītājs vēl nebūs noslēdzis līgumu. Šis apstāklis neizbēgami novestu pie tā, ka tiesa vairs nevarētu nodrošināt pieteicējas mērķa – turpināt dalību tiesiskā iepirkuma procedūrā – sasniegšanu. Proti, tiesa varētu lemt vairs tikai par nolikuma prasību tiesiskumu un iespējamo zaudējumu atlīdzināšanu. Iepirkuma līguma noslēgšana personai sniedz ne tikai finansiālu ieguvumu, bet arī citas sekas, tādas kā reputācijas uzlabošana, jaunu klientu iegūšana, pieredze u.tml. Līdz ar to gadījumā, ja persona prettiesiskas iepirkuma procedūras rezultātā nav ieguvusi līguma slēgšanas tiesības, tā var ciest ne tikai tiešus mantiska rakstura zaudējumus un zaudējumus neiegūtās peļņas veidā, bet arī nemantisku kaitējumu, kas var izpausties kā iepriekš minēto labumu neiegūšana. Tādēļ ir īpaši būtiski nodrošināt efektīvu iepirkuma procedūras tiesiskuma kontroli, relatīvi mazāku nozīmi piešķirot privātpersonas tiesībām uz atlīdzinājumu, jo caur šo tiesību institūtu nav iespējams pilnībā novērst (kompensēt) šīs personas tiesību aizskārumu. Zaudējumu vai kaitējuma atlīdzināšana būtu jāuzskata tikai par tādu tiesību aizskāruma novēršanas līdzekli, kuru izmanto, kad faktiskā situācijas labošana (restitūcija) nav iespējama.⁹⁵

⁹⁴ Senāta 2018.gada 23.marta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1060/2018 (A420339317, ECLI:LV:AT:2018:0323.A420339317.6.L) 36. un 37.punkts.

⁹⁵ Sk. Senāta 2012.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 18.1.apakšpunktu.

Iespēja, ka persona vairs nevarēs piedalīties iepirkuma procedūrā, jo tā būs jau noslēgusies, liecina par subjektīvā kritērija īstenošanos jeb par to, ka personai ir nepieciešamība pēc pagaidu aizsardzības.⁹⁶

Minētie apsvērumi praksē netiek attiecināti uz gadījumu, kad nav konstatējama personas reāla spēja piedalīties attiecīgajā tirgū. Proti, gadījumā, kad persona tiesā lūdza pagaidu aizsardzību būvdarbu iepirkuma lietā, apstākļi, ka šī persona bija izslēgta no būvkomersantu reģistra un tādēļ nevarēja veikt komercdarbību attiecīgajā jomā, bija par pamatu secinājumam, ka nav konstatējams šīs personas ekonomiskais mērķis piedalīties tirgū un secīgi – nav konstatējama sevišķa aizsardzības vajadzība.⁹⁷

Savukārt tas, vai konkrētajai personai ir pietiekams tehniskais nodrošinājums, nav kritērijs, pēc kura novērtējama personas interese apturēt līguma izpildi. Ja iepirkuma vai koncesijas procedūra vispār nav izsludināta, būtu pārmērīgi prasīt, lai personai (kurai, ņemot vērā, piemēram, tās darbības jomu, ir interese attiecīgā veida pakalpojumu sniegšanā) jau lietas izskatīšanas laikā būtu sagādāti visi nepieciešamie resursi konkrēto pakalpojumu nodrošināšanai.⁹⁸

Ar Administratīvā procesa likumā paredzētajiem pierādīšanas līdzekļiem nav iespējams pierādīt konkrētus mantiskā izteiksmē izsakāmus zaudējumus, kas rastos, ja pretendents prettiesiska pasūtītāja lēmuma dēļ nevarētu turpināt piedalīties iepirkumā un pretendēt uz līguma slēgšanas tiesībām. Aizsardzības vērtā ir personu interese piedalīties tiesiskā iepirkuma procedūrā pati par sevi, un tās aizsardzību nebūtu iespējams efektīvi nodrošināt, ja katrā pagaidu aizsardzības līguma gadījumā tiesa pieprasītu pierādījumus par reāliem zaudējumiem, kas personai varētu rasties pasūtītāja prettiesiskā lēmuma dēļ.⁹⁹ Tādas atziņas attiecinātas arī uz situāciju, kad bijusi runa par iespējamu nelikumīgu iepirkuma līguma pagarināšanu, kas pielīdzināma tiešai līguma noslēgšanai, kas savukārt ir vissmagākais pārkāpums publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā, jo pilnībā izslēdz konkurenci.¹⁰⁰

Gadījumā, kad tiesā pārsūdzēta viena iepirkuma pārtraukšana un par to pašu priekšmetu ir uzsākta jauna iepirkuma procedūra, Senāts atzinis par pamatotu abus iepirkumus pagaidu aizsardzības nepieciešamības kontekstā vērtēt kā saistītus. Senāts norādīja uz pieteicēja interesi piedalīties pirmajā iepirkumā un atzina, ka šī interese nebūtu īstenojama, ja par to pašu iepirkuma priekšmetu tiktu noslēgts līgums otrajā iepirkumā. Proti, līguma noslēgšana otrajā iepirkumā varētu radīt būtisku (grūti novēršamu) kaitējumu pieteicēja interesēm. Nav būtiskas nozīmes tam, ar cik augstu ticamības pakāpi novērtējamās pieteicēja izredzes uzvarēt pirmajā

⁹⁶ Sk. Senāta 2013.gada 1.jūlija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-541/2013 (A420307713) 12.punktu, 2018.gada 21.maija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1222/2018 (A420171118, ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L) 6.punkts.

⁹⁷ Sk. Senāta 2015.gada 22.oktobra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1382/2015 (A420263015) 5.punktu.

⁹⁸ Senāta 2018.gada 12.februāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-903/2018 (A420278417, ECLI:LV:AT:2018:0212.A420278417.11.L) 21.punkts.

⁹⁹ Sk. Senāta 2017.gada 8.jūnija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1190/2017 (A420163817) 8.punktu, 2018.gada 20.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1459/2018 (A420212918, ECLI:LV:AT:2018:0820.A420212918.5.L) 27.punktu, 2018.gada 21.maija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1222/2018 (A420171118, ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L) 6.punktu.

¹⁰⁰ Senāta 2018.gada 12.februāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-903/2018 (A420278417, ECLI:LV:AT:2018:0212.A420278417.11.L) 20.punkts.

iepirkumā. Ar pārtraukšanas lēmumu pirmšķietami prettiesiski pārtraukta tobrīd pilntiesīga pieteicēja dalība iepirkumā.¹⁰¹

Attiecībā uz iespējamiem zaudējumiem, kas iepirkuma procedūras apturēšanas rezultātā varētu rasties pasūtītājam, Senāts norādījis, ka jebkura publiskā iepirkuma apturēšana var radīt pasūtītājam negatīvas sekas, tostarp mantiska rakstura zaudējumus. Izšķirošas nozīmes piešķiršana ikvienā gadījumā tieši šim apstāklim novestu pie tā, ka publiskā iepirkuma procedūra šādos gadījumos nebūtu apturama, kas savukārt novestu pie neefektīvas iepirkuma procedūras tiesiskuma kontroles, padarot to par iluzoru līdzekli personu aizskarto tiesību un tiesisko interešu aizsardzībai. Šajā gadījumā īpaša nozīme piešķirama tam, ka iepirkuma tālāka norise var novest pie konkurences izkropļošanas un iepirkuma jēgas būtiskas mazināšanas vispār.¹⁰²

¹⁰¹ Sk. Senāta 2016.gada 3.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1307/2016 (A420220716) 9.punktu.

¹⁰² Sk. Senāta 2012.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 18.2.apakšpunktu.

2.4. Sūdzības izskatīšana Iepirkumu uzraudzības birojā

Sūdzības pamats, papildinājumi un iesniegšanas termiņš

No Publisko iepirkumu likuma 81.panta 7.punkta, 83.panta ceturtās daļas 3.punkta, 84.panta sestās daļas un 83.¹panta pirmās daļas 2. un 3.punkta izriet skaidra sistēma, ka birojs, izskatot iesniegumu (vai atstājot to bez izskatīšanas), ir saistīts ar iesniegumā norādīto pārkāpuma pamatu, t.i., faktiem par noteiktā veidā izpaudušos pārkāpumu.¹⁰³

Efektīvas iepirkuma procedūru kontroles nodrošināšanai ir izveidota tāda sistēma, kas paredz, ka personām, kuras uzskata, ka ir noticis pārkāpums, ir tiesības savus konkrētos iebildumus izteikt likumā noteiktajā sūdzību iesniegšanas termiņā. Savukārt Iepirkumu uzraudzības birojā iesniegtā sūdzība jāizskata, pārbaudot sūdzībā norādītos apstākļus par iespējamo pārkāpumu. Tādējādi personām, kuras uzskata, ka ir noticis pārkāpums, ir uzreiz (likumā noteiktajā sūdzības iesniegšanas termiņā) jānorāda uz konkrētu pārkāpumu un apstākļiem, kuru dēļ ir pamats šo pārkāpumu konstatēt. Šādā sistēmā vienlaikus ir sabalansētas ieinteresēto personu tiesības iebilst pret pasūtītāja pieļautiem pārkāpumiem ar interesi, lai iepirkuma procedūra un tās kontroles process noritētu pēc iespējas ātrāk un efektīvāk.¹⁰⁴

[Situācijā, kad pieteicēja vēlāk izteiktie argumenti par nepieļaujamu pieteikuma priekšmetu nav pakārtoti sākotnējā strīda atrisinājumam un nav saskatāmi nekādi no pieteicēja gribas neatkarīgi šķēršļi, kas būtu lieguši pieteicējam attiecīgos argumentus izvirzīt uzreiz] birojā un pēc tam arī tiesai, pārbaudot biroja lēmuma tiesiskumu, nav jāvērtē pieteicēja argumenti, kas pēc būtības veido jaunu un atšķirīgu sūdzības pamatu un kas nebija izteikti termiņā, kāds paredzēts sūdzības iesniegšanai birojā.¹⁰⁵

Gadījumā, ja iepirkumam būtu ar likumu aizliegts priekšmets, birojs un tiesa to varētu konstatēt neatkarīgi no tā, kāds ir bijis sūdzības sākotnējais pamatojums. Īpaši tas būtu tik brutālu un realitātē grūti iedomājamu likuma pārkāpumu gadījumā, kādi piemēra nolūkā norādīti kasācijas sūdzībā, proti, malu medību ieroču vai narkotiku iegāde.¹⁰⁶

Nevar uzskatīt, ka likumā noteiktais termiņš attiecas vienīgi uz sākotnējo iesniegumu, bet jebkuri tā papildinājumi var tikt iesniegti līdz pat sūdzības izskatīšanai. Proti, likumā noteiktais termiņš sūdzības iesniegšanai attiecas uz iebildumiem par jebkuru iepirkuma procedūrā pieļautu pārkāpumu (izņemot par nolikumu), neatkarīgi no tā, vai pretendents likumā noteiktajā termiņā jau ir iesniedzis sūdzību par kādu no tiem vai ne. Lai arī vēlākas sūdzības (sūdzības papildinājumi) attiecas uz vienu un to pašu iepirkuma procedūru, tās nevar uzskatīt par vienkāršiem sākotnējās sūdzības papildinājumiem, ja tās satur argumentus par tādiem pārkāpumiem, kas nav norādīti sākotnējā sūdzībā.¹⁰⁷

¹⁰³ Sk. Senāta 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-292/2016 (A420386714) 13.punktu.

¹⁰⁴ Senāta 2017.gada 17.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-858/2017 (A420214516, ECLI:LV:AT:2017:1017.A420214516.1.S) 9.punkts un tajā norādītā judikatūra.

¹⁰⁵ Turpat, 10.punkts, sk. arī 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-292/2016 (A420386714) 13.punktu, kur apskatīta situācija, kad pretendents vispār uz iespējamu pārkāpumu bija norādījis, taču attiecīgā norāde nebija īpaši detalizēta.

¹⁰⁶ Senāta 2017.gada 17.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-858/2017 (A420214516, ECLI:LV:AT:2017:1017.A420214516.1.S) 11.punkts.

¹⁰⁷ Sk. Senāta 2014.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-582/2014 (A420334213) 13.punktu. Sal. Senāta 2015.gada 30.novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1107/2015 (A420410614) 9.punkts.

Ja pretendents nav Publisko iepirkumu likuma 83.panta trešās daļas 1.punktā noteiktajā termiņā vērsies birojā ar iesniegumu par konkursa nolikuma prasību prettiesiskumu, tam ir jāreķinās ar konkrētajām nolikumā ietvertajām prasībām un jāsigatavo tām atbilstošs piedāvājums. Piedāvājuma neatbilstība ir pamats piedāvājuma tālākai nevērtēšanai. Katrā ziņā iebildes pret nolikuma prasībām nevar būt pamats tālāku pasūtītāja lēmumu tiesiskuma apšaubīšanai.¹⁰⁸

Senāts spriedumā lietā Nr. SKA-1162/2017 aplūkojis attiecīgo Publisko iepirkumu likumā ietverto regulējumu kontekstā ar Eiropas Savienības tiesisko regulējumu un šajā sakarā atsaucies uz turpmāk norādītajām Eiropas Savienības Tiesas atziņām, kas sniegtas, interpretējot Direktīvas 89/665/EEK 1.panta pirmo punktu.

Ar direktīvas 1.panta 1.punktu dalībvalstīm ir paredzēts pienākums nodrošināt, lai līgumslēdzēju iestāžu lēmumus varētu pārsūdzēt efektīvi un pēc iespējas ātri. Lai īstenotu šajā direktīvā paredzēto steidzamības mērķi, dalībvalstis var paredzēt pārsūdzības termiņus, lai tirgus dalībnieki publiskā iepirkuma procedūras ietvaros pieņemtos sagatavojošos vai pagaidu lēmumus pārsūdzētu pēc iespējas īsākos termiņos (*Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 28.janvāra sprieduma lietā „Komisija/Irija”, C-456/08, ECLI:EU:C:2010:46, 60.punkts*).

Direktīvas 89/665 tiesību normu mērķis, kas vērstas uz to, lai aizsargātu pretendētus no līgumslēdzējas iestādes patvaļas, ir pastiprināt pastāvošos mehānismus, lai nodrošinātu efektīvu Savienības noteikumu publiskā iepirkuma jomā piemērošanu, it īpaši tādā stadijā, kad pārkāpumi vēl var tikt laboti (*Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 12.marta sprieduma lietā „eVigilo”, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, 50.punkts*).

Pilnīga Direktīvas 89/665 mērķa sasniegšana būtu apdraudēta, ja kandidāti un pretendenti varētu jebkurā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras brīdī apgalvot, ka ir pārkāpti līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas noteikumi, tādējādi uzliekot līgumslēdzējai iestādei pienākumu atsākt visu procesu no jauna, lai šos pārkāpumus varētu vērst par labu (*Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 12.marta sprieduma lietā „eVigilo”, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, 51.punkts*).

Katrā ziņā direktīvā paredzētais steidzamības mērķis valsts tiesībās jāīsteno, ievērojot tiesiskās drošības prasību. Šajā sakarā dalībvalstīm ir pienākums izveidot pietiekami precīzu, skaidru un paredzamu termiņu regulējumu, lai indivīdi varētu iepazīties ar savām tiesībām un pienākumiem (*Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 28.janvāra sprieduma lietā „Komisija/Irija”, C-456/08, ECLI:EU:C:2010:46, 61.punkts*).

Minētais steidzamības mērķis dalībvalstīm neļauj novērsties no efektivitātes principa, saskaņā ar ko valsts noilguma termiņu piemērošanas noteikumi personām no Kopienu tiesībām izrietošo tiesību īstenošanu nedrīkst padarīt neiespējamu vai pārmērīgi grūtu; šis princips ir pamatā pārsūdzības efektivitātes mērķim, kas izklāstīts Direktīvas 89/665 1.panta 1.punktā (*Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 28.janvāra sprieduma lietā „Komisija/Irija”, C-456/08, ECLI:EU:C:2010:46, 62.punkts*).

Direktīvas 89/665 1.panta 1.punktā noteiktais mērķis nodrošināt efektīvas pārskatīšanas iespējas var tikt sasniegts tikai tad, ja šo prasību celšanai noteiktie termiņi sākas tikai dienā, kad prasītājs ir uzzinājis vai tam bija jāuzzina par iespējamo minēto noteikumu pārkāpumu (*Eiropas*

¹⁰⁸ Senāta 2017.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-1162/2017 (A420213915, ECLI:LV:AT:2017:1124.A420213915.2.S) 12.punkts un tajā norādītā judikatūra.

Savienības Tiesas 2015.gada 12.marta sprieduma lietā „eVigilo”, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, 52.punkts; sk. arī minētajā punktā norādīto judikatūru).

Pamatojoties uz šīm atziņām, Senāts secināja: pieņemot, ka pasūtītājs vienmēr rīkojas tiesiski un nolikuma prasības jau to publicēšanas brīdī ir skaidri saprotamas un vēlāk netiek grozītas vai interpretētas atšķirīgi, Publisko iepirkumu likuma regulējums atbilst minētajiem principiem un direktīvu mērķiem, jo ļauj pēc iespējas ātri un efektīvi pārsūdzēt nolikuma prasības. Turklāt tas iespējams tādā posmā, kad pārkāpumus procedūrā vēl ir iespējams labot, jo nav beidzies piedāvājumu iesniegšanas termiņš.¹⁰⁹

Senāta un Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā atzīts, ka atsevišķos gadījumos sūdzība par nolikuma prasībām un attiecīgi prasību tiesiskuma pārbaude pieļaujama arī pēc noteiktā termiņa nolikuma prasību apstrīdēšanai, taču tā termiņa ietvaros, kas noteikts iepirkuma procedūras rezultātu apstrīdēšanai. Tā Eiropas Savienības Tiesa spriedumā lietā C-538/13 atzinusi, ka pretendentam, kurš uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu nosacījumus ir varējis saprast tikai brīdī, kad līgumslēdzēja iestāde pēc piedāvājumu novērtēšanas bija sniegusi izsmeltošu informāciju par sava lēmuma pamatojumu, ir jābūt tiesībām celt prasību par uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu likumību pēc tam, kad beidzies valsts tiesībās paredzētais termiņš. Šādas tiesības celt prasību var tikt izmantotas līdz brīdim, kad beidzas tās prasības celšanai noteiktais termiņš, kas attiecas uz lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.¹¹⁰ Senāts 2014.gada 20.maija spriedumā lietā Nr. SKA-52/2014 (A420391512) atzinis, ka apstākļi, ka pieteicējs neizteica iebildumus pret nolikuma prasību jau konkursa norises laikā, pats par sevi nenozīmē, ka tas nav izvērtējams strīdā par līguma tiesību piešķiršanu. Ir jāvērtē, vai jau piedāvājuma iesniegšanas laikā, ievērojot šā noteikuma iespējamo interpretāciju, no pieteicēja objektīvi varēja prasīt, lai tas saskatītu ierobežojošus šķēršļus atbilstoša piedāvājuma iesniegšanai.¹¹¹

Lai arī likumdevējs ir noteicis apstrīdēšanas termiņus, neparedzot termiņu gadījumam, kad nolikuma prasību patiesais saturs objektīvi atklājies vēlāk, nekā tam būtu jābūt parastā gadījumā (kad nolikums jau no paša sākuma sagatavots skaidri un saprotami), no iepirkumu procedūras efektivitātes principa un privātpersonas tiesību godprātīgas izmantošanas principa izriet privātpersonas pienākums darīt zināmas savas pretenzijas pret nolikuma prasībām pēc iespējas ātrāk.¹¹²

Objektīvā izmeklēšana

Iepirkumu uzraudzības biroja Iesniegumu izskatīšanas komisijai savā darbā jāievēro objektīvās izmeklēšanas princips, tā neaprobežojas tikai ar tiem faktiem un pierādījumiem, kurus iesniegušas puses, bet ir tiesīga tos pieprasīt arī pēc savas iniciatīvas. Arī mutvārdu procesa laikā konstatētajiem būtiskajiem lietas apstākļiem var būt izšķiroša nozīme, pieņemot

¹⁰⁹ Senāta 2017.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-1162/2017 (A420213915, ECLI:LV:AT:2017:1124.A420213915.2.S) 13. un 14.punkts. Sal. Senāta 2014.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-582/2014 (A420334213) 12.punkts un tajā norādītā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra (Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 28.janvāra sprieduma lietā *Uniplex*, C-406/08, ECLI:EU:C:2010:45, 30.–32.punkts).

¹¹⁰ Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 12.marta sprieduma lietā *eVigilo*, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166, 58.punkts.

¹¹¹ Senāta 2017.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-1162/2017 (A420213915, ECLI:LV:AT:2017:1124.A420213915.2.S) 19.punkts.

¹¹² Turpat, 20.punkts.

lēmumu lietā. Komisija lēmumu pieņem, ņemot vērā apstākļus, kas noskaidroti lietas izskatīšanas gaitā. Pieņemot lēmumu, biroja komisijai būtu jāvērtē arī tādi lietas izskatīšanā nozīmīgi fakti, uz kuriem dalībnieki nebija norādījuši, bet kurus biroja komisija ir konstatējusi pati, noskaidrojot apstākļus sakarā ar iesniegto sūdzību (piemēram, ja biroja komisija pati ir konstatējusi uzvarētāja piedāvājumā tādu neatbilstību konkursa nolikuma prasībām, kuras dēļ iepirkuma komisijai bija pienākums attiecīgā pretendenta piedāvājumu tālāk neizskatīt). Tātad pirms lēmuma pieņemšanas biroja komisijai ir svarīgi pienācīgi noskaidrot visus konkrētajā lietā būtiskos apstākļus. Tomēr biroja komisijai nav pienākuma pārbaudīt pilnīgi visus faktus saistībā ar iepirkuma procedūru, ja sūdzības iesniedzējs to nebija lūdzis.¹¹³

Privātpersonai jāspēj vismaz norādīt uz iespējamu pārkāpumu.¹¹⁴

Uzklausīšanas pienākums

Personas tiesības tikt uzklausītai nav vienīgi formālas, un tās iespējams efektīvi īstenot tad, ja personai ir zināmi visi lietā būtiskie apstākļi, uz kuriem iestāde varētu balstīt savu lēmumu. Tas, vai personai ir zināmi lietas materiāli, lielā mērā ir atkarīgs no pašas personas, tomēr nevar sagaidīt, ka persona, nezinot par iestādes veiktajām darbībām lietas izskatīšanā, nepārtraukti interesēsies, vai lietā nav iesniegta kāda jauna, nozīmīga informācija. Apstākļos, kad jau pēc personas uzklausīšanas ir iegūta papildu informācija, uz kuru iestāde balstījusi lēmumu, un persona nav informēta par šādas informācijas pieprasīšanu un (vai) saņemšanu, būtu jāapsver, vai personas tiesības tikt uzklausītai nav bijušas vienīgi formālas.¹¹⁵

Depozīta atmaksa

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 70.panta piektās daļas 1.punktam Iepirkumu uzraudzības birojs atmaksā depozīta maksājumu vai atdod depozītu iesniedzējam piecu darbdienu laikā pēc iesnieguma atsaukšanas dienas, ja iesniedzējs ir atsaucis iesniegumu līdz tā izskatīšanai komisijā, pamatojoties uz to, ka pasūtītājs ir novērsis iesniegumā minētos pārkāpumus. Lai Iepirkumu uzraudzības birojam būtu tiesības atmaksāt samaksāto depozītu iesnieguma iesniedzējam, pasūtītājam ir jāatzīst pārkāpumi, kas pieļauti iepirkuma procedūrā un kurus iesnieguma iesniedzējs ir norādījis iesniegumā, kā arī jānovērš tie, pirms Iepirkumu uzraudzības birojs ir izskatījis iesniegumu un pieņēmis lēmumu. Tādējādi depozīta atmaksa iesnieguma atsaukšanas gadījumā ir tieši atkarīga no pasūtītāja subjektīvās attieksmes pret iesniegumā norādīto.¹¹⁶

Pasūtītāja pārkāpumu novēršana nav atkarīga no tā, kāds subjektīvs uzskats par konkrēto jautājumu ir pieteicējam, vai no tā, kādi dokumenti ir vai nav pieteicēja rīcībā konkrētā brīdī. Svarīgi ir, vai pasūtītājs pēc apstrīdēšanas iesnieguma saņemšanas, izvērtējot tajā norādītos argumentus, ir atzinis iepirkuma procedūrā pieļautu pārkāpumu un ar konkrētām darbībām to novērsis. Publisko iepirkumu likuma 70.panta piektās daļas 1.punkta jēga nav atmaksāt

¹¹³ Sk. Senāta 2010.gada 5.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-451/2010 (A42304206) 18.punktu.

¹¹⁴ Senāta 2018.gada 13.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-605/2018 (A420295116, ECLI:LV:AT:2018:0713.A420295116.2.S) 6.punkts.

¹¹⁵ Sk. Senāta 2015.gada 15.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-391/2015 (A420216414) 9.punktu.

¹¹⁶ Senāta 2020.gada 4.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-1173/2020 (680023220, ECLI:LV:AT:2020:0604.SKA117320.3.L 680023220) 2.2.apakšpunkts un 7.punkts.

depozītu gadījumā, kad pats iesniedzējs līdz iesnieguma izskatīšanai ir sapratis, ka iesniegums nav pamatots un, visticamāk, tiks noraidīts.¹¹⁷

¹¹⁷ Senāta 2020.gada 4.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-1173/2020 (680023220, ECLI:LV:AT:2020:0604.SKA117320.3.L 680023220) 2.2.apakšpunkts un 4.punkts.

2.5. Sankcijas attiecībā uz līgumu

Vispārīgi jautājumi

Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā uzskaitīti gadījumi, kad tiesa var iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos atzīt par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt to noteikumus vai saīsināt līguma vai vispārīgās vienošanās termiņu. Minētajā normā ietvertais vārds „var” interpretējams šauri, attiecinot to tikai uz izvēli starp tālāk norādītajām sekām – atzīt līgumu par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt tā noteikumus vai saīsināt līguma termiņu –, nevis uz izvēli starp to, vai vispār kādas no šīm sekām ir piemērojamas.¹¹⁸

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 85.³panta pirmo daļu konkrētajam gadījumam atbilstošo sprieduma veidu nosaka tiesa. Tiesai, izvēloties kādu no normā minētajiem spriedumu veidiem, ir jāargumentē sava izvēle.¹¹⁹

Tiesai, izskatot prasījumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, nav pamata aprobežoties ar to konkrētās procedūras piemērošanas pamatojumu, ko pasūtītājs darījis zināmu pirms procedūras uzsākšanas, jo pasūtītāja izšķiršanās par noteikta veida procedūras piemērošanu pati par sevi nav administratīvais akts. Ir iespējamās situācijas, kad pasūtītājs vispār nav iepriekš publicējis vai darījis zināmu birojam savu izvēli piemērot noteikta veida procedūru, kā arī nav sniedzis jebkādas argumentus par procedūras izvēli. Tāpat iespējams, ka iepirkuma procedūra nav piemērota vispār un pirms līguma slēgšanas rakstveidā nekur nav formulēts pasūtītāja pamatojums šādai rīcībai. Tiesību normas ļauj atzīt līgumu par spēkā neesošu, ja tiek konstatēti Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā minētie apstākļi un starp tiem nav minēts iepriekš rakstveidā formulēta pamatojuma trūkums konkrētai pasūtītāja rīcībai.¹²⁰

Publisko iepirkumu likums neliedz arī jau spēku zaudējušu iepirkuma līgumu atzīt par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža.¹²¹ Tomēr blakus lēmumā lietā Nr. SKA-46/2015 Senāts secinājis, ka tiesiskais regulējums šajā ziņā ir nepilnīgs, jo Latvijas tiesību normas, pretēji Direktīvas 2007/665/EEK 2.d panta otrajā daļā noteiktajam, neparedz sekas tam, ka līgumu atzīst par spēkā neesošu. Senāta ieskatā seku novēršanas atstāšana tikai līgumslēdzēju ziņā nesasniedz direktīvā noteikto mērķi.¹²²

¹¹⁸ Sk. Senāta 2016.gada 26.maija sprieduma lietā Nr. SKA-71/2016 (A420437813) 8.punktu.

¹¹⁹ Sk. Senāta 2017.gada 2.marta sprieduma lietā Nr. SKA-13/2017 (A420362913) 13.punktu.

¹²⁰ Sk. Senāta 2015.gada 8.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713) 10.punktu.

¹²¹ Sk. Senāta 2014.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-221/2014 (A420555612) 5.punktu.

¹²² Atbildot uz minēto lēmumu, valdība sniegusi viedokli, ka gadījumā, ja tiesa atzīst noslēgto līgumu par spēkā neesošu kopš noslēgšanas brīža, līgumslēdzēji iepriekšējo stāvokli atjauno civiltiesiskā kārtībā saskaņā ar Civillikuma 2369.–2393.pantu. Civillikumā iekļautais restitūcijas regulējums balstās uz brīvprātības principu – tikai pašas puses izlemj atdot otram to, kas tai nepienākas, un katrai pusei ir jāizvērtē, vai vēršanās tiesā ar prasības pieteikumu par izpildījuma atprasīšanu ir lietderīga un efektīva. Pasūtītājam jāizvērtē, vai vēršanās tiesā ar šādu prasības pieteikumu ir samērīga un lietderīga, lai atjaunotu iepriekšējo stāvokli, ievērojot arī Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumā noteiktos principus. Savukārt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā ietvertas normas, kas vērstas uz to, lai nākotnē atturētu amatpersonas rīkoties līdzīgi, pārkāpjot iepirkumu jomas regulējumu.

Pamats sankciju piemērošanai

Nogaidīšanas termiņa neievērošana

Senāts, atsaucoties uz Direktīvas 2007/66/EK preambulas 4., 18.–21.apsvērumu un 2.d panta pirmās daļas „b” apakšpunktu, kā arī minētā panta trešo daļu un 2.e pantu, secinājis, ka Eiropas Savienības likumdevējs ir devis norādes dalībvalstu likumdevējam panākt to, ka iepirkumu līgumi netiek noslēgti, kamēr nav beidzies nogaidīšanas termiņš. Sankcijām jābūt pat tad, ja iepirkuma procedūrā ir pieļauti tikai formāli pārkāpumi, kas nav ietekmējuši iepirkumu pēc būtības. Nogaidīšanas termiņa ievērošanai piešķirta liela nozīme, jo tā mērķis ir dot iespēju pretendentiem efektīvi apstrīdēt pārkāpumus iepirkumu procedūrā.¹²³ Tas, vai nogaidīšanas termiņš tiek pārkāpts par vairākām vai tikai par vienu dienu, nav būtiski, jo pretendenti, kas vēlas iesniegt apstrīdēšanas iesniegumu par iepirkumu, var rēķināties ar likumā noteikto desmit dienu termiņu, un šā termiņa neievērošana tikai par vienu dienu var padarīt apstrīdēšanas iesniegumu neefektīvu.¹²⁴

Lai uz šāda pamata atzītu līgumu par spēkā neesošu, nav nepieciešams pārbaudīt, vai personas sūdzība, ko tā varētu iesniegt nogaidīšanas laikā, būtu bijusi pamatota vai ne. Pārkāpuma būtība izpaužas tieši tajā, ka personai bijušas liegtas pārskatīšanas tiesības kā tādas, un pārskatīšanas tiesību nodrošināšana nav vienīgi formalitāte. Arī apstākļi, ka pieteicēja, iepirkuma rezultātu pārsūdzot, nebūtu varējusi uzvarēt nolikumam neatbilstošu preču dēļ, nenozīmē, ka iepirkuma rezultātu pārsūdzībai un nogaidīšanas termiņa ievērošanai (un attiecīgi – pārkāpumam, to neievērojot) ir vienīgi formāla nozīme. Senāts jau iepriekš ir atzinis par leģitīmu arī pieteicēja interesi panākt, ka uzvarējušais pretendents tiek izslēgts, pat ja pieteicējam pašam nav faktisku izredžu uzvarēt konkrētajā iepirkuma procedūrā.¹²⁵

Līguma tieša noslēgšana

Ja pasūtītājs publiskā iepirkuma procedūras nepiemērošanu pamato ar savu tiesību normās noteikto brīvību piešķirt līguma slēgšanas tiesības tieši (t.i., neizsludinot iepirkuma procedūru), procedūras nepiemērošanas tiesiskuma pārbaudē izvērtējams, vai konkrētajā gadījumā ir konstatējami visi no tiesību normām izrietošie priekšnoteikumi, kas ļauj pasūtītājam noslēgt līgumu, nerīkojot iepirkuma procedūru.¹²⁶

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 3.panta pirmās daļas 7.punktu minētais likums nav piemērojams tādas institūcijas veiktajiem būvdarbiem vai piegādēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, kura vienlaikus atbilst šādiem kritērijiem:

- a) tā atrodas viena vai vairāku pasūtītāju pilnīgā kontrolē (šāda kontrole izpaužas kā tiesības ietekmēt kontrolē esošās institūcijas darbības būtiskus mērķus un lēmumus);
- b) vismaz 80 procentus tās gada finanšu apgrozījuma veido konkrētu uzdevumu izpilde kontrolējošo pasūtītāju interesēs vai citu pasūtītāju interesēs, kurus kontrolē šo institūciju kontrolējošie pasūtītāji;
- c) tās kapitāla daļas vai akcijas pilnībā pieder pasūtītājiem, kas to kontrolē.

¹²³ Sk. Senāta 2016.gada 26.maija sprieduma lietā Nr. SKA-71/2016 (A420437813) 8.punktu.

¹²⁴ Turpat, 10.punkts.

¹²⁵ Senāta 2018.gada 11.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-945/2018 (A420372114, ECLI:LV:AT:2018:0911.A420372114.5.S) 23.punkts un tajā norādītā judikatūra.

¹²⁶ Sk. Senāta 2012.gada 6.novembra lēmuma lietā Nr. SKA-903/2012 (670045412) 7.–10.punktu.

Senāts, atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas atziņām, sniedzis skaidrojumu par minētā panta pirmās daļas 7.punkta „a” apakšpunktu. Proti, publiskā iepirkuma procedūras izņēmums ir attaisnots, ja pasūtītājs attiecīgo personu kontrolē tāpat kā savus dienestus. *Tāda pati kontrole* ir tad, ja iestāde var ietekmēt šīs personas lēmumus, tostarp gan attiecībā uz tās stratēģiskiem mērķiem, gan svarīgiem lēmumiem. Citiem vārdiem, iestādei ir jābūt iespējai veikt personas strukturālu un funkcionālu kontroli, turklāt tai jābūt faktiskai. Ja persona pieder vairākām iestādēm, tās var kopīgi veikt *tādu pašu kontroli*, nav nepieciešams, lai katra no iestādēm to veiktu atsevišķi. Kontrole, kas tiek veikta pār sabiedrību, nevar būt atkarīga tikai no vienas iestādes kontroles pilnvarām, kurai attiecīgajā sabiedrībā pieder vairākums kapitāldaļu. Apstākļi, ka iestādei vienai vai kopā ar citiem publisko tiesību subjektiem pieder visas kapitāla daļas, principā norāda, ka tā kontrolē šo sabiedrību gluži tāpat kā savus dienestus. Tas, protams, neizslēdz nepieciešamību pārbaudīt, kādā veidā konkrētajā gadījumā noteikta lēmumu pieņemšanas kārtība un kāda ir katras publiskās personas ietekme.¹²⁷

Gadījumā, ja pieteikums iesniegts saistībā ar pasūtītāja tieši noslēgtu līgumu, būtiskas ir arī jau iepriekš aplūkotās tiesas atziņas par tiesas kontroles robežām. Proti, jautājumā, vai principā sabiedriski nozīmīgu pakalpojumu izpildi nodot tirgum vai tos nodrošināt paša pasūtītāja spēkiem, publiskai personai ir plaša rīcības brīvība, kas balstās politiski definētos mērķos un apsvērumos, kas var būt atkarīgs no tā, cik sociāli orientētu politiku tā īsteno. Tādēļ kontrole pār šādu izšķiršanos un rīcību nepakļaujas tiesību kritērijiem un tādējādi – tiesas ietekmei. Līdz ar to tiesa arī atkāpusies no iepriekš savā praksē atzītā, ka iepirkuma lietās pārbaudāms, vai publiskās personas darbība atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87. un 88.pantam.¹²⁸

Atbildot uz argumentiem, kas pasūtītājiem to ieskatā ļāvuši nepiemērot atbilstošu iepirkuma procedūru vai neievērot aizliegumu slēgt līgumu, Senāts norādījis, ka Publisko iepirkumu likuma piemērošana konkrētam iepirkumam ir atkarīga tikai no līgumcenas un priekšmeta, nevis no pasūtītāja grūtībām normu ievērošanā.¹²⁹ Tāpat vērsta uzmanība uz to, ka atbildētājam gadījumā, ja pastāvēja izņēmuma apstākļi un līguma ātrāka noslēgšana bija ārkārtīgi nepieciešama, bija jālūdz Iepirkumu uzraudzības birojam pieņemt lēmumu saīsinātā termiņā, nevis jāslēdz līgums, neievērojot aizliegumu to darīt.¹³⁰ Vēl kādā gadījumā taisīts blakus lēmums, lai vērstu atbildīgās ministrijas uzmanību uz faktu, ka pašvaldību dibināta kapitālsabiedrība rīkojusies pretēji biroja rīkojumam neslēgt iepirkuma līgumus, un uz nepieciešamību izvērtēt pašvaldības uzņēmuma un iesaistīto pašvaldības amatpersonu rīcību un atbildību par prettiesiski noslēgtā, bet jau izpildītā līguma laušanas iespējamajām sekām.¹³¹

¹²⁷ Sk. Senāta 2014.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-79/2014 (A420612510) 12.punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.novembra sprieduma apvienotajā lietā *Econord*, C-182/11 un C183/11, ECLI:EU:C:2012:758, 27.–30.punktu, 2008.gada 13.novembra sprieduma lietā *Coditel Brabant*, C-324/07, ECLI:EU:C:2008:621, 31.punktu.

¹²⁸ Sk. Senāta 2014.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-79/2014 (A420612510) 16. un 17.punktu.

¹²⁹ Sk. Senāta 2013.gada 2.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-494/2013 (A420513511) 10.punktu.

¹³⁰ Sk. Senāta 2015.gada 26.marta sprieduma lietā Nr. SKA-46/2015 (A420281013) 7.punktu.

¹³¹ Sk. Senāta 2015.gada 26.marta blakus lēmumu lietā Nr. SKA-46/2015 (A420281013).

Sankciju piemērošanas izņēmumi

Publisko iepirkumu likuma 85.²panta otrajā daļā ir noteikti gadījumi, kad, neraugoties uz konstatētajiem Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmajā daļā minētajiem pārkāpumiem, tiesa tomēr nevar piemērot normā paredzētās sankcijas.

Senāta praksē apskatīts viens no Publisko iepirkumu likuma 85.²panta otrajā daļā norādītajiem gadījumiem, kad sankcijas nav piemērojamas, proti, ja pasūtītājs publicējis brīvprātīgo paziņojumu par iepirkuma rezultātiem. Minētajā lietā Senāts pievērsās jautājumam par brīvprātīgā paziņojuma būtību un atzina, ka paziņojums, kas ievietots datubāzē kā iepriekšējs informatīvs paziņojums par plānoto līguma piešķiršanu, nav pielīdzināms brīvprātīgajam paziņojumam par līgumu. Proti, gan Direktīva 89/665/EEK, gan Publisko iepirkumu likums un tam pakārtotie Ministru kabineta 2010.gada 27.jūlija noteikumi Nr. 698 „Noteikumi par publisko iepirkumu paziņojumu saturu un sagatavošanas kārtību” skaidri nodala īpašu brīvprātīgā paziņojuma veidu – brīvprātīgs paziņojums par iepirkuma rezultātiem. Minētajam paziņojumam ir jāsaturs Ministru kabineta noteikumos norādītā informācija, tostarp ziņas par konkrēto personu, kurai piešķirtas līguma slēgšanas tiesības. Skaidras informācijas sniegšanas nepieciešamība izriet no Publisko iepirkumu likuma 27.¹panta otrajā daļā norādītā brīvprātīgā paziņojuma mērķa – radīt iespēju ieinteresētajām personām apstrīdēt tāda iepirkuma pamatotību, kas pasūtītāja kļūdas dēļ veikts, nepiemērojot atbilstošu iepirkuma procedūru un npublicējot paziņojumu par līgumu. Savukārt informācija, kas izziņota kā iepriekšējs informatīvs paziņojums, personām nav jāuztver kā paziņojums, kura mērķis ir cits.¹³²

Sankciju piemērošanas ierobežojumi

Publisko iepirkumu likuma 85.³panta ceturtajā un piektajā daļā noteikti gadījumi, kad tiesa, konstatējot pārkāpumus līguma slēgšanā, tomēr ir ierobežota attiecībā uz noteikta veida sankciju piemērošanu spriedumā.

Vispirms šo normu kontekstā uzmanība vēršama uz Senāta norādīto, ka ierobežojumam tiesai taisīt spriedumu par līguma atzīšanu par spēkā neesošu nevajadzētu ietekmēt personas tiesības uz atlīdzinājumu. Proti, gadījumos, kad tiesa ir ierobežota attiecībā uz līguma atzīšanu par spēkā neesošu (grozīšanu, termiņa saīsināšanu), spriedumā parasti būtu nepieciešams ietvert skaidru konstatējumu par līguma noslēgšanas prettiesiskumu, jo tas var būt pamats pieteicēja tālākai tiesību aizsardzībai.¹³³

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 85.³panta ceturtajai daļai tiesa nepieņem šā panta pirmās daļas 1. vai 2.punktā minēto spriedumu (spriedumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu vai par līguma noteikumu grozīšanu vai atcelšanu), ja sabiedrības interesēs ir būtiski saglabāt iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās radītās sekas. Finansiālās sekas (piemēram, izmaksas izpildes kavējuma, izpildītāja maiņas, sankciju vai citu juridisko saistību dēļ) pašas par sevi vien nav uzskatāmas par pietiekamu pamatu šā panta pirmās daļas 1. vai 2.punktā minētā sprieduma nepieņemšanai.

Publisko iepirkumu likuma 85.³panta ceturtajā daļā norādītais, ka „tiesa nepieņem šā panta pirmās daļas 1. vai 2.punktā minēto spriedumu”, nevar tikt interpretēts tādējādi, ka tiesa nepieņem vispār nekādas sankcijas attiecībā uz līgumu, bet gan tādējādi, ka tiesa normā

¹³² Sk. Senāta 2013.gada 15.marta sprieduma lietā Nr. SKA-110/2013 (A420425412) 13. un 14.punktu.

¹³³ Sk. Senāta 2013.gada 23.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-497/2013 (680002513) 7.punktu.

norādītajos apstākļos piemēro no likuma 85.²panta pirmās daļas 3.punkta izrietošās sankcijas – taisa spriedumu par līguma termiņa saīsināšanu.¹³⁴

Publisko iepirkumu likuma 85.³panta ceturtās daļas pareiza piemērošana prasa konkretizēt sabiedrības intereses, kuru dēļ līguma izpilde ir tik būtiska, lai tiesa to neapturētu, neskatoties uz to, ka ir pieļauts rupjš tiesību normu pārkāpums. Norma nedrīkst tikt interpretēta pārlietu plaši, jo jebkurš publiskajā sektorā veikts iepirkums ir vērsts uz noteiktu sabiedrības interešu apmierināšanu.¹³⁵

Vērtējot, vai sabiedrības interesēs ir būtiski saglabāt konkrētā iepirkuma līguma sekas, tiesai sabiedrības intereses jāizsver kontekstā ar pasūtītājas pieļauto pārkāpumu raksturu, būtiskuma pakāpi, radīto ietekmi un samērīguma principu.¹³⁶

Izskatot jautājumu par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu un šādā kontekstā apsverot iespējamo līguma termiņa saīsināšanu, ņemot vērā sabiedrības intereses līguma seku saglabāšanā, Senāts norādījis, ka sabiedrības interesēs ir ne tikai saņemt konkrētos pakalpojumus, bet arī tas, lai pakalpojumu sniedzēja izvēle notiktu tiesiskā ceļā. Tiesiskums pats par sevi demokrātiskā valstī ir aizsargājama vērtība, un nepamatota konkurencei atvērtas procedūras nepiemērošana ir pats smagākais pārkāpums publiskā iepirkuma un koncesijas līguma noslēgšanas procesā.¹³⁷ Attiecīgi konkrētajā gadījumā Senāts nolēma saīsināt iepirkuma līgumu termiņus tā, lai tas veicinātu pakalpojumu sniedzēja izvēli pārskatāmā un konkurencei atvērtā procesā, nepieļaujot turpmāku vilcināšanos un šādu procedūru apiešanu, kā arī ņemot vērā gan sabiedrības interesi turpināt saņemt attiecīgo pakalpojumu, gan vienlaikus tās interesi pēc tiesiskas (caurskatāmas un nediskriminējošas) pakalpojumu sniedzēja izvēles procedūras.¹³⁸

Publisko iepirkumu likuma 85.³panta piektā daļa noteica: ja iepirkuma līgums vai vispārīgā vienošanās noslēgta, neievērojot šā likuma 67.panta ceturtajā daļā noteikto termiņu vai pārkāpjot šā likuma 83.panta piektajā daļā noteikto aizliegumu slēgt iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos, un tiek konstatēts, ka iepirkuma procedūra līdz lēmuma pieņemšanai par uzvarētāja noteikšanu ir veikta saskaņā ar šā likuma prasībām un minētais lēmums nav ietekmējis tā pretendenta izredzes iegūt līguma slēgšanas tiesības, kurš iesniedzis pieteikumu, tiesa pieņem šā panta pirmās daļas 2. vai 3.punktā minēto spriedumu.

Publisko iepirkumu likuma 85.³panta piektā daļa noteiktos gadījumos (ja pārkāpts aizliegums noteiktā laikā slēgt līgumu) un noteiktos apstākļos (ja iepirkuma procedūra līdz galīgā lēmuma pieņemšanai bijusi tiesiska un ja šis galīgais lēmums nav ietekmējis pieteicēja izredzes iegūt līguma slēgšanas tiesības) neļauj atzīt līgumu par spēkā neesošu, bet ļauj vienīgi atcelt vai grozīt līguma noteikumus vai saīsināt līguma termiņu. Līdz ar to, izvērtējot, vai

¹³⁴ Senāta 2018.gada 11.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-945/2018 (A420372114, ECLI:LV:AT:2018:0911.A420372114.5.S) 19.punkts.

¹³⁵ Sk. Senāta 2014.gada 22.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114) 7.punktu.

¹³⁶ Senāta 2017.gada 7.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-228/2017 (A420372114) 20.punkts.

¹³⁷ Senāta 2018.gada 12.februāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-903/2018 (A420278417, ECLI:LV:AT:2018:0212.A420278417.11.L) 28.punkts, 2018.gada 23.marta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1060/2018 (A420339317, ECLI:LV:AT:2018:0323.A420339317.6.L) 37.punkts.

¹³⁸ Senāta 2018.gada 12.februāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-903/2018 (A420278417, ECLI:LV:AT:2018:0212.A420278417.11.L) 29.punkts, 2018.gada 23.marta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1060/2018 (A420339317, ECLI:LV:AT:2018:0323.A420339317.6.L) 37.punkts.

līgumu var atzīt par spēkā neesošu, tiesai atsevišķos gadījumos var būt jāpārbauda arī tas, vai iepirkuma procedūra līdz galīgā lēmuma pieņemšanai ir veikta tiesiski.¹³⁹

No tiesību normas neizriet, ka nosacījumu par to, ka iepirkuma procedūra līdz lēmuma pieņemšanai par uzvarētāja noteikšanu ir veikta saskaņā ar šā likuma prasībām, būtu jāvērtē no tāda aspekta, vai pasūtītāja pieļautās atkāpes no likuma prasībām ir ietekmējušas pieteicēja izredzes uzvarēt. Tas, vai konkrētā iepirkuma rezultāts ir ietekmējis pieteicēja izredzes, ir noteikts kā otrs, patstāvīgs nosacījums. Tādējādi pirmais no minētajiem priekšnosacījumiem paredz, ka iepirkuma procedūrai jābūt pilnībā tiesiskai. Tas nozīmē, ka, ja iepirkumā papildus tam, ka nav ievērots nogaidīšanas termiņš (kas jau pats par sevi uzskatāms par rupju pārkāpumu), ir pieļauti vēl citi pārkāpumi, tad neatkarīgi no šo pārkāpumu ietekmes uz pieteicēja tiesībām vai tiesiskajām interesēm konstatējams, ka šis priekšnosacījums nav iestājies un attiecīgi Publisko iepirkumu likuma 85.³panta piektā daļa nav piemērojama.¹⁴⁰

No [Direktīvas 2007/66/EK preambulas 18.–20.apsvērums, 2.d panta 1.punkta „b” apakšpunkta, 2.e panta 1.punkta] izriet, ka tajos gadījumos, ja pasūtītājs ir pieļāvis nogaidīšanas termiņa pārkāpumu un turklāt iepirkuma procesā bijis pieļauts vēl kāds cits iepirkuma procedūras pārkāpums, kas ietekmējis pretendenta, kas sūdzējies, izredzes uzvarēt iepirkumā, dalībvalstij ir jānodrošina, ka iepirkuma līgums tiek atzīts par spēkā neesošu. Savukārt gadījumā, kad pasūtītājs ir pieļāvis nogaidīšanas termiņa pārkāpumu un bijis pieļauts vēl kāds cits iepirkuma procedūras pārkāpums, kas tomēr nav ietekmējis pretendenta, kas sūdzējies, izredzes uzvarēt iepirkumā, direktīva neprasa obligātu līguma atzīšanu par spēkā neesošu. Direktīva ir atstājusi dalībvalstu ziņā izvēlēties, vai šādā gadījumā iepirkuma līgums būtu atzīstams par spēkā neesošu vai būtu piemērojamas alternatīvas sankcijas.¹⁴¹

Latvijas likumdevējs ir izmantojis direktīvā paredzēto iespēju noteikt stingrākās sankcijas arī tad, ja iepirkuma procedūrā papildus nogaidīšanas termiņa neievērošanai pieļauti vienīgi formāli pārkāpumi, kas nav ietekmējuši iepirkuma rezultātu un konkrētā pieteicēja izredzes uzvarēt. Proti, Latvijas likumdevējs nogaidīšanas termiņa neievērošanu ir vērtējis kā tik būtisku pārkāpumu, ka tā pieļaušanas gadījumā līguma termiņa saīsināšanas iespēju var piemērot tikai tad, ja citus pārkāpumus pasūtītājs nav pieļāvis (Publisko iepirkumu likuma 85.³panta piektā daļa), vai arī tad, ja tiesa konstatē Publisko iepirkumu likuma 85.³panta ceturtajā daļā minēto gadījumu (būtisku sabiedrības interesi, lai iepirkuma līguma radītās sekas saglabātos).¹⁴²

¹³⁹ Sk. Senāta 2014.gada 22.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114) 9.punktu.

¹⁴⁰ Senāta 2017.gada 7.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-228/2017 (A420372114) 19.punkts.

¹⁴¹ Turpat.

¹⁴² Turpat.

2.6. Zaudējumu atlīdzināšana

Neiegūtā peļņa

Par negūtu tiek uzskatīta tāda peļņa, kura notikumu parastās attīstības gaitā tiktu gūta. No tā izriet, ka negūto peļņu cietušais var prasīt tikai tad, ja, neesot pārkāpumam publiskā iepirkuma procedūrā, tam vajadzēja saņemt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas (izpildījuma) tiesības un viņam tiktu šādas tiesības piešķirtas.¹⁴³

Tiesību normas nenoteic konkrētu personu, ar kuru slēdzams līgums, un pieteicējam nav palāvības, ka līgums tiks noslēgts tieši ar to. Tomēr tas nedrīkst būt nepārvarams šķērslis cēloņsakarības konstatēšanai starp iestādes rīcību un iespējamiem zaudējumiem. Pretējā gadījumā zaudējumu atlīdzināšanas institūts iepirkumu lietās kļūtu iluzors, jo nevienā gadījumā tiesību normas neparedz konkrētu uzvarētāju un neviens, piedaloties iepirkumā, nevar paļauties, ka neuzvarēs kāds cits.¹⁴⁴

Apstākļi, vai pieteicējs iepirkumu procedūras paredzamās norises gaitā būtu ieguvis tiesības slēgt iepirkuma līgumu, būtībā ir hipotētiskā labvēlīgā administratīvā akta izdošanas pamatotības pārbaude. Attiecībā uz to tiesai ir jāvadās pēc objektīvās izmeklēšanas principa. Vienīgi pēc tam, kad ir noskaidrots, vai pieteicējs būtu varējis iepirkumā uzvarēt, ja nebūtu pieļautā pārkāpuma, var pievērsties jautājumam par to, vai un kādā apmērā pieteicējs iepirkuma līguma noslēgšanas rezultātā būtu guvis peļņu. Tas savukārt atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta otrajai daļai būtu jāpierāda pieteicējam.¹⁴⁵

Tiesa, izlemjot prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu, pēc būtības nenoregulē publiskā iepirkuma procedūru, nosakot tās uzvarētāju, un tādējādi neiejaucas pasūtītāja kompetencē novērtēt piedāvājumus. Lai noteiktu, vai no iepirkuma procedūras nepamatoti izslēgtajam pretendentam pienākas zaudējumu atlīdzība (negūtā peļņa), ir jāvērtē, vai iepirkuma procedūras vispārīgi paredzamās attīstības gaitā šim pretendentam būtu bijušas izredzes uzvarēt. Tas ļautu konstatēt cēlonisko sakaru starp iepirkumu procedūrā pieļauto kļūdu un pretendentam šīs kļūdas dēļ radītajiem zaudējumiem. Tiesai ir jāizvērtē iestādes pieļautā pārkāpuma ietekme uz iepirkuma procedūru kopumā, ņemot vērā pārkāpuma iespējamo ietekmi uz pārējiem pretendentiem. Šis izvērtējums nav atkarīgs no tā, vai citi pretendenti ir izvēlējušies aizsargāt savas tiesības pēc pārkāpuma. Izlemjot par zaudējumu atlīdzināšanu konkrētajam pieteicējam, nekādi netiek ietekmēti pārējo iepirkuma dalībnieku tiesiskais stāvoklis. Citiem vārdiem, tie dalībnieki, kuri nepārsūdzēja iepirkuma procedūras lēmumu, ir zaudējuši tiesības prasīt atlīdzinājumu, tomēr tas nav pamats, lai atšķirīgi vērtētu pieteicējam iespējami radītos zaudējumus, kuri savukārt ir atkarīgi no tā, vai pieteicējs kļūdaina lēmuma dēļ ir zaudējis iespēju slēgt iepirkuma līgumu.¹⁴⁶

Vērtējot pieteicēja izredzes iepirkumā uzvarēt, jāņem vērā ne tikai pasūtītāja lēmumā norādītie apstākļi, bet arī citi apstākļi, kas šīs izredzes, iespējams, varēja ietekmēt. Secinājumu, ka konkrētā persona noteikti būtu iepirkuma procedūrā uzvarējusi, nevar balstīt vienīgi uz to, ka ir atkritis pasūtītāja lēmumā norādītais šķērslis (tiesai atzīstot šo lēmumu par prettiesisku),

¹⁴³ Sk. Senāta 2015.gada 30.marta sprieduma lietā Nr. SKA-585/2015 (A420361914) 8.punktu.

¹⁴⁴ Sk. Senāta 2014.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-807/2014 (A420572412) 8.punktu.

¹⁴⁵ Turpat, 12., 13.punkts.

¹⁴⁶ Turpat, 8., 11.punkts.

ja lietā ir norādes uz vēl citiem apstākļiem, kas, iepirkuma procedūrai noritot tiesiski, liegtu konkrētajai personai uzvarēt.¹⁴⁷

Zaudējumu atlīdzinājums nevar balstīties uz vispārīgiem pieņēmumiem par iespējamu notikumu attīstības gaitu, ja prettiesiskais lēmums nebūtu pieņemts. Tas nozīmē, ka gan zaudējumu esība, gan cēloņsakarība ir jākonstatē, izvērtējot lietā gūtos pierādījumus, un nav pieļaujams secinājumu par zaudējumu esību un cēloņsakarību izdarīt, balstoties uz pieņēmumiem.¹⁴⁸

Piemēram, lietā Nr. SKA-558/2017 Senāts atzinis par nepieņemamu neiegūtās peļņas aprēķinu pamatot ar pieņēmumu, ka pretendenta piedāvātajā līgumcenā paredzētā peļņas proporcija (peļņas daļa procentos) atbilst pretendenta iepriekšējos trijos gados gūtās peļņas proporcijai no vidējā saimnieciskās darbības apgrozījuma. Senāts norādīja, ka tas, vai vispār un cik lielu peļņu pieteicējs būtu guvis konkrētajā iepirkumā, noskaidrojams, izvērtējot pierādījumus, kurus ir jāsigādā pieteicējam un kuriem ir jāattiecas uz *konkrēto iepirkumu*. Nosakot vidējo peļņas daļu noteiktā laika posmā, aprēķinā tiek iekļauti visi darījumi – tādi, kuros peļņas daļa ir virs un zem vidējā rādītāja. Turklāt jāņem vērā arī iepirkumu tirgus specifika, kas var ietekmēt paredzēto peļņas daļu. Cīnoties par tiesībām noslēgt līgumu un konkurējot vienīgi ar cenu, pretendenti var līgumcenā neiekļaut peļņu vispār vai iekļaut to nelielā apmērā. [...] Tāpat atzīmējams, ka pieteicējs, lai gan nodarbojas ar saimniecisko darbību un tam vislabāk būtu jāzina, cik liela peļņa paredzēta konkrētā darījumā, nekādas konkrētas norādes nav sniedzis, vien vispārīgi atsaucies uz vidējo peļņas un apgrozījuma attiecību. Tas, vai persona iepirkuma līguma izpildes rezultātā būtu guvusi peļņu un cik liela tā būtu, atkarīgs arī no tā, vai nepastāv juridiski saistoši nosacījumi, kas noteiktos apstākļos ļauj samazināt kopējo līgumcenu [...]. Tieši uz pieteicēju gulst pierādīšanas pienākums attiecībā uz peļņas apmēru, un tieši pieteicējam vislabāk būtu jāzina, cik lielu peļņu tas plānojis konkrētajā iepirkumā.¹⁴⁹

Līdzīgi lietā Nr. SKA-1330/2018 uzsvērta nepieciešamība balstīt secinājumu, ka pastāv konkrēti šķēršļi pretendenta uzvarai, pienācīgā apstākļu un procesa dalībnieku paskaidrojumu novērtējumā, nevis vienīgi pieņēmumā, ka šāds šķērslis, iespējams, varētu pastāvēt. Senāts norādīja: lai arī pasūtītājam ir rīcības brīvība izvērtēt, cik riskants tam šķiet pretendenta piedāvājums sakarā ar tā cenu, tomēr tas neliedz tiesai, izskatot prasījumu par zaudējumu atlīdzinājumu, novērtēt, vai piedāvātā cena būtu šķērslis konkrētā pretendenta uzvarai iepirkumā. Līdz ar to, ja pasūtītājs lietā norāda, ka pieteicējs nevarētu iepirkumā uzvarēt, jo tā piedāvājums tiktu atzīts par nepamatoti lētu, tiesai jāpārbauda šī apgalvojuma pamatotība pēc būtības (tostarp pieprasot pieteicēja paskaidrojumus par spēju piedāvāt ievērojamu atlaidi). Savukārt apgalvojums, ka pasūtītājam būtu radušās *šaubas* par cenas pamatotību, pat ja tas ir ticami, nav pietiekams pamats secināt, ka piedāvājums būtu atzīstams par nepamatoti lētu un ka tādēļ tas būtu no iepirkuma izslēdzams.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Senāta 2017.gada 22.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-558/2017 (A420285614) 17.punkts.

¹⁴⁸ Senāta 2017.gada 20.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-372/2017 (A420300914) 12.punkts.

¹⁴⁹ Senāta 2017.gada 22.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-558/2017 (A420285614) 15.punkts.

¹⁵⁰ Senāta 2018.gada 5.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-1330/2018 (A420340016, ECLI:LV:AT:2018:1005.A420340016.4.S) 10.punkts.

Vienlaikus atzīts, ka tiesa, vērtējot, vai pastāvēja šķēršļi pieteicēja uzvarai iepirkumā, nevar ietiekties tādu apstākļu noskaidrošanā un novērtēšanā, kuri, iepirkuma procedūrai noritot tiesiski, nebūtu bijuši jāvērtē pasūtītājam.¹⁵¹

Zaudējumu atlīdzinājums, ja pieteikums ir par sankcijām attiecībā uz līgumu

Iepirkuma līgumu var atzīt par spēkā neesošu tikai likumā noteiktos – pasūtītāja pieļautu rupju pārkāpumu – gadījumos. Ja uz šādu pārkāpumu pamata pakalpojumu iepirkuma līgums tiek atzīts par spēkā neesošu, taču tas tiesvedības laikā jau ir pilnībā izpildīts, aizskartajām personām vairs nav pieejami efektīvi līdzekļi, kā panākt galveno mērķi, kura dēļ tās vērsas tiesā, tas ir, piedalīties tiesiskā iepirkuma procedūrā un pretendēt uz līguma noslēgšanu brīvas konkurences apstākļos. Šā iemesla dēļ šajos gadījumos īpaši būtiska nozīme ir atlīdzinājuma institūtam (sk. *Publisko iepirkumu likuma 85.⁴panta pirmo un otro daļu*).¹⁵²

Senāts atzinis par nepamatotu viedokli, ka, lai pretendētājam rastos tiesības uz atlīdzinājumu, ir jābūt bijušam attiecīgā līguma dalībniekam vai jau šobrīd jābūt iespējamam konstatēt, ka tieši šis pretendents būtu ieguvis līguma slēgšanas tiesības. Senāts šajā sakarā norādījis: prettiesiskas iepirkuma līguma noslēgšanas rezultātā zaudējumi var tikt nodarīti tieši tai personai, kurai tikusi liegta iespēja pretendēt uz līguma noslēgšanas tiesībām (turklāt šāda iespēja vairs nav atjaunojama, ja pakalpojumu līgums jau ir izpildīts). Tādēļ, ja vien persona vispārīgi ir atzīstama par ieinteresētu attiecīgā līguma noslēgšanā, nav pamata apšaubīt tās tiesības prasīt zaudējumu atlīdzināšanu.¹⁵³

Apskatot jautājumu, vai personai ir tiesības uz zaudējumu atlīdzinājumu arī tad, ja tiesa saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 85.²panta otro daļu un 85.³panta ceturto daļu ir ierobežota taisīt spriedumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, Senāts norādījis: lai persona varētu īstenot tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu gadījumā, kad tā ir vērsusies tiesā ar prasījumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, tās interese jo īpaši ir prasīt atzīt līguma noslēgšanas prettiesiskumu. Ja tiesa ir ierobežota attiecībā uz līguma atzīšanu par spēkā neesošu (grozīšanu, termiņa saīsināšanu), spriedumā parasti būtu nepieciešams ietvert skaidru konstatējumu par līguma noslēgšanas prettiesiskumu, jo tas var būt pamats pieteicēja tālākai tiesību aizsardzībai.¹⁵⁴

Nemantiskā kaitējuma kompensēšana

Attiecībā uz nemantiskā kaitējuma kompensēšanu Senāts atzinis: apstākļi, ka pieļautie tiesību pārkāpumi konkursa procedūras norises gaitā bija būtiski un ar lielu ticamību varēja ietekmēt pretendenta iespējas iegūt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, dod tiesības pieteicējam prasīt atlīdzināt personisko kaitējumu.¹⁵⁵

¹⁵¹ Senāta 2018.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-1076/2018 (A420166717, ECLI:LV:AT:2018:0928.A420166717.4.S) 15.punkts.

¹⁵² Senāta 2018.gada 29.marta sprieduma lietā Nr. SKA-426/2018 (A420191116, ECLI:LV:AT:2018:0329.A420191116.2.S) 11.punkts.

¹⁵³ Turpat.

¹⁵⁴ Sk. Senāta 2013.gada 23.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-497/2013 (680002513) 7.punktu.

¹⁵⁵ Sk. Senāta 2017.gada 2.marta sprieduma lietā Nr. SKA-13/2017 (A420362913) 8.punktu.

Zaudējumu atlīdzināšanas ārpustiesas izskatīšanas kārtība

Uz publiskajiem iepirkumiem attiecas arī Publisko iepirkumu likums, kurā noregulēti arī atsevišķi procesuāli aspekti, kas saistīti ar šīs kategorijas lietu izskatīšanu. Šis regulējums ir speciāls regulējums iepretim Administratīvā procesa likuma regulējumam, tādēļ Administratīvā procesa likuma normas ir piemērojamas tiktāl, cik Publisko iepirkumu likums attiecīgo jautājumu noregulē atšķirīgi.¹⁵⁶ Publisko iepirkumu likums ietver regulējumu attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanu, kas nodarīti publiskā iepirkuma procesā (likuma XI nodaļa „Zaudējumu atlīdzināšana”). No likuma 76.panta pirmās, otrās un trešās daļas izriet, ka attiecībā uz prasījumu par pasūtītāja nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu iepirkuma procedūrā nav jāievēro lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtība, vēršoties ar attiecīgu prasījumu birojā.¹⁵⁷

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 68.panta sestajai daļai pasūtītājam ir liegts noslēgt iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos, kamēr nav saņemts biroja lēmums par sūdzības izskatīšanas rezultātiem vai administratīvās lietas izbeigšanu. Pieņemot, ka pasūtītājs šo normu ievēros, nevarētu izveidoties situācija, ka sūdzības iesniegšanas laikā birojā sūdzību iesniegušajam pretendentam jau ir radušies zaudējumi, kas izceļas no tā, ka vairs nav iespējams iegūt līguma slēgšanas tiesības godīgas konkurences apstākļos, jo līgums jau ir noslēgts. Pasūtītāja lēmuma apstrīdēšana birojā ļauj atjaunot konkurenci un vienlīdzību starp ieinteresētajām personām, tādējādi novēršot zaudējumu rašanos. Tas nozīmē, ka pasūtītāja lēmuma apstrīdēšanas laikā zaudējumi un kaitējums ne tikai var vēl nebūt radies, bet pati lēmuma apstrīdēšana ļauj novērst zaudējumu un kaitējuma rašanos.¹⁵⁸

¹⁵⁶ Senāta 2018.gada 9.marta lēmuma lietā Nr. SKA-1034/2018 (A420140618, ECLI:LV:AT:2018:0309.A420140618.4.L) 6.punkts.

¹⁵⁷ Turpat, 7.punkts.

¹⁵⁸ Turpat, 8.punkts.

3. MATERIĀLTIESISKIE ASPEKTI

3.1. Iepirkuma dokumentācija, tajā noteiktās prasības un vērtēšanas kritēriji

Nolikums, tehniskā specifikācija un prasības

Visām prasībām, kurām jāatbilst piedāvājumam, un arī piedāvājumu vērtēšanas kārtībai ir jābūt paredzētai iepirkuma procedūras dokumentācijā.¹⁵⁹

Nolikums ir tiesību akts, uz kuru tiek balstīta turpmākā iepirkuma procedūra un kurš līdztekus normatīvajam regulējumam (un vienlaikus tam atbilstoši) reglamentē iepirkuma procedūras norisi. Tajā ietvertie noteikumi, tostarp kritēriji, kurus pasūtītājs vērtē, piešķirot līguma slēgšanas tiesības, ir saistoši līdz pat brīdim, kad tiek izpildīts vai ir kļuvis neapstrīdams lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Nolikums pēc savas tiesiskās dabas galīgi nenoregulē tiesiskās attiecības iepirkumu procesā un nav uzskatāms par administratīvo aktu, bet par tā pieņemšanas un līguma noslēgšanas vispārīgiem „spēles noteikumiem”.¹⁶⁰

Publisko iepirkumu likuma 17.panta pirmā daļa noteic, ka iepirkuma priekšmeta tehniskās specifikācijas tiek ietvertas iepirkuma procedūras dokumentos. Tehniskās specifikācijas nodrošina vienādas iespējas visiem pretendentiem un nerada nepamatotus ierobežojumus konkurencei iepirkuma procedūrās. Minētā norma atspoguļo publiskā iepirkuma tiesību pamatprincipu, no kura izriet prasība nodrošināt iepirkuma priekšmeta piešķiršanā vienlīdzīgu attieksmi, kas izslēgtu starp pretendentiem negodīgu konkurenci, iepriekš zināmu priekšrocību piešķiršanu noteiktam pretendētājam iepretim citiem konkurentiem. Tādējādi tiek panākts publiskā iepirkuma regulējuma galvenais mērķis – ietaupīt publiskā budžeta līdzekļus.¹⁶¹

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 2.pantu šā likuma mērķis ir nodrošināt: 1) iepirkuma procedūras atklātumu; 2) piegādātāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem; 3) valsts un pašvaldību līdzekļu efektīvu izmantošanu, maksimāli samazinot pasūtītāja risku. Šajā likumā paredzētās iepirkuma procedūras ir reglamentētas tā, lai pēc iespējas nodrošinātu minēto mērķu sasniegšanu. Tostarp likuma 67.panta trešā daļa paredz maksimālo iepirkumu līgumu darbības termiņu, tātad pienākumu regulāri atvērt pieeju pasūtījumam un dot iespēju to iegūt jauniem pretendentiem. Tas nozīmē, ka likumā noteiktajā iepirkuma procedūras dokumentācijā ietvertajām prasībām, novērtēšanas kritērijiem un kārtībai ir jāatbilst minētajiem likumdevēja mērķiem.¹⁶²

¹⁵⁹ Sk. Senāta 2013.gada 18.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-772/2013 (A420377912) 6.punktu un tam sekojošo praksi, piemēram, Senāta 2014.gada 19.decembra spriedumu lietā Nr. SKA-957/2014 (A420523213), 2015.gada 10.marta rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-360/2015 (A420530913), 2015.gada 15.janvāra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-396/2015 (A420531013).

¹⁶⁰ Sk. Senāta 2012.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 7.punktu.

¹⁶¹ Sk. Senāta 2013.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-58/2013 (A420603010) 7.punktu.

¹⁶² Senāta 2012.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 14.punkts, 2018.gada 20.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1459/2018 (A420212918, ECLI:LV:AT:2018:0820.A420212918.5.L) 12.punkts.

Nolikumā ietverams iepirkuma priekšmeta apraksts. Tam ir jābūt pietiekami skaidram. Neskaidra iepirkuma priekšmeta noteikšana var būtiski ietekmēt lēmumu par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un ir būtisks procedūras pārkāpums.¹⁶³

Nosakot iepirkuma kvalifikācijas un piedāvājuma pārbaudes kritērijus, pasūtītājs definē gan iepērkamās preces vai pakalpojuma tehniskās un kvalitātes prasības, gan paredz veidu, kādā tas spēs pārliecināties par piedāvājumu atbilstību šīm prasībām, lai tādējādi gūtu pārliecību, ka iepirkumā iegādātās preces vai pakalpojumi būs tādi, kā pasūtītājam nepieciešams. Ņemot vērā, ka tikai pats pasūtītājs zina, kāda veida prece vai pakalpojums tam ir nepieciešams, tieši pasūtītāja kompetencē ir izvirzīt prasības, kas nodrošina, ka iepirkuma rezultātā tiks saņemts atbilstīgs izpildījums. Tāpēc pasūtītājam, nosakot kvalifikācijas un pretendenta piedāvājumu izvērtēšanas kritērijus, ir visai plaša rīcības brīvība. Ne tiesa, ne arī piegādātājs nevar pasūtītāja vietā noteikt, kāda ir pasūtītāja vajadzība un kādi kritēriji paredzami, lai šo vajadzību nodrošinātu. Šie jautājumi primāri ir vienīgi paša pasūtītāja ziņā un izriet no tā mērķa, kura dēļ iepirkuma procedūra tiek rīkota. Vienlaikus minētais nenozīmē, ka pasūtītāja rīcība prasību noteikšanā varētu būt patvaļīga. Jebkurā gadījumā pasūtītāja rīcībai gan nolikuma sagatavošanā, gan piedāvājumu izvērtēšanā jābūt vērstai vienīgi uz iepirkuma mērķu sasniegšanu un pasūtītāja vajadzību apmierināšanu. Tāpēc pasūtītāja rīcības brīvības izmantošana, izvirzot pretendentiem attiecīgas prasības, nevar pārkāpt tās robežas, kas objektīvi vērstas uz kvalitatīvākā izpildījuma saņemšanu. Nepamatotu priekšrocību noteikšana ir pretrunā ar publiskā iepirkuma mērķi.¹⁶⁴

Vispārīgi pretendenta iebildumi, ka konkrētā iepirkuma mērķi iespējams sasniegt, nosakot citādus kvalifikācijas vai piedāvājuma izvērtēšanas kritērijus, paši par sevi nepamato nolikuma prettiesiskumu.¹⁶⁵

Likums izslēdz tikai nepamatotus, nevis jebkurus ierobežojumus konkurencei.¹⁶⁶ Tas, ka iepirkumā ir piedalījies tikai viens pretendents (ļoti šaurs pretendentu loks), pats par sevi nav pamats atzīt nolikuma prasības par prettiesiskām un neļauj prezumēt, ka nolikums sagatavots tā, lai nodrošinātu tieši attiecīgā pretendenta intereses. Būtiski ir tas, vai nolikuma prasības ir objektīvi pamatotas (ir vērstas uz kvalitatīva pakalpojuma iegādi, nevis uz citu interešu nodrošināšanu) un ir samērīgas ar līguma priekšmetu.¹⁶⁷

Neviens nevar pasūtītājam uzspiest izvēlēties tāda veida preces vai pakalpojumus, kuru izmantošana būtiski apgrūtinātu pasūtītāja darbību, kā arī prasītu nesamērīgus darba, laika vai finanšu resursus. Tomēr jebkādas neērtības, kas dabiski izriet no sadarbības partnera maiņas, neatkarīgi no to būtiskuma, nebūtu atzīstamas par pietiekamu attaisnojumu konkurences ierobežošanai.¹⁶⁸

¹⁶³ Sk. Senāta 2007.gada 8.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-30/2007 (C32243303) 12.punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija sprieduma lietā *Komisija/Nīderlande*, Nr. C-368/10, ECLI:EU:C:2012:284, 62.punktu.

¹⁶⁴ Senāta 2012.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 14.punkts, 2019.gada 9.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1730/2019 (A420265119, ECLI:LV:AT:2019:1209.A420265119.6.L) 8.punkts un 11.punkts.

¹⁶⁵ Turpat, 11.punkts.

¹⁶⁶ Senāta 2013.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1033/2013 (A42718408) 7.punkts.

¹⁶⁷ Senāta 2018.gada 21.maija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1222/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L) 7.punkts, 2018.gada 18.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1675/2018 (A420282018, ECLI:LV:AT:2018:1218.A420282018.5.L) 21.punkts.

¹⁶⁸ Senāta 2018.gada 23.marta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1060/2018 (A420339317, ECLI:LV:AT:2018:0323.A420339317.6.L) 31.punkts.

Prasību attiecībā uz pakalpojumu sniegšanā iesaistīto speciālistu iepriekšējo pieredzi niansēta pielāgošana [konkrētai būvniecībai; konkrētai informācijas sistēmai, kuras apkalpošana tiek iegādāta iepirkumā] var novest pie tā, ka iepirkumam spēj kvalificēties ļoti šaurs pakalpojumu sniedzēju loks. Tas var radīt bažas, ka nolikums, iespējams, veidots tā, lai iepirkumā varētu piedalīties tikai viens konkrēts pretendents, jo īpaši, ja vēlāk izrādās, ka tieši šis pretendents arī vienīgais ir piedalījies iepirkumā. Tomēr jāņem vērā, ka zemo konkurences līmeni var būt radījušas augstas, taču objektīvi pamatotas prasības. Katrā iepirkumā pastāv objektīva nepieciešamība samazināt pasūtītāja risku iegādāties nekvalitatīvu pakalpojumu, un tieši pakalpojumu sniedzēja pieredze ir viens no faktoriem, kas ļauj novērtēt sagaidāmo pakalpojumu kvalitāti. Pieredzes prasības var tikt izvirzītas atbilstoši (samērīgi) pērkamā pakalpojuma apjomam, sarežģītībai un citiem būtiskiem aspektiem.¹⁶⁹

Pasūtītājam, izstrādājot nolikumu, ir jādomā ne tikai par to, kādas prasības izvirzīt pretendenta spējām, bet arī par to, vai veids, kādā par šīm spējām pārliecināties, nerada pārmērīgu slogu abām pusēm – pretendentam, pierādot kādu apstākli, un pasūtītājam, pārbaudot tā pastāvēšanu. Pieredze noteikta finansiāla apjoma projektu izpildē ir viens no vienkāršākajiem veidiem, kā pasūtītājs var pārliecināties par pretendenta pieredzi, vienlaikus paturot prātā, ka prasībai jābūt samērīgai ar noslēdzamā līguma priekšmetu.¹⁷⁰

Vispārīgi nevar noliegt, ka informācija no pašiem pakalpojumu sniedzējiem varētu sniegt priekšstatu par pakalpojumu atbilstību pasūtītāja vajadzībām, tomēr jāņem vērā, ka šāda veida novērtējums būtībā prasītu pasūtītājam paļauties uz pretendenta apgalvoto. Savukārt, paļaujoties vienīgi uz pretendenta norādītajām ziņām, pasūtītājam nāktos uzņemt risku, ka piedāvājums faktiski tomēr var neatbilst pasūtītāja vajadzībām. Ne tiesa, ne arī pretendents nevar uzspiest pasūtītājam uzņemt šādu risku. Pasūtītājam ir tiesības noteikt tādus iepirkuma kvalifikācijas un vērtēšanas kritērijus, kas pēc iespējas ļauj izslēgt šaubas par neatbilstoša piedāvājuma iespējamību.¹⁷¹

Ja būtu konstatējams, ka pasūtītāja rīcībā objektīvi bija konkurenci mazāk ierobežojoši un vismaz tikpat efektīvi un viegli izmantojami līdzekļi, lai pārliecinātos par pretendentu piedāvājumu atbilstību, bet pasūtītājs tos neizskaidrojamo iemeslu dēļ nav izvēlējis, tas varētu liecināt, ka pasūtītājs ar strīdus prasībām, iespējams, centies radīt nepamatotas priekšrocības kādam konkrētam piegādātājam.¹⁷²

Papildus minētajam būtiskas Senāta atziņas sniegtas attiecībā uz pasūtītāja tiesībām prasīt iesniegt tādus dokumentus, kuru sagatavošana uzskatāma par daļēju iepirkuma līguma izpildi – gan klasisko iepirkumu kontekstā, gan t.s. mazo iepirkumu kontekstā.

Tā klasiskā iepirkuma lietā Senāts atzina, ka šāda prasība apskatāma Publisko iepirkumu likuma 11.panta 1.¹daļas un samērīguma principa kontekstā. Publisko iepirkumu likuma 11.panta 1.¹daļa noteica, ka pasūtītājs pieprasa kandidātam, pretendentam vai metu konkursa dalībniekam tikai tādu informāciju un dokumentus, kas nepieciešami kvalifikācijas un piedāvājumu atbilstības pārbaudei, kā arī piedāvājuma izvēlei saskaņā ar noteikto piedāvājuma

¹⁶⁹ Senāta 2018.gada 21.maija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1222/2018 (A420171118, ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L) 17.punkts, 2018.gada 18.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1675/2018 (A420282018, ECLI:LV:AT:2018:1218.A420282018.5.L) 23.punkts.

¹⁷⁰ Senāta 2018.gada 21.maija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1222/2018 (A420171118, ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L) 16.punkts.

¹⁷¹ Senāta 2019.gada 9.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1730/2019 (A420265119, ECLI:LV:AT:2019:1209.A420265119.6.L) 14.punkts.

¹⁷² Turpat, 13.punkts.

izvēles kritēriju. Senāts secināja: lai arī Publisko iepirkumu likuma 11.panta 1.¹daļas teksts nesniedz tiešu norādi uz pasūtītāja tiesībām pieprasīt tādus dokumentus, kuru sagatavošana uzskatāma par daļēju iepērkamā pakalpojuma izpildi, tomēr no normas izstrādes materiāliem izriet, ka tieši apsvērumi par šīm pasūtītāja tiesībām bijuši attiecīgās normas pamatā. Tiesai jāpārbauda, vai prasītie dokumenti patiešām ir nepieciešami pretendenta kvalifikācijas un piedāvājumu atbilstības pārbaudei un vai šos mērķus nevar sasniegt ar tādiem līdzekļiem, kas pretendentiem prasītu mazāku ieguldījumu (strīdus prasībās norādīto dokumentu sagatavošana prasa darba ieguldījumu, kas atbilst vairākiem tūkstošiem *euro*). Tās varētu būt, piemēram, prasības iesniegt dokumentus, kas apliecina pretendenta piesaistīto speciālistu profesionālo kvalifikāciju, pretendenta iepriekšējo pieredzi un pozitīvu sadarbību ar citiem pakalpojumu saņēmējiem u.tml.¹⁷³ Pārmērīga sloga uzlikšana pretendentiem piedāvājumu sagatavošanas posmā var radīt arī konkurences samazinājumu – ne katrs ieinteresētais pretendents, kurš visādi citādi, iespējams, spētu izpildīt iepirkuma līgumu, ir gatavs novirzīt būtiskus resursus piedāvājuma sagatavošanai, ja tā radošais ieguldījums saturiski netiek vērtēts un salīdzināts.¹⁷⁴

Šādā kontekstā Senāts arī norādīja, ka var izprast pasūtītāja bažas par to, ka tas varētu saņemt nekvalitatīvu izpildījumu, taču šāds risks pastāv vienmēr, ja vien jau pirms iepirkuma līguma noslēgšanas netiek prasīta pilnīga pakalpojuma izpilde un uzvarētājs netiek noteikts pēc tam (kas atklāta konkursa gadījumā, nevērtējot piedāvājumus pēc kvalitatīviem kritērijiem, varētu tikt uzskatīts par acīmredzamu nesamērīguma izpausmi). Šajā ziņā apsverams, vai daļēja pakalpojuma izpilde patiešām sniedz garantiju par visa iepirkuma līguma pienācīgu izpildi un vai minēto risku vienlīdz efektīvi nevar mazināt ar citiem līdzekļiem, proti, pēc iespējas skaidri tehniskajās specifikācijās nosakot darba uzdevumu, izvirzot adekvātas prasības pretendenta kvalifikācijai un tās pārbaudei, paredzot īpašus nosacījumus iepirkuma līgumā utt.¹⁷⁵

Savukārt t.s. mazā iepirkuma lietā Senāts sniedzis turpmāk minētās atziņas.

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 8.²panta trešās daļas trešajam teikumam pasūtītājam nav atļauts pieprasīt, lai piedāvājuma sastāvā tiek iekļauts konkrētajam iepirkumam sagatavots darbs, kas ir autortiesību objekts vai uzskatāms par daļēju pakalpojuma izpildi. Norma attiecināma uz visiem pakalpojumiem, kas, izpildot iepirkuma līgumu, uzvarējušajam pretendentiem būtu jāsniedz – vai nu tādēļ, ka tas tieši paredzēts iepirkuma dokumentos (tostarp sadaļās, kas formāli neattiecas uz iepirkuma priekšmeta definēšanu), vai arī, piemēram, tādēļ, ka šādu pakalpojumu sniegšanas pienākums līdztekus iepirkuma dokumentos tieši norādītajam priekšmetam izriet no normatīvajiem aktiem. Normas interpretācija tādējādi, ka nav pieļaujams pieprasīt tikai tādu pakalpojumu izpildi, kas tieši norādīti iepirkuma dokumentos kā iepirkuma priekšmets, ļautu viegli apiet normas mērķi, manipulējot ar iepirkuma dokumentu struktūru un tajos izmantotajiem formulējumiem.¹⁷⁶

Lai arī mērķis pārliecināties par pretendenta spējām un izpratni pats par sevi ir leģitīms, jo ir vērst uz līguma neizpildes riska mazināšanu, tomēr tam nav izšķirošas nozīmes, novērtējot prasības tiesiskumu. Publisko iepirkumu likuma 8.²panta trešās daļas trešais teikums neļauj pieprasīt tādus dokumentus, kas uzskatāmi par daļēju pakalpojuma izpildi vispār, tas ir, neatkarīgi no tā, kā pasūtītājs pamato attiecīgo dokumentu nepieciešamību. Jāatgādina, ka

¹⁷³ Sk. Senāta 2017.gada 27.aprīļa spriedumu lietā Nr. SKA-68/2017 (A420301214).

¹⁷⁴ Turpat, 16.punkts.

¹⁷⁵ Turpat, 15.punkts.

¹⁷⁶ Senāta 2018.gada 13.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-197/2018 (A420343915, ECLI:LV:AT:2018:0213.A420343915.2.S) 6.punkts.

pasūtītājiem publiskajā iepirkumā pastāv vēl citi līdzekļi, kā mazināt risku saņemt nekvalitatīvu pakalpojumu [...] (sal. *Senāta 2017.gada 27.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-68/2017 (A420301214) 15.punkts*).¹⁷⁷

Vēl Senātā līdz šim vērtētas tādas nolikuma prasības kā, piemēram, prasība iesniegt noteiktu laiku derīgu izziņu¹⁷⁸, prasība izmantot inovatīvus risinājumus¹⁷⁹, prasība pēc pieredzes noteiktā teritorijā (Eiropas Savienībā)¹⁸⁰, prasība pēc mīksta papīra¹⁸¹, prasība par divreiz lielāku finanšu apgrozījumu attiecīgajā jomā, salīdzinot ar piedāvāto līguma summu¹⁸². Vērtēts arī prasības iesniegt apakšuzņēmēja apliecinājumu trūkums.¹⁸³

Vērtēšanas kritēriji

Papildus jau minētajam, ka prasībām un vērtēšanas kritērijiem jāatbilst Publisko iepirkumu likuma mērķiem, praksē uzsvērtā vērtēšanas kritēriju skaidrības nozīme.¹⁸⁴ Tā atzīts, ka prasība pēc skaidrības un iespējami lielas precizitātes noteiktajos kritērijos ir jo svarīgāka gadījumā, ja strīdīgā kritērija vērtējumam tā relatīvās nozīmes kopējo punktu skaitā dēļ var būt izšķiroša nozīme iepirkuma piešķiršanā. Citiem vārdiem, jo lielāks svars (lielāks punktu skaits) ir kādam kritērijam, jo skaidrāk definētam tam jābūt.¹⁸⁵ Gadījumā, kad kritērija novērtēšana ir iespējama vienīgi atbilstoši apakškritērijiem un šie apakškritēriji vai to novērtēšanas kārtība nav pietiekami skaidra, nevar uzskatīt, ka ir skaidra attiecīgā kritērija novērtēšanas kārtība.¹⁸⁶

Kā piemēru, kad pēc būtības pārbaudīts vērtēšanas kritēriju tiesiskums, ņemot vērā to formulējuma skaidrību, var minēt lietu Nr. SKA-326/2017. Minētajā lietā analizēti piedāvājumu vērtēšanas kritēriji pašvaldības rīkotā apdrošināšanas brokeru pakalpojumu iepirkumā. Kā piedāvājuma izvēles kritērijs bija noteikts saimnieciskais izdevīgums. Strīdus kritēriji bija pretendenta apdrošināšanas starpniecības pakalpojumu piedāvājums attiecīgi līdz apdrošināšanas līgumu noslēgšanai un pēc līgumu noslēgšanas līdz līgumu termiņa beigām. Šajos kritērijos paredzēts izvērtēt pretendentu piedāvāto pakalpojumu aprakstus, piešķirot maksimālo punktu skaitu (30 punktus katrā kritērijā) pretendentam, kurš nodrošinās plašāko un profesionālāko apkalpošanu konkrētajā posmā atbilstoši tehniskās specifikācijas prasībām un kura piedāvātie pakalpojumi vispilnīgāk atbildīs un (vai) kvalitatīvi paplašinās pasūtītājas definētajām vajadzībām nepieciešamo pakalpojumu klāstu. Tehniskajā specifikācijā bija norādīti 13 pasūtītājai nepieciešamie apdrošināšanas brokera pakalpojumi.¹⁸⁷

¹⁷⁷ Senāta 2018.gada 13.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-197/2018 (A420343915, ECLI:LV:AT:2018:0213.A420343915.2.S) 10.punkts.

¹⁷⁸ Sk. Senāta 2012.gada 14.septembra spriedumu lietā Nr. SKA-366/2012 (A42698608).

¹⁷⁹ Sk. Senāta 2013.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-1033/2013 (A42718408).

¹⁸⁰ Sk. Senāta 2016.gada 5.decembra spriedumu lietā Nr. SKA-1315/2016 (A420149416). Minētajā lietā strīdus prasību kontekstā aplūkots arī jautājums par Valsts iepirkuma nolīguma (noslēgts starp Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalībvalstīm, un viena no līgumslēdzējām ir arī Eiropas Savienība) piemērošanu.

¹⁸¹ Sk. Senāta 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-646/2017 (A420174116) 9.punktu.

¹⁸² Sk. Senāta 2015.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1170/2015 (A420394314) 8.punktu.

¹⁸³ Sk. Senāta 2015.gada 21.augusta lēmumu par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1216/2015 (A420231415).

¹⁸⁴ Sk. Senāta 2015.gada 2.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-52/2015 (A420602012) 9.punktu, 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-365/2016 (A420602012) 10.punktu, 2018.gada 13.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-605/2018 (A420295116, ECLI:LV:AT:2018:0713.A420295116.2.S) 11.–13.punktu, 2017.gada 13.jūlija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-352/2017 (A420314215) 8.punktu.

¹⁸⁵ Sk. Senāta 2015.gada 2.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-52/2015 (A420602012) 9.punktu.

¹⁸⁶ Sk. Senāta 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-365/2016 (A420602012) 10.punktu.

¹⁸⁷ Senāta 2017.gada 28.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-326/2017 (A420325614, ECLI:LV:AT:2017:1228.A420325614.2.S) 2.2.apakšpunkts.

Senāts minētajā lietā norādīja, ka ir jāņem vērā strīdus kritēriju ievērojamais īpatsvars kopvērtējumā, proti, par to izpildi kopā paredzēts piešķirt maksimums 60 punktus no kopējā maksimālā punktu skaita – 100. Tāpat bez ievēribas nevar atstāt arī apstākli, ka pretendenti šajā iepirkumā vispār nekonkurē ar cenu. Proti, pasūtītāja noteikusi maksimālo pieļaujamo līgumcenu – 41 999,99 *euro* – un nav paredzējusi salīdzināt un vērtēt pretendentu piedāvātās cenas. Šādos apstākļos, ņemot vērā kritēriju un piedāvājumu vērtēšanas formulējumu nolikumā, pretendentiem objektīvi var būt neiespējami saprast, kādi varētu būt tie pakalpojumu aspekti, ar kuriem tie savstarpēji konkurēs, un tieši šos neparedzamos aspektus plānots vērtēt ar ievērojamu punktu skaitu. Nav saprotams, ko pati pasūtītāja domā ar „vajadzību kvalitatīvu paplašinājumu”, kā to objektīvi varētu novērtēt un cik tālu šim paplašinājumam pieļaujams sniegties. Līdz ar to [...] nolikuma noteikumi attiecībā uz piedāvājumu novērtēšanu nav noteikti atbilstoši publisko iepirkumu principiem.¹⁸⁸

Attiecībā uz vērtēšanas kritērijiem mazajos iepirkumos Senāts atzinis, ka Publisko iepirkumu likuma 46.panta trešā daļa, kas reglamentē, kā nosakāmi piedāvājumu vērtēšanas kritēriji un novērtēšanas kārtība, nav piemērojama iepirkumiem, kas veikti saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 8.²pantu. Proti, likumdevējs t.s. mazos iepirkumus [...] izšķīries neregulēt tik detalizēti kā iepirkumus, kas tiek veikti par lielākām summām. Līdz ar to šajos iepirkumos pasūtītājiem ir atstāta salīdzinoši lielāka izvēles brīvība, ko un kā noteikt piedāvājumā. Tomēr jāņem vērā, ka uz Publisko iepirkumu likuma 8.²pantā noteiktajā kārtībā veiktajiem iepirkumiem jebkurā gadījumā attiecas visi no Publisko iepirkumu likuma 2.panta izrietošie pamatprincipi. Tādējādi, nosakot kritērijus Publisko iepirkumu likuma 8.²pantā noteiktajā kārtībā veiktā iepirkumā, ir ievērojams atklātības princips, nedrīkst tikt ierobežota piegādātāju brīva konkurence, kā arī ir nodrošināma vienlīdzīga un taisnīga attieksme pret piegādātājiem, izmantojot efektīvi valsts un pašvaldību līdzekļus un maksimāli samazinot pasūtītāja risku.

Eiropas Savienības Tiesa, aplūkojot šos principus saistībā ar piedāvājumu novērtēšanu, ir atzinusi, ka vienlīdzīgas attieksmes princips un pārskatāmības pienākums nozīmē, ka pretendentiem ir jābūt vienlīdzīgā situācijā gan brīdī, kad tie sagatavo savus piedāvājumus, gan brīdī, kad šos piedāvājumus izvērtē līgumslēdzēja iestāde. Publiskā iepirkuma līguma priekšmets un piešķiršanas kritēriji ir skaidri jānosaka jau publiskā iepirkuma procedūras sākumā, un līgumslēdzēja iestāde nevar piemērot piešķiršanas kritērijiem tādus apakškritērijus, kas iepriekš nav darīti zināmi pretendentiem. Tāpat arī līgumslēdzējai iestādei ir pienākums vienādi interpretēt piešķiršanas kritērijus visas procedūras laikā (*Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija sprieduma lietā „TNS Dimarso”, C-6/15, ECLI:EU:C:2016:555, 22. un 23.punkts*). Tātad tiesai, konstatējot, ka vērtēšanas kritēriji nav noteikti procedūras sākumā, ja tie nav skaidri vai ir mainīti procedūras gaitā, ir pamats atzīt iepirkuma rezultātus par prettiesiskiem.¹⁸⁹

Senātā skatītajās lietās aplūkoti tādi vērtēšanas kritēriji kā, piemēram, iepriekšējā sadarbība ar to pašu pasūtītāju un darbā izmantojamās tehnikas vecums (ražošanas gads)¹⁹⁰,

¹⁸⁸ Senāta 2017.gada 28.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-326/2017 (A420325614, ECLI:LV:AT:2017:1228.A420325614.2.S) 9.punkts.

¹⁸⁹ Sk. Senāta 2017.gada 28.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-326/2017 (A420325614, ECLI:LV:AT:2017:1228.A420325614.2.S) 6. un 7.punktu.

¹⁹⁰ Sīkāk sk. Senāta 2012.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612) 17.punktu.

pakalpojumu sniegšanas apraksts¹⁹¹, transportlīdzekļu rezerves īpatsvars¹⁹², pārvadātāja piedāvātie biļešu veidi (vai piedāvātā biļešu sistēma nodrošina iespēju izmantot viedbiļeti un vai ir paredzēti abonementi un biļetes konkrētām pasažieru kategorijām u.tml.)¹⁹³, pasažieru pārvadājumu pakalpojuma sniegšanas izmaksu attiecība pret Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta pamattarifu¹⁹⁴.

Pasūtītāja rīcības brīvība un tiesas kompetence

Prasību efektivitāte

Attiecībā uz to, vai prasības ir gana efektīvas mērķu sasniegšanai, tiesa ir ierobežota vērtējumā, un tas ir atkarīgs no pasūtītāja apsvērumiem. No Publisko iepirkumu likuma viedokļa nozīme ir vienīgi tam, vai pasūtītāja izvirzītās prasības ir vienlīdzīgas pret visiem pretendentiem un nav diskriminējošas.¹⁹⁵

Tiesai nav pamata uzspiest pasūtītājam tādas kvalifikācijas un piedāvājuma novērtēšanas kritērijus, kuru pārbaude prasītu no pasūtītāja ievērojami lielākus resursus nekā tos, ko pasūtītājs iecerējis tam veltīt un kas no pasūtītāja būtu saprātīgi sagaidāmi.¹⁹⁶

Prasību ekonomiskais izdevīgums pretendentiem

Prasību ekonomisko lietderību un adekvātumu, ciktāl tas nediskriminē pretendentu vai nekropļo konkurenci, izvērtē pretendents, kurš izvēlas piedalīties iepirkumā, un par kādu cenu.¹⁹⁷

Katrs pretendents pats izvērtē dalības konkrētā iepirkumā saimniecisko izdevīgumu, ņemot vērā savu saimniecisko un finansiālo stāvokli, kā arī pieejamos darbaspēka resursus attiecīgajā brīdī. Tas, ka tieši konkrētajam pretendentiem konkrētais iepirkums nav izdevīgs vai tas nespēj nodrošināt savu atbilstību visām nolikuma prasībām, pats par sevi nenozīmē, ka iepirkuma prasības ir netaisnīgas un kropļo konkurenci. Par šādu situāciju varētu runāt, ja lietas apstākļi liecinātu par to, ka prasību mērķis objektīvi nav pasūtītāja vajadzību apmierināšana, bet gan citu, nelegitīmu interešu nodrošināšana.¹⁹⁸

Iepirkuma mērķis nav pretendentiem ekonomisko interešu apmierināšana, tādēļ argumenti par to, ka iepirkuma piedāvājums personai noteiktos apstākļos var būt neizdevīgs, nav izšķiroši prasību tiesiskuma vērtējumā.¹⁹⁹

¹⁹¹ Senāta 2018.gada 20.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1459/2018 (A420212918, ECLI:LV:AT:2018:0820.A420212918.5.L) 14.punkts.

¹⁹² Turpat, 16.punkts.

¹⁹³ Turpat, 17.punkts.

¹⁹⁴ Turpat, 22.punkts.

¹⁹⁵ Sk. Senāta 2013.gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-134/2013 (A420807810) 8.punktu, 2015.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-592/2015 (A420275914) 7.punktu.

¹⁹⁶ Senāta 2019.gada 9.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1730/2019 (A420265119, ECLI:LV:AT:2019:1209.A420265119.6.L) 15.punkts.

¹⁹⁷ Sk. Senāta 2013.gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-134/2013 (A420807810) 8.punktu, 2013.gada 22.marta rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-410/2013 (A420531211) 13.punktu, 2014.gada 22.decembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-1278/2014 (A420244814) (attiecas uz prasību efektivitāti).

¹⁹⁸ Senāta 2018.gada 8.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-290/2018 (A420339515, ECLI:LV:AT:2018:0508.A420339515.1.L) 10.punkts.

¹⁹⁹ Sk. Senāta 2013.gada 22.marta rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-410/2013 (A420531211), 2013.gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-134/2013 (A420807810), 2015.gada 18.septembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1209/2015 (A420137715) 6.punktu.

Atkarībā no izmaksu struktūras katram pretendētājam var būt izdevīgāk vai mazāk izdevīgi piedalīties konkrētajā iepirkumā, kurā tiek ierobežots maksimālais pakalpojuma pasūtītāja maksātās summas apmērs par vienu vienību. Šādas atšķirības tirgū pastāv arī ārpus valsts iepirkumiem. Valsts uzdevums nav pakalpojumu iepirkšanā vienādot (kompensēt) pretendentu izmaksu atšķirības, bet nodrošināt nediskriminējošu pieeju iepirkumam.²⁰⁰

Prasības attiecībā uz kvalifikāciju

Pretendentu kvalifikācijas prasību noteikšana ir tieši pasūtītāja rīcības brīvība. Tā vērsta uz to, lai piedāvājums atbilstu pasūtītāja iecerēm un tas saņemtu iepirkuma priekšmetam atbilstošu un pēc iespējas kvalitatīvu izpildījumu. Tādēļ pretendentu un arī tiesas vērtējums par to, ka attiecīgo pakalpojumu, iespējams, var izpildīt arī ar zemāku vai ar citu kvalifikāciju, lielā mērā būtu spekulatīvs un ārpus to kompetences. Citiem vārdiem, pretendents nevar pasūtītājam diktēt noteikumus, kādai kvalifikācijai jābūt pretendentiem vai to atbildīgajām personām kvalitatīva pakalpojuma saņemšanas nodrošināšanai. Arī tiesa, to darot, iejauktos pasūtītāja kompetencē. Nenoliedzami, šāda iestādes brīvība nevar pārkāpt nepieciešamās robežas, kas attaisno nevis atbilstoša pakalpojuma saņemšanu, bet citas intereses. Tādā gadījumā būtu pamats bažīties par nepamatotu konkurences ierobežošanu.²⁰¹

Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 41.pants paredz kandidātu un pretendentu atlases vispārīgos noteikumus. 41.panta otrā daļa noteic, ka prasību apjomu, kā arī pieprasīto konkrētā līguma izpildei nepieciešamo minimālo spēju līmeni nosaka samērīgi līguma priekšmetam. Tātad papildus nediskriminācijas principam ir jāievēro kvalifikācijas prasību samērīgums, ņemot vērā paredzēto līguma priekšmetu. Tas nozīmē, ka kvalifikācijas prasībās pasūtītājam nav tik liela rīcības brīvība, kā nosakot, ko tas vēlas pirkt un kā tiks noteikts pasūtītājam izdevīgākais piedāvājums.²⁰²

Pasūtītāja rīcības brīvība attiecībā uz personāla kvalifikācijas prasību izvirzīšanu ir aplūkojama kopsakarā ar publisko iepirkumu pamatprincipu – nepieciešamību nodrošināt piegādātāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem. Tāpēc pasūtītāja rīcības brīvība nav neierobežota – pasūtītājs ir saistīts ar to, ka ir pieļaujams izvirzīt tikai tādas prasības, kuras objektīvi ir nepieciešamas līguma izpildei un nav nesamērīgas. Ja ir pārsūdzēta nolikuma norma, argumentējot, ka tajā izvirzītās prasības ir nepamatotas un nesamērīgi ierobežo konkurenci, pasūtītājam jāspēj racionāli pamatot, kā konkrētā prasība ir saistīta ar iepirkuma līguma kvalitatīvu izpildi, proti, kāpēc tā nepieciešama.²⁰³

Ciktāl prasības nav nesamērīgas, tiesa likuma ietvaros nevar uzlikt pienākumu pasūtītājam samazināt vai grozīt nolikumā izvirzītās kvalifikācijas prasības tikai tādēļ, ka teorētiski tas varētu būtu iespējams.²⁰⁴

²⁰⁰ Sk. Senāta 2011.gada 21.novembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1045/2011 (A420603411) 15.punktu.

²⁰¹ Sk. Senāta 2015.gada 13.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-299/2015 (A420216014) 8.punktu.

²⁰² Sk. Senāta 2015.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1170/2015 (A420394314) 8.punktu.

²⁰³ Senāta 2020.gada 25.februāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-948/2020 (A420125120, ECLI:LV:AT:2020:0225.A420125120.6.L) 7.punkts.

²⁰⁴ Senāta 2018.gada 18.decembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1675/2018 (A420282018, ECLI:LV:AT:2018:1218.A420282018.5.L) 26.punkts.

Iepirkuma priekšmets un tam izvirzītās prasības

Iepirkuma priekšmeta kvalitatīvo prasību noteikšana, ciktāl tas nepamatoti neierobežo konkurenci, ir vienīgi pasūtītāja izvēles brīvība. Proti, lai iepirkuma priekšmets atbilstu pasūtītāja saimnieciskajām interesēm. Tādēļ, ja nav saskatāms mērķis nepamatoti ierobežot konkurenci, ārpus pretendentu un tiesas kompetences ir vērtējums par to, ka tehniskajā specifikācijā izvirzītās iepirkuma priekšmeta prasības attiecībā uz iekārtas izmēru iespējams noteikt citas. Tas attiecināms arī uz iespējamo cenu, par kādu pasūtītājs ir gatavs pirkt iekārtu, atkarībā no tai noteiktajām prasībām. Ne iespējamais pretendents, ne tiesa nevar iejaukties paša pasūtītāja kompetencē, nosakot, kādām prasībām atbilstošs priekšmets tam jāiegādājas.²⁰⁵

Ne tiesa, ne pretendenti nevar pasūtītājam diktēt, kādas ierīces, tehnoloģijas vai programmas būtu jāizmanto savas darbības nodrošināšanai (būtu izdevīgākas, ērtākas, labākas utt.).²⁰⁶

Ekonomiskais izdevīgums pasūtītājam

Neraugoties uz to, ka viens no publisko iepirkumu mērķiem ir nodrošināt valsts un pašvaldību līdzekļu efektīvu izmantošanu, tomēr tiesas uzdevums nav pārliecināties, ka konkrētais iepirkums ir ekonomiski izdevīgs vai lietderīgs pasūtītājam. Mērķis nodrošināt valsts un pašvaldību līdzekļu efektīvu izmantošanu Publisko iepirkumu likumā saistīts ar normām, kas regulē pretendenta izvēles kritērijus, tostarp tiesības noraidīt nepamatoti lētus piedāvājumus. Savukārt, konstatējot Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma vai citu normatīvo aktu pārkāpumu, tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 288.panta pirmajai daļai var pieņemt blakus lēmumu, taču šā iemesla dēļ nevar atzīt iepirkuma komisijas lēmumu par prettiesisku.²⁰⁷

Jāpiezīmē, ka Senāts minētās tiesības pieņemt blakus lēmumu ir arī izmantojis, atsaucoties uz Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 9.1.panta pirmo daļu. Proti, konstatējot, ka pasūtītājs publiskā iepirkuma kārtībā vēlējies iegādāties juridiskos pakalpojumus, kas ietver darbus, kuri faktiski ietilpst šī pasūtītāja darbinieku pienākumos, tika pieņemts blakus lēmums, vēršot uz šo situāciju uzraugošo valsts pārvaldes iestāžu uzmanību.²⁰⁸

Iepirkuma nosacījumu atbilstība citiem normatīvajiem aktiem

Senātā izskatīta lieta par sabiedrisko pārvadājumu pakalpojumu iepirkumu, kurā pieteicēji argumentēja, ka iepirkuma nolikums un iepirkuma līguma projekts kopumā veido tiesību normām neatbilstošu sabiedriskā transporta pakalpojumu kompensēšanas mehānismu, jo piedāvājumā pieteicējiem ir jāspēj prognozēt piedāvātā pakalpojuma cenu nākamajiem 10 gadiem, uz šīs cenas pamata līguma darbības termiņa laikā tiek noteiktas sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējiem izmaksājamās kompensācijas, taču iepirkuma līgums

²⁰⁵ Sk. Senāta 2015.gada 15.septembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1315/2015 (A420242515) 10.punktu, Senāta 2017.gada 7.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-228/2017 (A420372114) 9.punktu.

²⁰⁶ Senāta 2018.gada 21.maija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1222/2018 (A420171118, ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L) 15.punkts.

²⁰⁷ Sk. Senāta 2015.gada 29.maija sprieduma lietā Nr. SKA-122/2015 (A420341613) 7.punktu un tajā minēto judikatūru.

²⁰⁸ Sk. Senāta 2015.gada 10.februāra blakus lēmumu lietā Nr. SKA-79/2015 (A420318413).

neparedz pilnvērtīgu pakalpojuma cenas pārskatīšanas kārtību tad, ja mainās izmaksas, kas šo cenu ietekmē.²⁰⁹

Senāts minētajā lietā norādīja, ka vispārīgi tiesību iebilst pret iepirkuma nolikuma prasību tiesiskumu mērķis nav pretendentu interesēs mainīt pasūtītāja vīziju par iepērkamo pakalpojumu. Iepirkuma priekšmeta definēšana un pretendentu kvalifikācijas un piedāvājuma novērtēšanas prasību noteikšana, ciktāl tā ir vērsta uz iepirkuma procedūras mērķu sasniegšanu, ir pilnībā pasūtītāja ziņā. Līdz ar to iepirkuma nolikuma tiesiskuma kontekstā nav pārbaudāmi tādi pretendentu iebildumi, kuros vispārīgi izteikta neapmierinātība ar to, kā pasūtītājs plānojis iepirkuma līguma darbības laikā organizēt iepērkamo pakalpojumu. Tomēr konkrētajā gadījumā pieteicēju iebildumi nav vienīgi šauri vērsti pret nolikuma prasību saderību ar pieteicēju komercdarbības interesēm, bet pieteicējas uzskata, ka nolikuma strīdus normas, vērtētas savstarpējā kopsakarā, veido tādu sistēmu, kas pārkāpj Eiropas Savienības un nacionālajās tiesību normās valstij noteiktos pienākumus. Tāpēc, lai arī pieteicēju iebildumi nesatur apsvērumus par to, ka strīdus nolikuma normas pašas par sevi rada nepamatotus konkurences ierobežojumus vai iepirkuma procedūras pārkāpumus, šo normu tiesiskumam ir būtiska loma konkrētā iepirkuma mērķu sasniegšanā un atbilstošas sabiedriskā transporta pakalpojumu sistēmas nodrošināšanā. Līdz ar to šādi pieteicēju iebildumi ir izvērtējami pēc būtības.²¹⁰

Senāts šajā kontekstā arī atgādināja, ka iepirkuma nolikuma normu tiesiskuma pārbaude nav vērsta uz pretendentiem vēlama iepirkuma nolikuma satura grozīšanu. Tāpēc tiktāl, ciktāl ir konstatējams, ka iepirkuma līguma projektā paredzētais mehānisms kopumā nodrošina iespēju saņemt atbilstošu atlīdzību, pieteicēju apsvērumi par pakalpojuma cenas pārskatīšanas kārtības trūkumiem neietekmē strīdus nolikuma normu tiesiskumu.²¹¹

Prasību objektivitāte un samērīgums, ja pieteicies tikai viens pretendents

Publisko iepirkumu likuma 56.panta septītā daļa²¹² noteica, ka gadījumā, ja tikai viens pretendents atbilst visām atklāta konkursa nolikumā vai paziņojumā par līgumu noteiktajām pretendentu atlases prasībām, pasūtītājs sagatavo un ietver iepirkuma procedūras ziņojumā pamatojumu tam, ka izvirzītās pretendentu atlases prasības ir objektīvas un samērīgas. Ja pasūtītājs nevar pamatot, ka izvirzītās pretendentu atlases prasības ir objektīvas un samērīgas, tas pieņem lēmumu pārtraukt iepirkuma procedūru. Publisko iepirkumu likuma 56.panta septītajā daļā ir runa par prasībām atbilstošu pretendentu. Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 1.panta 13.punktu pretendents ir piegādātājs, kurš iesniedzis piedāvājumu vai informatīvo piedāvājumu. No minētā izriet, ka pretendents ir persona, kura, iesniedzot piedāvājumu, ir izteikusi gribu pretendēt uz līguma slēgšanas tiesībām. Persona, kura piedāvājumu atsauc vai nekad nav iesniegusi, uz šīm tiesībām nepretendē un nav (vairs) uzskatāma par pretendenti. Līdz ar to, izvērtējot, vai ir pamats piemērot Publisko iepirkumu likuma 56.panta septīto daļu, nav jāapsver, vai persona, kura piedāvājumu atsaukusi vai nekad

²⁰⁹ Senāta 2020.gada 4.februāra lēmums par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-900/2020 (A420300719, ECLI:LV:AT:2020:0204.A420300719.6.L).

²¹⁰ Turpat, 12.punkts.

²¹¹ Turpat, 20.punkts.

²¹² Šobrīd jautājums regulēts Ministru kabineta 2017.gada 28.februāra noteikumu Nr. 107 „Iepirkuma procedūru un metu konkursa norises kārtība” 19.p.

nav iesniegusi, atbilst nolikuma prasībām. Normas piemērošanas priekšnoteikums ir tas, ka konkrētā iepirkuma ietvaros piedāvājuma izvēles brīdī nepastāv reāla konkurence.²¹³

Eiropas Savienības Tiesa, interpretējot direktīvas [2004/18/EK] 44.panta 2.punkta otro daļu, atzinusi, ka rādītājiem, kurus līgumslēdzēja iestāde ir izvēlējusies, lai noteiktu pretendenta minimālo ekonomisko un finanšu iespēju līmeni, ir jābūt objektīvi piemērotiem saimnieciskās darbības subjekta iespēju noskaidrošanai. Noteiktajam sliekšnim jāatbilst attiecīgā līguma nozīmīgumam, esot par objektīvu pierādījumu pietiekamam ekonomiskam un finanšu pamatam, kas ļauj izpildīt šo līgumu, tomēr nepārsniedzot to, kas saprātīgi nepieciešams šī mērķa sasniegšanai (*Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 18.oktobra sprieduma lietā „Édukövzigig un Hochtief Construction”, C-218/11, ECLI:EU:C:2012:643, 29.punkts*).

No minētā izriet, ka nolikuma prasību samērīgums un objektivitāte pārbaudāma, noskaidrojot, vai prasība ir objektīvi piemērota pretendentu finansiālo un saimniecisko iespēju noskaidrošanai un vai tā ir samērojama tieši ar konkrētā līguma priekšmetu, proti, vai tā nepārsniedz to, kas saprātīgi nepieciešams mērķa sasniegšanai. Tiesību normas neparedz vērtēt prasību objektivitāti un samērīgumu [...] attiecībā pret tirgus situāciju (tirgus dalībnieku kvalifikāciju), pret iepriekš veiktajos iepirkumos izvirzītajām prasībām vai pret cenu, kāda pasūtītājam būs jāsamaksā par pakalpojumiem zema konkurences līmeņa gadījumā. Pasūtītājam nav jāuzņemas nesaprātīgs līguma neizpildes risks, pielāgojot apgrozījuma prasības tirgum, tikai tādēļ, ka lielai daļai pakalpojumu sniedzēju ir zema finansiālā un saimnieciskā kapacitāte, vai tādēļ, ka iepriekš tas samierinājies ar zemākiem šā stāvokļa rādītājiem, pat ja tā rezultātā pakalpojumu iegāde ir dārgāka (cenas pieaugums ir zema konkurences līmeņa sekas). Jāņem vērā, ka jebkādu prasību izvirzīšana ierobežo konkurenci, taču aizliegti ir tikai nepamatoti, nevis jebkuri konkurences ierobežojumi.²¹⁴

Publisko iepirkumu likuma 56.panta septītās daļas jēga ir nepieļaut tādu iepirkumu, kurā zema konkurences līmeņa cēlonis ir neobjektīvas vai nesamērīgas atlases prasības. Tādēļ tieši prasību samērīgumam un objektivitātei ir jābūt pārbaudes objektam, ja radies strīds par pasūtītāja pienākumu pārtraukt iepirkumu. Tas nozīmē, ka par šajā normā minēto gadījumu, kad pasūtītājs nevar pamatot, ka prasības ir samērīgas un objektīvas un tādēļ iepirkums jāpārtrauc, nevar uzskatīt situāciju, ka pasūtītājs prasību samērīgumu un objektivitātes pamatojumu iepirkuma ziņojumā ir norādījis, taču tas vēlāk tiek atzīts par nepietiekamu vai pārlieku vispārīgu. Tikai tad, ja tiesa no pasūtītāja argumentācijas un pierādījumiem tiesvedības gaitā negūst pārliecību, ka prasības ir samērīgas un objektīvas, ir pamats secināt, ka ir iestājies normā minētais gadījums, kad iepirkums jāpārtrauc.²¹⁵

Prasību interpretācija

Neskaidri var būt ne tikai likumi, bet arī gribas izteikumi. Bieži tas ir saistīts ar apstākli, ka tie tiek formulēti vārdos. Līdz ar to pastāv risks, ka tas, ko saprot gribas izteikuma adresāts, neatbilst tam, ko gribējis pateikt gribas izteicējs. Tātad pastāv mērķu konflikts: vai spēks jādod tam, ko gribas izteicējs patiesi vēlēties, vai tam, ko sapratis adresāts. Šo konfliktu risina, dodot

²¹³ Senāta 2017.gada 12.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-668/2017 (A420143216, ECLI:LV:AT:2017:1012.A420143216.2.S) 10.punkts.

²¹⁴ Senāta 2017.gada 12.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-668/2017 (A420143216, ECLI:LV:AT:2017:1012.A420143216.2.S) 12.punkts.

²¹⁵ Turpat, 13.punkts.

priekšroku tiesību drošības un prognozējamības principam, kas izteikuma adresāta interešu aizsardzības nolūkos liek uzskatīt, ka adresātam saistošs ir izteikums, kādu tas varēja saprast kā gribas izteicēja gribu.²¹⁶

Nav pamata domāt, ka ikvienā gadījumā, kad *atsevišķa* pretendenta un pasūtītāja izpratne par nolikuma prasību saturu atšķiras, priekšroka dodama tai nolikuma izpratnei, kādu pārstāv *konkrētais* pretendents. Nozīme ir tam, kā pretendenti prasības *objektīvi varēja saprast* kā pasūtītāja gribu.²¹⁷

Nolikuma prasības interpretācijas priekšmets ir prasības teksts. Plašāka prasības izpratne, kas neatbilst prasības vārdiskajam tvērumam, novestu pie vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma, jo ir jāņem vērā, ka citi potenciālie pretendenti apsvēra savu piedalīšanos konkursā, ņemot vērā to, ko noteic nolikuma teksts.²¹⁸

Nolikuma prasību satura noskaidrošanā gan Iepirkumu uzraudzības birojam, gan tiesai būtu jāizvairās no tādas nolikuma interpretācijas (protams, objektīvi uztveramā teksta robežās), kas apdraud Publisko iepirkumu likuma 2.pantā minēto principu īstenošanu.²¹⁹

Nolikuma prasības ir iztulkojamas tā, lai tās pilnīgi iegūtu savu praktisko iedarbību²²⁰, un interpretācijas rezultātam ir jāatbilst prasības jēgai.²²¹

Kā izriet no nolēmumiem, tiesa nolikuma interpretācijā ņem vērā:

- prasību formulējumu²²², tostarp konkrētu jēdzienu skaidrojumu normatīvajos aktos²²³, un teksta noformējumu²²⁴;
- citos iepirkuma dokumentos ietvertos nosacījumus un prasības²²⁵;
- vai attiecīgajam pretendentam ir pieredze konkrētajā nozarē²²⁶;

²¹⁶ Sk. Senāta 2008.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-139/2008 (A42240305)15.1.apakšpunktu, 2012.gada 6.februāra lēmumu par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-267/2012 (A420632411).

²¹⁷ Sk. Senāta 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 13.punktu, 2015.gada 19.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-347/2015 (A420230114) 6.punktu, 2015.gada 19.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-347/2015 (A420230114) 6.punktu, 2017.gada 27.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-16/2017 (A420259014) 9.punktu.

²¹⁸ Sk. Senāta 2017.gada 27.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-16/2017 (A420259014) 8.punktu, sal. Senāta 2012.gada 6.februāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-267/2012 (A420632411) 8.punkts.

²¹⁹ Sk. Senāta 2015.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-456/2015 (A420285614) 5.punktu.

²²⁰ Sk. Senāta 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-292/2016 (A420386714) 11.punktu.

²²¹ Sk. Senāta 2016.gada 16.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-118/2016 (A420262714) 17.punktu, 2017.gada 22.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-558/2017 (A420285614, ECLI:LV:AT:2017:0922.A420285614.1.S) 10.punktu, 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-537/2018 (A420348816, ECLI:LV:AT:2018:0629.A420348816.4.S) 7. un 8.punktu.

²²² Sk., piem., Senāta 2013.gada 13.decembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-955/2013 (A42515709), 2015.gada 30.novembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1530/2015 (A420293115) 12.punktu, 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 9.punktu, 2016.gada 10.novembra sprieduma lietā

Nr. SKA-424/2016 (A420308313) 6.punktu, 2017.gada 12.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-668/2017 (A420143216, ECLI:LV:AT:2017:1012.A420143216.2.S) 8.punktu, 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-537/2018 (A420348816, ECLI:LV:AT:2018:0629.A420348816.4.S) 9.punktu.

²²³ Senāta 2020.gada 9.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-185/2020 (A420291817, ECLI:LV:AT:2020:0109.A420291817.6.S) 6.punkts.

²²⁴ Sk. Senāta 2017.gada 8.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-850/2017 (A420219816) 6.punktu.

²²⁵ Sk. Senāta 2018.gada 9.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-76/2018 (A420260915, ECLI:LV:AT:2018:0109.A420260915.2.S) 6. un 7.punktu.

²²⁶ Sk., piem., Senāta 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 13.punktu, 2013.gada 13.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-955/2013 (A42515709) 7.punktu.

- kā prasības izpratuši (izpildījuši) citi pretendenti, kas arī darbojas attiecīgajā nozarē²²⁷;
- vai konkrētais pretendents un citi piegādātāji ir izmantojuši iespēju lūgt izskaidrot nolikuma prasības.²²⁸

Tiesa nav atzinusi par pieļaujamu tādu nolikuma interpretāciju, kas prasības tvērumu sašaurina atbilstoši pasūtītāja vajadzībām. Ja pasūtītājs nolikumā vispārīgi prasījis, lai prece atbilstu tiesību normā (normatīvajā aktā) ietvertām prasībām, taču pasūtītājam patiesībā ir salīdzinoši specifiskākas vai konkrētākas vajadzības, tad tam jāatspoguļojas nolikuma tekstā.²²⁹ Līdzīgi citā lietā norādīts, ka nolikuma prasību saturs ir jānoskaidro, skatoties, kā tās varēja izlasīt un uztvert pretendenti, nevis tikai rūpējoties par pasūtītāja risku saņemt pakalpojumus vajadzīgajā termiņā; riska mazināšanai vispirms pašam pasūtītājam būtu jā rūpējas par savlaicīgu iepirkuma izsludināšanu un skaidru prasību izvirzīšanu nolikumā, vienlaikus paturot prātā, ka iepirkuma mērķis ir iesaistīt pēc iespējas plašāku pretendentu loku.²³⁰

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 183.panta otro daļu personu apvienība nevar dot faktisku vai tiesisku novērtējumu lietā. Tiesai pašai jāizdara secinājumi par nolikuma prasību interpretāciju un piedāvājuma atbilstību vai neatbilstību nolikumam.²³¹

Nolikuma interpretāciju veic arī Iepirkumu uzraudzības birojs. Senāts ir atzinis, ka nolikuma noteikumu pretrunu gadījumā ar tiesību normām ir svarīgi, lai iestādes komisija uzdotu veikt labojumu izdarīšanu konkursa nolikumā, jo tikai tā par tiem var uzzināt visi pretendenti, kandidāti un konkursa nolikuma saņēmēji. Ja par iestādes komisijas interpretatīvo lēmumu uzzina vienīgi pasūtītājs, tā iepirkuma komisija, sūdzības iesniedzējs un trešās personas, tad pārējie konkursa nolikuma saņēmēji to neuzzina. Tie nezina, ka konkursa nolikuma noteikums, kuru tie, iespējams, novērtējuši kā prettiesisku vai vismaz neobjektīvu un tādēļ atteikušies no dalības konkursā, vēlāk atzīts par nepiemērojamu. Turklāt šādi konkursa nolikuma noteikumu saturs tiek padarīts atkarīgs no iestādes komisijas lēmuma, nevis no pasūtītāja lēmuma.²³²

²²⁷ Sk., piem., Senāta 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 13.punktu, 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-537/2018 (A420348816, ECLI:LV:AT:2018:0629.A420348816.4.S) 9.punktu.

²²⁸ Sk., piem., Senāta 2016.gada 28.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-79/2016 (A420417313) 10.punktu, 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 13.punktu.

²²⁹ Sk. Senāta 2016.gada 10.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-424/2016 (A420308313)7.punktu.

²³⁰ Sk. Senāta 2015.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-456/2015 (A420285614) 10.punktu.

²³¹ Sk. Senāta 2017.gada 3.maija sprieduma lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214) 14.punktu.

²³² Sk. Senāta 2008.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-139/2008 (A42240305) 15.2.apakšpunktu.

3.2. Priekšrocības ārpus dokumentos izvirzītajām prasībām

Dalība iepriekšējos posmos vai dokumentu sagatavošanā

Publisko iepirkumu likuma 11.panta ceturrtā daļa noteic: ja piegādātājs, tā darbinieks vai piegādātāja piedāvājumā norādītā persona ir piedalījusies kādā no iepriekšējiem attiecīgā iepirkuma projekta posmiem vai iepirkuma procedūras dokumentu izstrādāšanā, piegādātājs nav tiesīgs piedalīties nākamajos tā paša projekta posmos vai attiecīgajā iepirkuma procedūrā, ja minētie apstākļi šim piegādātājam dod priekšrocības šajā iepirkuma procedūrā, tādējādi ierobežojot konkurenci. Ar iepirkuma projekta posmiem saprot vairākus secīgi veiktus iepirkumus, kuri nodrošina vienota galarezultāta sasniegšanu.

Risinot jautājumu par tādas personas tiesībām piedalīties iepirkumā, kura saistīta ar iepirkuma nolikuma izstrādi, Senāts izmantojis Eiropas Savienības Tiesas atziņas lietās C-21/03 un C-34/03. Proti:

1) persona, kas ir veikusi ar valsts iepirkumu saistītu pētījumu, pārbaudi, analīzi vai izstrādi, iepirkumu procedūrā ne vienmēr atrodas tādā pašā situācijā kā persona, kas nav veikusi minētos darbus;

2) persona, kas piedalījusies sagatavošanas darbos, var atrasties labākā situācijā sava piedāvājuma formulēšanai sakarā ar informāciju, ko tā varēja iegūt sagatavošanas darbu laikā;

3) ja kāda persona piedalās attiecīgā iepirkuma sagatavošanas procedūrā, tā var pat bez attiecīga nodoma ietekmēt līguma nosacījumus tai labvēlīgā veidā, un šāda situācija var izkropļot konkurenci dalībnieku vidū;

4) apstākļi, ka tiesību norma neparedz personai, kas veikusi sagatavošanas darbus, nekādu iespēju pierādīt, ka nerodas iepriekšējos punktos minētie apstākļi, pārsniedz to, kas vajadzīgs, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret visiem konkursa dalībniekiem;

5) tiesību normā iekļautā ierobežojuma piemērošanas sekas var būt tādas, ka personas, kas veikušas sagatavošanas darbus, tiek izslēgtas no piedalīšanās konkursā pat tad, ja to dalība tajā neapdraud konkurenci dalībnieku vidū.

Rezultātā atzīts: Eiropas Savienības tiesību normas aizliedz tādu noteikumu, ar kuru personai, kas veikusi ar noteiktiem pakalpojumiem saistītu pētījumu, pārbaudi, analīzi vai izstrādi, būtu liegts iesniegt dalības pieteikumu vai piedāvājumu valsts pakalpojumu līgumam, neparedzot šai personai iespēju pierādīt, ka konkrētajos apstākļos tās iegūtā pieredze nevar izkropļot konkurenci.²³³

Senāts ir skaidrojis, ka Publisko iepirkumu likuma 11.panta ceturrtās un piektās daļas normu mērķis ir novērst konkurences ierobežojumus – nevienlīdzīgas pretendentu iespējas kļūt par iepirkuma uzvarētāju. Nevienlīdzība rodas, kad kāds pretendents, piedaloties iepirkuma projekta iepriekšējos posmos vai līdzdarbojoties iepirkuma sagatavošanā, ir guvis priekšrocības, kādu nav citiem pretendentiem. Lai aizsargātu konkurenci, pasūtītājam ir pienākums noraidīt ar negodīgajām priekšrocībām apveltīto pretendentu, pirms tam dodot viņam iespēju pierādīt šādu priekšrocību neesību. Būtiski, ka pasūtītājam nav jāprasa pierādījumi par konkurenci ierobežojošo priekšrocību neesību tādēļ vien, ka pretendents piedalījies kādā no iepriekšējiem iepirkuma projekta posmiem vai iepirkuma procedūras

²³³ Sk. Senāta 2005.gada 25.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-302/2005 (A42012404) 12.punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 3.marta spriedumu lietā *Fabricom*, C-21/03 un C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127, 28., 29., 30., 33., 35.punktu.

dokumentu izstrādāšanā. Pierādījumi ir jāprasa tikai tad, ja pasūtītājam rodas pamatotas bažas par šādu priekšrocību esību.²³⁴

Minētajā lietā aplūkots jautājums par priekšrocību esību, ja personas, kura pretendē uz būvuzraudzības pakalpojumu sniegšanu, saistītais uzņēmums iepriekš sniedzis būvprojektēšanas pakalpojumus tam pašam pasūtītājam. Senāts atzina, ka atbilstoši tiesību normām, kā arī loģikas likumiem būvuzraudzība pieder pie būvniecības procesa. Tomēr Senāts neuzskatīja, ka būvuzraudzības pakalpojumu iepirkuma pretendents būtu kādas priekšrocības tikai tā iemesla dēļ, ka tā saistītais uzņēmums veic autoruzraudzību.²³⁵

Vēlāk citā lietā, balstoties uz minēto secinājumu, ka būvuzraudzība pieder pie būvniecības procesa, Senāts atzinis, ka objekta tehniskā projekta izstrāde un tam atbilstošas būvniecības būvuzraudzība ir viena iepirkuma projekta posmi, kuri nodrošina vienota galarezultāta sasniegšanu. Arī šajā lietā tiesa pieturējās pie iepriekš iedibinātās judikatūras, ka daļība iepriekšējā projekta posmā pati par sevi nerada priekšrocības attiecīgajam pretendents, tomēr šis jautājums ir aplūkojams ne vien no teorētiskā būvuzrauga kompetences aspekta, bet ievērojot arī iepirkuma dokumentācijā noteiktos pakalpojuma sniedzēja pienākumus. Tostarp pārbaudot, vai tie nepārsniedz tiesību normās noteiktās būvuzrauga kompetences robežas un vai tiem nevajadzēja radīt bažas par priekšrocību esību.²³⁶

Ziedojums un potenciāls interešu konflikts

Likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” jēga ir nepieļaut *valsts amatpersonu* darbību interešu konflikta situācijā. Apstākļi, ka *iestāde* saņēmusi ziedojumu no pieteicēja, nerada interešu konflikta situāciju attiecīgās iestādes iepirkuma komisijai vai tās locekļiem, jo viņi nav bijuši ziedojuma saņēmēji. Ziedojuma saņēmēja ir bijusi Latvijas Republika kā publisko tiesību juridiskā persona, kuras rīcībspēju savas kompetences ietvaros īstenojusi tiešās pārvaldes iestāde (attiecīgā ministrija). Ministrija savas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros abos gadījumos vienīgi īsteno Latvijas Republikas rīcībspēju, nevis pati par sevi ir līguma puse. Ja piekristu pretējai minētās normas interpretācijai, būtu jāsecina, ka neviena Latvijas Republikas iestāde divus gadus nevarētu pieņemt nekādus lēmumus attiecībā uz pieteicēju. Šāda interpretācija nav saskaņā ar Interešu konflikta novēršanas likuma mērķi. Šādā situācijā ir jāpārbauda, vai interešu konfliktā nav atradušās iepirkuma komisijas amatpersonas, kas pieņēmušas lēmumu.²³⁷

²³⁴ Sk. Senāta 2013.gada 11.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-227/2013 (A420572411) 8.punktu.

²³⁵ Turpat, 13.punkts.

²³⁶ Sk. Senāta 2015.gada 26.maija sprieduma lietā Nr. SKA-20/2015 (A420358813) 9. un 10.punktu.

²³⁷ Sk. Senāta 2014.gada 7.februāra spriedumu lietā Nr. SKA-67/2014 (A420453612).

3.3. Pretendentu un piedāvājumu atbilstības novērtēšana

Nolikuma prasību saistošais spēks

Vispārīgi piedāvājuma neatbilstība neatkarīgi no tās būtiskuma ir pamats piedāvājuma tālākai nevērtēšanai. Turpinot vērtēt piedāvājumu, kurā pieļautā atšķirība no pasūtītāja prasībām ir šķietami neliela, tiek pārkāpts vienlīdzības un taisnīgas attieksmes princips. Ja arī citi pretendenti būtu zinājuši, ka var tikt piedāvātas no tehniskās specifikācijas nedaudz atšķirīgas preces (proti, ja šāda iespēja būtu paredzēta iepirkuma procedūras dokumentācijā), to piedāvājums, iespējams, būtu citādāks, un tas savukārt varētu ietekmēt iepirkuma procedūras rezultātu.²³⁸

Ja pasūtītājs, izmantojot rīcības brīvību, nolikumā ir noteicis konkrētas prasības, pasūtītājam ir no tām jāvadās, izdodot administratīvo aktu par iepirkuma rezultātiem, un tam nav izvēles brīvības attiecībā uz administratīvā akta saturu.²³⁹

Ja pretendents vai potenciālais pretendents iebilst pret izvirzītajām prasībām, tas šīs prasības likumā noteiktajā termiņā var apstrīdēt. Ja tas tomēr netiek darīts, pretendents jāgādā, lai viņa piedāvājums pilnībā atbilstu šīm prasībām (neizslēdzot noteiktos gadījumos likumā un nolikumā paredzētus ekvivalentu preču un pakalpojumu piedāvājumus).²⁴⁰

Secinājums par piedāvājuma atbilstību vai neatbilstību nolikumam būtu jāizdara saprātīgi, respektējot iepirkuma mērķa nozīmi.²⁴¹

Apstākļos, kad ar konkrētiem argumentiem tiek apšaubīta piedāvājumā ietvertās informācijas atbilstība tehniskajai specifikācijai, par pietiekamu pierādījumu piedāvājuma atbilstībai nebūtu atzīstams uzvarētāja tehniskā piedāvājuma apraksts (piedāvājuma forma), jo šāds dokuments norāda vienīgi uz pretendenta uzskatu par savu piedāvājumu, bet pats par sevi neapliecina tā satura patiesumu.²⁴²

Līdzīgi secinājumi izdarāmi arī attiecībā uz apstākli, ka pasūtītājs atzinis kādu piedāvājumu par atbilstošu un ka par uzvarētāju atzītā pretendenta pārstāvis ar parakstu apliecinājis piedāvājumā sniegto ziņu patiesumu. Piedāvājuma atzīšana par atbilstošu pēc būtības vienīgi atspoguļo pasūtītāja viedokli, ka attiecīgais piedāvājums atbilst nolikuma prasībām. Savukārt uzvarējušā pretendenta apliecinājums, ka piedāvājumā sniegtās ziņas ir patiesas, ir vienīgi šā pretendenta apgalvojums. Ja cits pretendents argumentēti pret to iebilst, būtu sagaidāms, ka tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 247.panta otrajai daļai un 103.panta otrajai daļai objektīvi, balstoties uz pierādījumiem, noskaidrotu lietas patiesos apstākļus, nevis noraidītu pieteicēja iebildumus, atsaucoties vienīgi uz pasūtītāja vai uzvarējušā pretendenta viedokli par piedāvājuma atbilstību.²⁴³

²³⁸ Senāta 2013.gada 18.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-772/2013 (A420377912) 6.punkts.

²³⁹ Senāta 2017.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-208/2016 (A420138415) 6.punkts.

²⁴⁰ Sk. Senāta 2013.gada 18.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-772/2013 (A420377912) 6.punktu, 2014.gada 19.decembra spriedumu lietā Nr. SKA-957/2014 (A420523213), 2015.gada 10.marta rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-360/2015 (A420530913), 2015.gada 15.janvāra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-396/2015 (A420531013).

²⁴¹ Sk. Senāta 2015.gada 22.maija rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-349/2015 (A420444012).

²⁴² Senāta 2015.gada 28.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-511/2015 (A420304614) 8.punkts.

²⁴³ Senāta 2018.gada 6.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-909/2018 (A420150417, ECLI:LV:AT:2018:0906.A420150417.5.S) 8.punkts.

Citu piegādātāju tiesības uz brīvu konkurenci un vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem aizskar ne tikai neatbilstoša piedāvājuma vērtēšana, bet arī nolikumam neatbilstošas preces pieņemšana jau pēc līguma noslēgšanas.²⁴⁴

Atsaukšanās uz citas personas iespējām

Publisko iepirkumu likuma 41.panta trešā daļa un 42.panta trešā daļa ļauj pretendētājam balstīties uz citu subjektu saimnieciskajām un finansiālajām, kā arī tehniskajām un profesionālajām spējām.

Publisko iepirkumu likuma 45.panta astotā daļa piegādātāja tiesības balstīties uz citu personu saimnieciskajām un finansiālajām iespējām paredz kā vispārīgu principu. No tā izriet, ka šīm tiesībām nav jābūt īpaši norādītām iepirkuma nolikumā, un šādas norādes neesība nolikumā neliedz piegādātājam tiesības atsaukties uz citu personu iespējām.²⁴⁵

Eiropas Savienības Tiesa, atbildot uz Senāta prejudiciālo jautājumu, ir atzinusi, ka Direktīvas 2004/18/EK 47.panta 2.punkts un 48.panta 3.punkts (kam analogas normas ir iekļautas Publisko iepirkumu likuma 41.panta trešajā daļā un 42.panta trešajā daļā) nepieļauj, ka līgumslēdzēja iestāde specifikācijās par publiskā iepirkuma procedūru var noteikt pienākumu pretendētājam, kurš balstās uz citu subjektu iespējām, pirms publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas noslēgt ar šiem subjektiem sabiedrības līgumu vai izveidot ar tiem pilnsabiedrību. Tādējādi veidu, kādā piegādātājs var pierādīt, ka viņa rīcībā visā iepirkuma līguma izpildes periodā būs nepieciešamie resursi, uz kuriem tas balstās, nosaka nevis pasūtītājs, bet gan izvēlas pats pretendents.²⁴⁶

Prasība piegādātāju apvienībai izveidoties atbilstoši noteiktam juridiskam statusam, ja tas nepieciešams līguma noteikumu sekmīgai izpildei, ir uzskatāma par izņēmuma gadījumu. Taču valsts un pašvaldību līdzekļu efektīva izmantošana, maksimāli samazinot pasūtītāja risku, nevar tikt atzīta par izņēmuma apstākli, jo šāda interese pastāv ikvienā iepirkumā un ir viens no direktīvas un Publisko iepirkumu likuma atzītiem mērķiem, kuri vispārīgi ņemti vērā, izstrādājot konkrētas normas.²⁴⁷

Apliecinājums vai vienošanās par sadarbību pati par sevi nepierāda, ka apakšuzņēmēja saimnieciskais un finansiālais stāvoklis atbilst pasūtītāja izvirzītajām prasībām. Ja piegādātājs vēlas balstīties uz citu uzņēmēju iespējām Publisko iepirkumu likuma 41.panta trešajā daļā minētajā gadījumā, piegādātājam ir jāpierāda, ka viņa rīcībā būs nepieciešamie resursi, proti, jāpierāda ne vien tas, ka uzņēmējs ir uzņēmies saistības pret piegādātāju jautājumā par sadarbību, bet arī tas, ka uzņēmēja rīcībā ir piegādātājam nepieciešamie resursi.²⁴⁸

Brīva konkurence un vienlīdzīga un taisnīga pasūtītāja attieksme būtu apdraudēta, ja kāds no pretendentiem, kura saimnieciskais un finansiālais stāvoklis neatbilst nolikumā izvirzītajām prasībām, varētu to maskēt ar deklaratīvām atsaucēm uz citas personas saimniecisko un finansiālo stāvokli, lai gan šīs citas personas finanšu un saimnieciskos resursus nekādi nav paredzēts saistīt ar līguma izpildi un iespējamām pasūtītāja prasībām pret līguma slēdzēju. Lai to novērstu, pasūtītājam ir pienākums nolikuma prasības interpretēt atbilstoši likuma mērķim

²⁴⁴ Sk. Senāta 2010.gada 21.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-264/2010 (A42428206) 13.punktu.

²⁴⁵ Senāta 2019.gada 17.oktobra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1224/2019 (A420243318, ECLI:LV:AT:2019:1017.A420243318.5.L) 2.punkts.

²⁴⁶ Sk. Senāta 2016.gada 26.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-1/2016 (A420389812) 10.punktu.

²⁴⁷ Turpat, 11.punkts.

²⁴⁸ Turpat, 12.punkts.

un pārliecināties, vai iesniegtie apliecinājumi (vai citos gadījumos cita veida prasītie pierādījumi) patiešām apstiprina resursu, uz kuriem dota atsauce, izmantošanas iespēju.²⁴⁹

Apliecinājums, kas ietver atļauju balstīties uz kādu sabiedrības raksturlielumu (piemēram, vidējo finanšu apgrozījumu un apmaksāto pamatkapitālu), pats par sevi nevar tikt uzskatīts par apliecinājumu par finansiālo vai saimniecisko spēju pieejamību pretendenta vai par resursu nodošanu, taču tieši tam ir jābūt apliecinājuma priekšmetam. Ievērojot tiesiskā regulējuma jēgu, vērā ņemams būtu tikai tāds apliecinājums, no kura redzams, ka uzņēmuma saimnieciskā un finanšu kapacitāte varēs būt lietderīga līguma izpildē vai kā citādi garantēs pasūtītāja drošību attiecībā uz līguma izpildi.²⁵⁰ Piemēram, gadījumā, kad pretendents sava finansiālā stāvokļa atbilstības apliecināšanai bija iesniedzis ar apakšuzņēmēju noslēgtu līgumu, saskaņā ar kuru apakšuzņēmējs apņēmas pārdot pretendenta celtniecības materiālus, bet nepiekrita nodot savus finanšu resursus iepirkuma līguma izpildei un uzņemties par iepirkuma līguma izpildi finansiālu atbildību, tiesa atzina, ka pārdošanas līgums nav piesaistīts konkrētajam iepirkuma līgumam, kas atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 41.panta trešās daļas prasībām ir obligāts nosacījums.²⁵¹

Ne tiesību normās, ne judikatūrā nav noteikts, kādai tieši jābūt apakšuzņēmējiem nododamo darbu daļai, lai uzskatītu, ka pretendents var vērā ņemami balstīties uz šo personu finansiālajām un saimnieciskajām spējām. Jāatzīmē, ka apakšuzņēmējiem nododamo darbu apjoms nav vienīgais rādītājs, kas ņemams vērā. Arī apstākļi, ka pretendenta un apakšuzņēmēja finanšu un saimnieciskā stāvokļa rādītāji, kopā saskaitot, sasniedz nolikumā prasīto, pats par sevi var neradīt pārliecību par līguma izpildes drošību. Apakšuzņēmēju iesaiste līguma izpildē jāvērtē kopsakarā gan ar paša pretendenta finansiālo un saimniecisko stāvokli, gan ar iepirkumā prasīto šā stāvokļa līmeni, paturot prātā mērķi, kura dēļ vispār iepirkumā tiek prasīta atbilstība noteiktiem finanšu un saimnieciskajiem rādītājiem (pasūtītāja drošība attiecībā uz līguma izpildi). Situācijā, kad, piemēram, paša pretendenta finansiālā un saimnieciskā kapacitāte ir niecīga, salīdzinot ar nolikumā prasīto, un tas apakšuzņēmējam uztic nelielu daļu no līguma izpildes, pasūtītājam nebūtu objektīva pamata paļauties uz līguma izpildi kopumā. Proti, ja personai, uz kuras spējām pretendents balstās, paredzēts uzņemties finansiālas saistības par nelielu daļu no kopējām saistībām, nav pamata domāt, ka pretendents ar paša spēkiem pienācīgi tiks galā ar finansiālo un saimniecisko slogu, ko radīs lielākās darbu daļas uzņemšanās. Tāpat ir apsverams līguma neizpildes risks, ja lielu daļu darba paredzēts nodot apakšuzņēmējiem, taču paša pretendenta dzīvotspēja, raugoties no ekonomiskā viedokļa, ir apšaubāma (sal. *ģenerāladvokāta secinājumu Eiropas Savienības Tiesas lietā C-176/98 „Holst” 55.punkts un zemsvētras piezīmes*). Bez jau minētajiem apstākļiem katrā konkrētā gadījumā var pastāvēt vēl citi apstākļi, kas attiecīgi būtu vērtējami, un minētie uzskatāmi vienīgi par ilustratīviem piemēriem.²⁵²

Senāts atzinis, ka apakšuzņēmēja pieredzes un profesionālo un tehnisko resursu pieejamība nevar apliecināt pretendenta finansiālo un saimniecisko stabilitāti. Savukārt prasības pretendenta finansiālajam un saimnieciskajam stāvoklim (ko raksturo apgrozījums un

²⁴⁹ Sk. Senāta 2014.gada 9.maija sprieduma lietā Nr. SKA-287/2014 (A420471412) 19.punktu.

²⁵⁰ Turpat, 20.punkts.

²⁵¹ Sk. Senāta 2014.gada 15.maija rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-615/2014 (A420392413).

²⁵² Sk. Senāta 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-26/2017 (A420471412) 17.punktu.

pamatkapitāls) tiek izvirzītas tieši ar mērķi pārliecināties par pretendenta finansiālajām un saimnieciskajām spējām izpildīt līgumu.²⁵³

Savukārt attiecībā uz balstīšanos uz citas personas pieredzi Senāts norādījis, ka, ņemot vērā pasūtītāja mērķi (kvalitatīva līguma izpilde), pieredzes kā resursa specifiku (nemateriāls un personisks) un to, ka pierādījumiem jāapstiprina reāla resursu izmantošanas iespēja, secināms, ka pieredzes nodošana ir pierādīta tikai tad, ja pierādījumi apstiprina pieredzējušās personas vai tās attiecīgo resursu paredzamo iesaisti iepirkuma līguma izpildē.²⁵⁴

Atbildot uz argumentu, ka citas personas iesaiste, kas paredz darbu vadīšanu, uzraudzību un kontroli, varētu nebūt pietiekama, lai pretendents varētu vērā ņemami balstīties uz attiecīgās personas pieredzi, Senāts atzinis, ka darbu vadīšana principā var tikt uzskatīta par iesaistīšanos līguma izpildē. Savukārt tas, vai iesaiste konkrētajā gadījumā, ņemot vērā darbu specifiku, ir pietiekama, lai varētu atzīt, ka darbu vadītāja pieredze patiešām var nodrošināt kvalitatīvu darbu izpildi (kas ir nolikuma prasības attiecībā uz pieredzi jēga), ir jautājums, kas jāizvērtē tiesai, izskatot lietu pēc būtības.²⁵⁵

Attiecībā uz to, vai pretendents var atsaukties uz sadarbību ar citu personu, lai izpildītu nolikuma prasību par atļauju veikt B kategorijas piesārņojošas darbības, Senāts norādījis: citam komersantam izsniegta atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai var būt lietderīga konkrētā iepirkuma līguma izpildē tikai tad, ja attiecīgais komersants pats iepirkuma līguma ietvaros veiks darbību, kurai izsniegta attiecīgā atļauja, ja tas būs atbildīgs par šīs darbības veikšanu vai ja tam būs noteicošā ekonomiskā ietekme uz darbības tehnisko izpildījumu.²⁵⁶

Finanšu piedāvājuma atbilstība prasībām – izmaksu nenorādīšana un 0 euro izmaksas finanšu piedāvājumā

Senātā ir skatītas vairākas lietas, kurās bijis aktuāls jautājums gan par atsevišķu izmaksu nenorādīšanu finanšu piedāvājumā, gan par atsevišķu izmaksu norādīšanu 0 euro apmērā.

Viena no šīm lietām attiecās uz situāciju, kad tehniskā projekta izstrādes, būvniecības un būvuzraudzības pakalpojumu iepirkumā pretendentiem tika prasīts atsevišķi norādīt inženiersistēmu un iekārtu regulārās apkopes izmaksas garantijas laikā. Pretendents šīs izmaksas nenorādīja, skaidrojot, ka konkrēto iekārtu apkopei nepieciešamie materiāli tiks iegādāti kopā ar apkalpojamās iekārtas pamatkomplektu (kas savukārt finanšu piedāvājumā ir izcenots). Senāts, ņemot vērā nolikumā paredzēto piedāvājumu vērtēšanas kārtību, secināja, ka piedāvājumu objektīvas salīdzināšanas nolūkā ir svarīgi, lai katrs pretendents šajā pozīcijā uzrādītu *visas faktiskās izmaksas*, kas tā vai citādi izceļas no nepieciešamības apkalpot tā piedāvātās iekārtas. Savukārt tas, ka pārdošanas cena tiek noteikta visam iekārtas komplektam kopumā, pats par sevi automātiski nenozīmē, ka pircējs par kādu komplekta daļu, piemēram, par detaļām, nemaksā neko. Citādāka secinājuma izdarīšana, tas ir, ka pretendents patiešām par šīm detaļām neko nav samaksājis (nav paredzējis maksāt), iespējama, vienīgi iegūstot un izvērtējot attiecīgus pierādījumus. Senāts atzina, ka veids, kā iegādāti iekārtu apkalpošanai

²⁵³ Turpat, 18.punkts.

²⁵⁴ Sk. Senāta 2016.gada 21.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-189/2016 (A420310414) 17.punktu.

²⁵⁵ Sk. Senāta 2018.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-1006/2018 (A420180417, ECLI:LV:AT:2018:1031.A420180417.4.S) 12.punktu.

²⁵⁶ Sk. Senāta 2018.gada 9.oktobra spriedumu lietā Nr. SKA-895/2018 (A420166117, ECLI:LV:AT:2018:1009.A420166117.4.S), īpaši tā 8.punktu.

nepieciešamie materiāli un detaļas (komplektā ar pašu iekārtu vai atsevišķi no tās), nevar būt par pamatu izmaksu atšķirīgai uzrādīšanai piedāvājumā.²⁵⁷

Savukārt citā lietā aplūkota situācija, kad pretendents atsevišķās finanšu piedāvājuma pozīcijās nebija norādījis konkrētas pakalpojumu izmaksas, skaidrojot, ka tās segs pats pretendents. Šajā lietā Senāts atzina: tas, cik zemas cenas piedāvāt, kā arī, vai piedāvājumā ietvert atlaides, lai vienlaikus piedāvājums saskanētu ar kvalitatīvu izpildījumu, ir vienīgi katra piegādātāja ziņā, kas var balstīties, piemēram, arī tā darbības organizācijas īpatnībās. Tādēļ apstākļi, ka iepirkuma nolikumā pasūtītājs nav paredzējis atlaižu piemērošanas iespēju vai arī iespēju, ka kādas izmaksas netiek ietvertas attiecīgā iepirkuma cenā, bet pretendents šādu cenas modeli piedāvā, pats par sevi nevar būt pamats pasūtītāja lēmuma par šāda piedāvājuma akceptēšanu atcelšanai. Būtiski var būt tas, vai šāds piedāvājums var novest pie attiecīgo likuma mērķu pārkāpuma.²⁵⁸

Izmaksu rašanās iespējamība liedz pieņemt par pašsaprotamu, ka izmaksas ir 0,00 *euro* jeb ka to nav. Arī atlaides piedāvāšana nav pašsaprotama, jo tā pēc jēgas ir pamatcenas samazinājums un līdz ar to – izņēmums no vispārīgā.²⁵⁹ Tātad, ja vispār attiecīgā veida izmaksas var rasties, pasūtītājam nav pamata uzskatīt, ka konkrētajā gadījumā tās neradīsies, ja vien tas skaidri un objektīvi nav secināms no piedāvājuma, tā skaidrojuma un citiem pierādījumiem.²⁶⁰

Apstākļi, ka pretendenta faktiskās izmaksas ir daudzārt lielākas par piedāvāto cenu, pats par sevi nevar būt pamats piedāvājumu salīdzināšanā ņemt vērā šīs faktiskās izmaksas, nevis piedāvāto cenu ar atlaidi. Tas arī automātiski nevar novest pie nepamatoti lēta piedāvājuma akceptēšanas, jo pretendenta faktiskās izmaksas ņemamas vērā nepamatoti lēta piedāvājuma identificēšanas procesā.²⁶¹

Apliecinājums par nodokļu parādu neesību

Likumdevējs Publisko iepirkumu likuma 39.¹panta sestās daļas 2.punktā skaidri noteicis formu, kādai jāatbilst Valsts ieņēmumu dienesta lēmumam par nodokļu samaksas termiņa pagarināšanu vai atlikšanu vai vienošanās ar dienestu par nodokļu parāda nomaksu, lai tā varētu tikt atzīta par nodokļu parāda neesības pierādījumu iepirkuma procedūrā. Tostarp likumdevējs tieši paredzējis, ka lēmumam par nodokļu samaksas termiņa pagarinājumu jābūt pieņemtam pirms piedāvājumu iesniegšanas termiņa pēdējās dienas. [...] Publisko iepirkumu likuma normas paredz pretendenta pienākumu nokārtot nodokļu saistības līdz piedāvājumu iesniegšanai, savukārt pēc tam – pasūtītāja noteiktajā desmit dienu termiņā – iesniegt vienīgi apliecinājumu par šā pienākuma izpildi.²⁶²

²⁵⁷ Sk. Senāta 2014.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-681/2014 (A420443513) 8.–10.punktu.

²⁵⁸ Sk. Senāta 2014.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-38/2014 (A420516311) 9.punktu, 2017.gada 23.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-678/2017 (A420190516, ECLI:LV:AT:2017:1023.A420190516.2.S) 5.punktu.

²⁵⁹ Senāta 2017.gada 23.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-678/2017 (A420190516, ECLI:LV:AT:2017:1023.A420190516.2.S) 6.punkts.

²⁶⁰ Senāta 2018.gada 19.marta sprieduma lietā Nr. SKA-935/2018 (A420443513, ECLI:LV:AT:2018:0319.A420443513.4.S) 12.punkts.

²⁶¹ Sk. Senāta 2016.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-138/2016 (A420451113) 13.punktu. Jautājumam par noteiktu izmaksu nenorādīšanu piedāvājumā, atsaucoties uz to segšanu no peļņas vai citiem resursiem, var būt nozīme, identificējot nepamatoti lētu piedāvājumu. Par to, kā Senāts vērtē šo aspektu, sīkāk sk. apkopojuma 3.5.apakšodaļu.

²⁶² Senāta 2018.gada 1.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-490/2018 (A420330616, ECLI:LV:AT:2018:0601.A420330616.2.S) 8.punkts.

Priekšnosacījums tam, lai pretendents varētu piedalīties iepirkumā, ir tāds, ka pretendents nav nodokļu parādu. Likumdevējs ir noteicis konkrētu brīdi, par kuru pārbaudāma parāda esība. Tā ir piedāvājumu iesniegšanas termiņa pēdējā diena un diena, kad pieņemts lēmums par iespējamu iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Visiem iepirkuma dalībniekiem šis brīdis ir zināms, un veismīgas dalības nolūkā tiem jāgādā, lai attiecīgajā laikā tiem nodokļu parādu nebūtu. [...] Likumā noteiktais desmit dienu termiņš ir paredzēts tam, lai pretendents tikai iesniegtu pierādījumus, ka iepriekš, tas ir, piedāvājumu iesniegšanas termiņa pēdējā dienā, tam faktiski nebija nodokļu parāda, nevis lai pretendents šajā laikā izpildītu nodokļu saistības – samaksātu nodokļu parādus vai dotos uz Valsts ieņēmumu dienestu un saņemtu lēmumu par nodokļu samaksas sadalīšanu termiņos. Ja pretendents piedāvājumu iesniegšanas termiņa pēdējā dienā vēršas Valsts ieņēmumu dienestā, tas nozīmē to, ka nodokļu saistības tikai tad sāktas kārtot, nevis termiņa pēdējā dienā jau bija nokārtotas.²⁶³

Tas, ka vēlāk pieņemtos publisko iepirkumu jomu regulējošos likumos līdzīgas normas vairs nenoteic konkrētu laiku, līdz kuram jābūt pieņemtam Valsts ieņēmumu dienesta lēmumam, neļauj prezumēt, ka tāds bijis arī iepriekš spēkā bijušo normu saturs vai ka lēmuma pieņemšanas laika ierobežojums būtu tobrīd spēkā bijušā likuma plānam pretēja nepilnība.²⁶⁴

²⁶³ Turpat, 10.punkts.

²⁶⁴ Turpat, 11.punkts.

3.4. Piedāvājuma izskaidrošana un kļūdu labošana

Piedāvājuma izskaidrošana un precizēšana

Publisko iepirkumu likuma 45.pantā paredzētās pasūtītāja tiesības lūgt precizēt vai izskaidrot piedāvājumā ietverto informāciju Senāta praksē tiek saistītas ar nepieciešamību novērst pretendentu izslēgšanu vienīgi formālu iemeslu dēļ un ievērot samērīguma principu.²⁶⁵

Vienlīdzīgas attieksmes un diskriminācijas aizlieguma princips, kā arī pienākums nodrošināt pārskatāmību nepieļauj nekādas sarunas starp līgumslēdzēju iestādi un kādu no pretendentiem publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras laikā, kas nozīmē, ka principā piedāvājums pēc tā iesniegšanas vairs nevar tikt grozīts ne pēc līgumslēdzēja iestādes, ne pēc pretendenta ierosmes. No tā izriet, ka līgumslēdzēja iestāde, ja tā piedāvājumu uzskata par neprecīzu vai neatbilstošu specifikācijās ietvertajām tehniskajām prasībām, nevar prasīt paskaidrojumus no pretendenta (*Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa sprieduma lietā „Partner Apelski Dariusz”, C-324/14, EU:C:2016:214, 62.punkts un tajā minētā judikatūra*). Taču ar piedāvājumu saistītie dati vietām var tikt laboti vai papildināti, citastarp tāpēc, ka tie vienkārši acīmredzami ir jāprecizē vai lai novērstu acīmredzamas pārrakstīšanās kļūdas. Šim nolūkam līgumslēdzējai iestādei ir jānodrošina, lai piedāvājuma precizēšanas lūgums neizraisītu situāciju, ka attiecīgais pretendents faktiski iesniedz jaunu piedāvājumu (*minētā sprieduma 63. un 64.punkts un tajā minētā judikatūra*). Tātad neprecīzas informācijas precizēšana nepieciešamības gadījumā ir akceptējama, ja tā nenoved pie piedāvājuma grozīšanas.²⁶⁶

Ar pasūtītāja pieprasījumu precizēt iesniegto informāciju saprotama ne tikai, piemēram, gramatikas vai acīmredzamu kļūdu izlabošana, bet arī tādas informācijas pieprasīšana, kas no piedāvājuma nepārprotami neizriet. Informācijas precizēšana var izpausties, piemēram, kā lūgums pretendentam norādīt uz to, kur viņa iesniegtajā piedāvājumā atrodama informācija, kas apliecina atbilstību noteiktai konkursa prasībai.²⁶⁷

Pasūtītājam nav jāpārbauda, vai [saskaņā ar nolikumu] attiecīgajā piedāvājuma sadaļā ietveramās ziņas nav norādītas citā piedāvājuma sadaļā, jo tādējādi pasūtītājs pārsniegtu piedāvājumu pārbaudes apjoma robežas.²⁶⁸

Pārbaudot, vai pasūtītājs pamatoti nav lūdzis pretendentam precizēt piedāvājumu, Senāts vairākkārt atsaucies uz vienlīdzības principu un secinājis, ka minētā principa ievērošanas nolūkā šāds lūgums nevarēja tikt izteikts. Piemēram, situācijā, kad pretendents piedāvājumā nebija norādījis cenu vienai no preču grupām un no nolikuma bija acīmredzams, ka pretendentiem bija atsevišķi jānorāda katras preču grupas cena, tika atzīts, ka trūkstošās cenas norādīšana novestu pie piedāvājuma grozīšanas, kas nav pieļaujams, jo pārkāptu vienlīdzības principu.²⁶⁹ Arī tad, kad prasības par pieredzi un attiecīga pieredzes saraksta aizpildīšanu nolikumā bija pietiekami skaidras, Senāts atzina, ka vērtēšanā pie viena no pretendentiem

²⁶⁵ Sk., piem., Senāta 2012.gada 6.februāra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-267/2012 (A420632411) 9.punktu un 2010.gada 16.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-296/2010 (A42453307) 12.punktu.

²⁶⁶ Senāta 2018.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-1006/2018 (A420180417, ECLI:LV:AT:2018:1031.A420180417.4.S) 10.punkts.

²⁶⁷ Sk. Senāta 2012.gada 22.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-156/2012 (A42304206) 11.punktu un 2010.gada 5.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-451/2010 (A42304206) 11.punktu.

²⁶⁸ Sk. Senāta 2016.gada 30.novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-567/2016 (A420213315) 6.punktu.

²⁶⁹ Sk. Senāta 2017.gada 8.maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-850/2017 (A420219816) 7.punktu.

gadījumā, aicinot norādīt, vai tomēr tas nav veicis vēl kādas piegādes, kas veidotu pieredzi nolikumā prasītajā apjomā, pastāvētu risks pārkāpt vienlīdzīgas attieksmes principu.²⁷⁰

Senāts nesaskatīja pamatu lūgumam precizēt piedāvājumu arī gadījumā, kad pretendents piedāvājuma sadaļā pie pieredzes sniedzis nepatiesu informāciju. Senāts norādīja, ka, konstatējot, ka pretendenta sniegtā informācija attiecībā uz iepriekšējo pieredzi ir nepatiesa, šo faktu nevar izmainīt, izskaidrojot vai papildinot iesniegtajos dokumentos jau norādītās ziņas.²⁷¹

Senāts atzinis, ka pasūtītājam jāapsver iespēja lūgt pretendentam izskaidrot piedāvājumu tikai tad, ja pasūtītājam objektīvi varēja rasties šaubas par piedāvājuma saturu.²⁷² Konkrētajā lietā aplūkota situācija, kad pretendents, neinformējot pasūtītāju, veicis izmaiņas piedāvājuma elektroniskajā formā, kā rezultātā dokumentā (tāmēs) skaitļi „0” vai „0,00” tika attēloti kā neaizpildīts lauks, tādēļ pretendenta piedāvājums tika atzīts par neatbilstošu. Šādā kontekstā Senāts norādīja, ka pasūtītājam principā nav pienākuma, izmantojot pilnīgi visas pieejamās datorprogrammas iespējas, izsekot jebkādam pretendentu veiktām darbībām un izmaiņām elektroniskajā dokumentā, īpaši tādām, kas piedāvājuma izvērtēšanas brīdī uzskatāmi neatspoguļojas pašā dokumentā. Vienlaikus nevar vispār izslēgt iespēju, ka tad, ja pasūtītājs būtu pienācīgi iepazinies ar elektronisko tāmes versiju, tas būtu varējis viegli konstatēt atšķirības starp papīra formātā iesniegto tāmi un elektronisko tāmi (kas savukārt varētu būt pamats apsvērt precizējošas informācijas pieprasīšanu no pretendenta). Šajā ziņā būtiski, kāds bijis elektroniskās tāmes versijas pieprasīšanas mērķis un vai minētās neskaidrības katrā ziņā būtu atklājušās, veicot piedāvājuma pārbaudi tādā apjomā, kāds atbilst šā mērķa sasniegšanai.²⁷³

Lai secinātu, ka pretendenta vēlāk iesniegtā informācija ir piedāvājuma papildinājumi vai grozījumi, tā jāsalīdzina ar pretendenta sākotnējo piedāvājumu, pārbaudot, vai vēlāk iesniegtie dokumenti izmaina piedāvājumu pēc būtības.²⁷⁴

Ja, pieprasot papildu informāciju, tiktu akceptēti piedāvājuma papildinājumi vai grozījumi pēc būtības, tiktu pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips, un šādā situācijā papildu informācijas pieprasīšana nebūtu pieļaujama. Tomēr šajā ziņā nozīme ir piedāvājuma nepilnību un attiecīgi pieprasāmās informācijas saturam, nevis vienīgi apjomam.²⁷⁵

Piedāvājuma precizēšanas jēga ir atklāt pretendenta jau piedāvājuma iesniegšanas laikā pastāvējušo ieceri attiecībā uz piedāvājumu, kas sākotnēji nav formulēta pietiekami konkrēti vai skaidri, taču jauna satura piešķiršana kādam piedāvājuma formulējumam (pat ja šis saturs sākotnējam nekonkrētajam formulējumam atbilst) uzskatāma par piedāvājuma grozījumiem.²⁷⁶

Praksē arī norādīts uz to, ka tādi papildinājumi, ar kuriem tiek būtiski grozīti finanšu piedāvājuma fiskālie raksturlielumi, veicot to pārgrupēšanu, ir attiecināmi nevis uz Publisko iepirkumu likuma 56.panta trešo daļu, bet gan tie ir atzīstami par būtiskiem pārgrozījumiem pēc satura. Ja pasūtītāja pieļautu šāda veida pārgrozījumu veikšanu, tad tiktu pieļauts vienlīdzīgas

²⁷⁰ Sk. Senāta 2015.gada 30.novembra lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1530/2015 (A420293115) 15.punktu.

²⁷¹ Sk. Senāta 2016.gada 30.novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-567/2016 (A420213315) 6.punktu.

²⁷² Senāta 2017.gada 23.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-678/2017 (A420190516, ECLI:LV:AT:2017:1023.A420190516.2.S) 5.punkts.

²⁷³ Turpat, 7.punkts.

²⁷⁴ Senāta 2016.gada 10.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-714/2016 (A420241815) 8.punkts.

²⁷⁵ Senāta 2018.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-1076/2018 (A420166717, ECLI:LV:AT:2018:0928.A420166717.4.S) 9.punkts.

²⁷⁶ Senāta 2018.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-1006/2018 (A420180417, ECLI:LV:AT:2018:1031.A420180417.4.S) 11.punkts.

attieksmes principa pārkāpums pret pārējiem pretendentiem. Senāts kļūdas šajās atziņās nav saskatījis.²⁷⁷

Arī Publisko iepirkumu likuma 8.²pantā noteiktajā kārtībā veiktā iepirkumā pasūtītājam nebūtu jāatsakās izvērtēt pretendenta papildus sniegto informāciju, ja tā vienīgi izskaidro piedāvājumu, nevis papildina vai groza to.²⁷⁸

Aritmētisku kļūdu labošana

Par aritmētisku kļūdu labošanu Senāts līdz šim judikatūras atziņas nav sniedzis un šim jautājumam pieskāries tikai rīcības sēžu lēmumos, ar kuriem atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību. Tādēļ turpmāk apskatīti atsevišķi pirmās instances tiesas nolēmumi, par kuru tiesiskumu, ņemot vērā rīcības sēžu lēmumos norādīto, Senātam šaubas nav radušās.

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 56.panta trešo daļu pasūtītājam ir jāpārbauda, vai piedāvājumā nav aritmētisku kļūdu, un gadījumā, ja tādas ir, jālabo tās, un labojumi jāņem vērā piedāvājuma vērtēšanā.

Tiesa, apsverot iespējamo aritmētisko kļūdu piedāvājumā, vērtē visus iesniegtos dokumentus kopumā un ņem vērā, vai skaitļu labošanu pamato aritmētiskas darbības. Piemēram, gadījumā, kad piedāvājumā kļūdaini norādīta kopējā piedāvājuma cena, tiesa izvērtē gan tehniskajā, gan finanšu piedāvājumā ietvertu informāciju, gan ņem vērā piedāvājumā ietvertos pievienotās vērtības nodokļa summas aprēķinus un norādīto cenu bez pievienotās vērtības nodokļa.²⁷⁹

Kā liecina kāds cits tiesā izskatīts gadījums, pretendenta norādītos skaitļus ne vienmēr ir pieļaujams labot, pat ja, veicot atbilstošas aritmētiskas darbības, iespējams nonākt pie pretendenta norādītā risinājuma. Tā kāda iepirkuma pretendents lūdza labot pārrakstīšanās kļūdu piedāvājumā minētajā cenā par precīzi, skaidrojot, ka kļūdas dēļ norādīta summa par 1000 vienībām, nevis par vienu, kā teikts piedāvājumā. Tiesa secināja, ka pasūtītājam bija jāpārlicinās, vai šo kļūdu iespējams labot tikai vienā veidā, tas ir, dalot pieteicēja finanšu piedāvājumā minēto summu ar 1000, kā to norādījis pieteicējs. Par iespēju pieteicēja norādīto kļūdu labot vairākos veidos liecināja apstākļi, ka vispārējam cenu līmenim nozarē atbilstošu cenu būtu iespējams iegūt, gan dalot pieteicēja piedāvāto cenu ar 1000, gan dalot to ar 500. Tiesai bija šaubas par to, ka, šādos apstākļos labojot pieteicējas piedāvājumā kļūdu, ir ievērots vienlīdzīgas un taisnīgas attieksmes pret pretendentiem princips.²⁸⁰

²⁷⁷ Sk. Senāta 2014.gada 4.novembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-670/2014 (A420418413) 4.5.apakšpunktu.

²⁷⁸ Sk. Senāta 2016.gada 10.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-714/2016 (A420241815) 7. un 8.punktu.

²⁷⁹ Sk. Senāta 2014.gada 27.jūnija rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-349/2014 (A420521911).

²⁸⁰ Sk. Senāta 2014.gada 7.oktobra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-965/2014 (A420489113).

3.5. Nepamatoti lēts piedāvājums

Cenas pārbaudes procedūra

Publisko iepirkumu likuma 48.pantā noteikts, ka pasūtītājam pirms nepamatoti lēta piedāvājuma iespējamās noraidīšanas rakstveidā jāpieprasa detalizēts paskaidrojums par būtiskajiem piedāvājuma nosacījumiem (48.panta pirmā daļa). Normā noteikts, uz kādiem aspektiem jo īpaši šis skaidrojums var attiekties (48.panta otrā daļa). Pasūtītājam, konsultējoties ar pretendentu, šie faktori ir jāizvērtē (48.panta trešā daļa). 48.panta 1.¹daļa noteic konkrētus gadījumus, kad pasūtītājam ir pienākums izvērtēt, vai piedāvājums nav nepamatoti lēts.²⁸¹

Publiskā iepirkuma procedūras mērķis ir, no vienas puses, aizsargāt pretendentu tiesības uz brīvu konkurenci un vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem, no otras puses – pasūtītāja intereses iegūt izdevīgāko, tostarp lētāko, piedāvājumu, vienlaikus gādājot par līdzekļu efektīvu izmantošanu. Valsts un pašvaldības līdzekļu efektīva izmantošana, maksimāli samazinot pasūtītāja risku, neietver vienīgi formālu lētākā piedāvājuma izvēli, bet arī droša un nopietna piedāvājuma izvēli.²⁸²

Jautājums par šķietami nepamatoti lēta piedāvājuma izvērtēšanu var aktualizēties arī saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 8.²pantu rīkotajos iepirkumos. Publisko iepirkumu principi, tostarp brīva konkurence un publiskas personas līdzekļu efektīva izlietošana, ir attiecināmi arī uz iepirkumiem, kas veikti saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 8.²pantu.²⁸³

Likumā paredzētā [šādu piedāvājumu pārbaudes] kārtība virzīta uz to, lai dotu iespēju pretendentam pamatot, ka viņa piedāvājums, lai arī tā cena ir zema, ir nopietns un īsts, un lai iepirkumu komisija kļūdaini nenoraidītu objektīvi izdevīgāku piedāvājumu. Arī ievērojot likuma „Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu” prasības, nav pieļaujama tāda piedāvājuma objektīvi nepamatota noraidīšana, kura cena ir zemāka.²⁸⁴

Nesamērīgi lēta piedāvājuma jēdzienam ir nenoteikta juridiska jēdziena iezīmes, kas, *a priori* būdams neskaidrs, tomēr ir nosakāms katrā konkrētajā gadījumā, ievērojot tā un līguma priekšmeta īpatnības. Pirms izslēgt pretendentu no konkursa nepamatoti lēta piedāvājuma dēļ, iepirkumu komisijai ir padziļināti jāizpēta piedāvājums, un, tikai balstoties uz objektīviem faktiem un no tiem izrietošiem racionāliem apsvērumiem, kas pirmšķietami pamato, ka par piedāvāto cenu līgumu nav iespējams izpildīt, tā var atzīt piedāvājumu par nepamatoti lētu. Citiem vārdiem sakot, piedāvājumu minētā iemesla dēļ var noraidīt tikai tajā gadījumā, ja pretendents nav varējis norādīt objektīvus pierādījumus, kas ļauj piedāvāt tik lētu cenu.²⁸⁵

Pienākums pārbaudīt piedāvājuma nopietnību rodas, ja pastāv iepriekšējas šaubas par tā uzticamību, un 48.panta galvenais mērķis ir ļaut pretendentam, kam draud izslēgšana cenas dēļ, izmantot šo procedūru, lai pamatotu sava piedāvājuma līmeni. Līdz ar to gadījumā, ja

²⁸¹ Līdzīgs regulējums ar atsevišķiem papildinājumiem saglabāts arī Publisko iepirkumu likumā (55.pantā), kas ir spēkā no 2017.gada 1.marta.

²⁸² Sk. Senāta 2014.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-24/2014 (A420472212) 6.punktu.

²⁸³ Sk. Senāta 2017.gada 23.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-776/2017 (A420188416, ECLI:LV:AT:2017:1023.A420188416.2.S) 4.punktu.

²⁸⁴ Sk. Senāta 2012.gada 18.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-182/2012 (A42690209) 8.punktu.

²⁸⁵ Turpat, 7.punkts.

pasūtītājam piedāvājums nešķiet nepamatoti lēts, 48.panta noteikumi nav piemērojami.²⁸⁶ Pasūtītājam, izmantojot minēto procedūru, nav jātestē visu pretendentu piedāvājumi, prasot sniegt paskaidrojumus par piedāvājuma būtiskajiem nosacījumiem.²⁸⁷

Likums tieši noteic vienīgi detalizēta paskaidrojuma pieprasīšanu un apspriešanu ar pretendentu, kā arī elementus, uz kuriem it īpaši paskaidrojums var attiekties (Publisko iepirkumu likuma 48.panta otrā daļa). Likums vairāk neregulē ne formu, kādā jāveic cenas pamatotības pārbaude, ne sīkākus kritērijus, kas var būt pamatā cenas atzīšanai par nepamatoti lētu. Novērtējums un piedāvājuma paturēšana salīdzināmo lokā vai izslēgšana lielā mērā ir tieši pasūtītāja kompetence un izšķiršanās, vienlaikus paturot prātā likuma mērķi gan attiecībā uz brīvas konkurences nodrošināšanu, gan valsts (pašvaldības) līdzekļu efektīvu izmantošanu.²⁸⁸

Piedāvātās cenas ievērojama atšķirība no citu pretendentu piedāvātajām cenām ir pietiekams pamats šaubām par to, vai piedāvātā cena ir pamatota un vai līdz ar to pretendents spēs par šo cenu īstenot iepirkuma līgumu. Tomēr automātiska izslēgšana, balstoties uz šādiem kritērijiem un neļaujot pretendentam pamatot piedāvājuma īstumu, ir pretrunā Direktīvai 2004/18/EK.²⁸⁹

Ja pasūtītājam radušās šaubas par piedāvājuma pamatotību, piemērojama Publisko iepirkumu likuma 48.panta otrā daļa, kas paredz pretendenta paskaidrojuma pieprasīšanu. Kā atzinusi Eiropas Savienības Tiesa, elementi, uz kuriem īpaši var attiekties pretendenta paskaidrojumi, nav ne izsmeloši, ne arī vienīgi orientējoši, tādēļ iestāde tos nevar noteikt pilnīgi brīvi. Šos elementus arī nevar uztvert formāli. Proti, piedāvājuma izslēgšanas pamatā pēc iespējas vajadzētu būt atzinumam, ka tas, ievērojot, piemēram, sniedzamo pakalpojumu norādītās izmaksas, tehniskos risinājumus vai pakalpojumu sniegšanas apstākļus, pēc būtības nav nopietns jeb īsts, jo attiecīgās izmaksas, risinājumi un apstākļi neapstiprinās. Noraidījuma pamatā nevajadzētu būt argumentiem, ka attiecīgi apstākļi principā nav derīgi un tādēļ nevar atbilst kādam no likumā (direktīvā) noteiktajiem elementiem un nevar būt pamats izmaksu samazināšanai.²⁹⁰

No Publisko iepirkumu likuma normām, tostarp no minētā likuma 48.panta, neizriet, ka šaubas par līguma pilnīgas un pienācīgas izpildes iespējamību varētu tikt kļiedētas tikai ar kādiem noteiktiem un likumā minētiem apstākļiem. Gluži pretēji, Publisko iepirkumu likuma 48.panta otrajā daļā norādītais, ka detalizētais paskaidrojums īpaši var attiekties uz šīs daļas apakšpunktos norādītajiem apstākļiem, dod pamatu secināt, ka piedāvājuma zemā cena var tikt izskaidrota arī ar citiem apstākļiem. Arī no jau minētā normatīvā regulējuma mērķa neizriet nepieciešamība piedāvājuma drošību un nopietnību vērtēt tikai atbilstoši likuma 48.panta otrajā daļā norādītajiem apstākļiem. Turklāt arī Eiropas Savienības Tiesa, vērtējot Direktīvas 2004/18/EK 55.panta 1.punkta otro daļu, kas saturiski atbilst Publisko iepirkumu likuma 48.panta otrajā daļā ietvertajai tiesību normai, ir atzinusi, ka minētajā normā ietvertais

²⁸⁶ Sk. Senāta 2014.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-24/2014 (A420472212) 8.punktu, 2014.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-78/2014 (A420577611) 6.punktu.

²⁸⁷ Sk. Senāta 2014.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-78/2014 (A420577611) 9.punktu, 2018.gada 21.jūnija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-575/2018 (A420337916, ECLI:LV:AT:2018:0621.A420337916.1.L) 8.punktu.

²⁸⁸ Sk. Senāta 2014.gada 31.marta sprieduma lietā Nr. SKA-26/2014 (A420541511) 10.punktu.

²⁸⁹ Sk. Senāta 2013.gada 16.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-574/2013 (A420539111) 6.punktu un spriedumā norādīto Eiropas Savienības Tiesas judikatūru.

²⁹⁰ Sk. Senāta 2013.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-374/2013 (A420380012) 9.punktu un Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.marta spriedumu lietā *SAG ELV Slovensko u.c.*, C-599/10, ECLI:EU:C:2012:191.

uzskaitījums nav izsmeļošs (*Eiropas Savienības Tiesas sprieduma lietā „SAG ELV Slovensko a.s.”, C-599/10 (ECLI:EU:C:2012:191) 30.punkts*).²⁹¹

Paskaidrojuma izvērtējumā nozīme var būt tam, kā pasūtītājs formulējis lūgumu sniegt paskaidrojumus. Normas tieši nenoteic, ka visu faktoru ietekme obligāti jāatspoguļo skaitliskā izteiksmē. Tajā pašā laikā pasūtītājam arī nav aizliegts prasīt informāciju par konkrētām izmaksām. Taču, ja tas konkrētajā gadījumā nav darīts, piedāvājumu nevar noraidīt tādēļ vien, ka pretendents nav uzrādījis konkrētas izmaksas skaitliskā izteiksmē.²⁹²

Tieši pretendētājam vislabāk ir zināmi apstākļi un nosacījumi, kas tam ļauj piedāvāt tik zemu cenu, kā arī dokumenti, kas to var apliecināt. Ja pasūtītājam ir radušās šaubas par piedāvātās cenas pamatotību un tas ir uzsācis cenas pamatotības pārbaudes procedūru, paša pretendenta interesēs ir sniegt pēc iespējas detalizētu skaidrojumu par apstākļiem, kas tam ļauj piedāvāt tik zemu cenu, kā arī iesniegt visus tā rīcībā esošos pierādījumus, kas šo skaidrojumu var apliecināt. Savukārt pasūtītājam, secinot, ka pretendenta iesniegtais skaidrojums vai pierādījumi neapstiprina cenas pamatotību, nav pienākuma norādīt pretendētājam, kādi vēl skaidrojumi vai dokumenti būtu jāiesniedz.²⁹³

Publisko iepirkumu likuma 48.panta trešajā daļā paredzētā konsultēšanās par visiem minētajiem faktoriem, par kuriem pasūtītājs lūdzis skaidrojumu, ir obligāta šķietami nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudes procedūras sastāvdaļa. Tās nepiemērošanu nevar pamatot vai attaisnot ar to, ka pretendenta iesniegtais skaidrojums neatbilst pasūtītāja redzējumam par to, kādam tam būtu jābūt, vai ir pārlietu nekonkrēts. Šīs neskaidrības par paskaidrojuma detalizācijas pakāpi būtu iespējams novērst tieši konsultāciju ceļā, noskaidrojot, vai patiešām par pieteicējas piedāvāto cenu pasūtījumu nebūtu iespējams īstenot.²⁹⁴

Pasūtītāja novērtējuma brīvība un tiesas kompetence

Apskatot Senāta atziņas attiecībā uz tiesas pārbaudes apjomu, secināms, ka tas atšķiras gadījumā, kad pasūtītājam ir radušās šaubas par piedāvājuma nopietnumu (tādā gadījumā tiesā parasti vērsas pretendents, kurš izslēgts nepamatoti zemas cenas dēļ), un gadījumā, kad pasūtītājam šaubas nav radušās un padziļināts cenas izvērtējums nav veikts (tādā gadījumā pieteikumu parasti iesniedz pretendents, kurš iepirkumā nav uzvarējis un uzskata, ka uzvarētāja cena ir nepamatoti zema).

Senāts atzinis: ja pasūtītājam šaubas par cenu nav radušās, tiesa nevar iejaukties pasūtītāja novērtējuma brīvībā, bet tai ir jāpārbauda vienīgi tas, vai pasūtītāja rīcība, neveicot cenas pamatojuma pārbaudi, nav acīmredzami kļūdaina. Proti, vai pasūtītājs nav pieļāvis kļūdas novērtējuma brīvības izmantošanā. Tādēļ vispārīgi nav izslēdzams, ka šādas kontroles ietvaros tiesa var atzīt pasūtītāja kļūdu, tam nesaskatot pamatu cenas pārbaudes nepieciešamībai, bet attiecīgo pretendentu atzīstot par uzvarētāju. Tomēr tiesai principā nav jāveic tik detalizēta attiecīgā pretendenta cenas pārbaude, kāda tā varētu būt Publisko iepirkumu likuma 48.panta piemērošanas gadījumā. Secinājums, ka pasūtītājam noteikti vajadzēja rasties šaubām par

²⁹¹ Senāta 2020.gada 30.marta lēmuma lietā Nr. SKA-605/2020 (A420340016, ECLI:LV:AT:2020:0330.A420340016.8.S) 7.punkts.

²⁹² Sk. Senāta 2013.gada 16.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-574/2013 (A420539111) 9.punktu.

²⁹³ Senāta 2017.gada 30.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-765/2017 (A420157915, ECLI:LV:AT:2017:1130.A420157915.2.S) 6.punkts.

²⁹⁴ Sk. Senāta 2014.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-78/2014 (A420577611) 10.punktu.

piedāvājuma cenu, balstāms uz objektīviem faktiem un no tiem izrietošiem racionāliem apsvērumiem, ka par piedāvāto cenu nav iespējams izpildīt līgumu.²⁹⁵

Tieši pasūtītājs vislabāk var novērtēt visus apstākļus, kas liek izšķirties par kāda piedāvājuma pieņemšanu vai noraidīšanu sakarā ar pārāk lielu risku. Pasūtītāja lēmumu var ietekmēt tas, kādas ir sabiedrības intereses (cik liela nepieciešamība saņemt konkrētos pakalpojumus vai preces, cik ātri to vajag, cik būtiska ir nepieciešamība ietaupīt pēc iespējas vairāk līdzekļu iepretim pakalpojumu vai preču kvalitātei), tas, kādus tieši riskus uzrāda piedāvājums, tieši kādas sekas varētu rasties no iespējamās daļējas vai pilnīgas saistību nepildīšanas vai nekvalitatīvas izpildes. Šo apstākļu izsvēršanā tiesa nevar pasūtītāju pilnībā aizvietot. Tiesai nav kompetences iejaukties pasūtītāja novērtējuma brīvībā, bet tai ir jāpārbauda vienīgi tas, vai pasūtītāja rīcība, neveicot cenas pamatojuma pārbaudi, nav acīmredzami kļūdaina. Proti, vai pasūtītājs nav pieļāvis kļūdas novērtējuma brīvības izmantošanā. Līdz ar to var notikt tā, ka vienu un to pašu nepamatoti lēta piedāvājuma pazīmi vienā gadījumā pasūtītājs uzskata par pietiekami būtisku, bet citā – tomēr ir gatavs tādu piedāvājumu pieņemt.²⁹⁶

Gadījumā, kad pasūtītājs piedāvājumu atzinis par nepamatoti lētu, augstāka iestāde un tiesa nevar pasūtītāja vietā izdarīt apsvērumus par cenas pamatotību (tā ir pasūtītāja novērtējuma brīvība), attiecīgi augstāka iestāde un tiesa, pārbaudot pasūtītāja lēmuma tiesiskumu, ņem vērā to, kādi dokumenti bija pasūtītāja rīcībā lēmuma pieņemšanas laikā, bet pati neveic cenas pamatotības pārbaudi, iegūstot un vērtējot papildu pierādījumus, kas, iespējams, nebija pasūtītāja rīcībā.²⁹⁷

Tiesas vērtējums atsevišķiem argumentiem par cenas veidošanos

Arguments par izmaksu segšanu uz citu pasūtījumu rēķina

Vispārīgi nevar tikt izslēgts tāds pretendenta norādīts cenas veidošanas modelis, kas paredz vairākus izmaksu veidus segt uz citu pasūtījumu rēķina. Tomēr, kā atzinusi tiesa, ir skaidrs, ka minētās izmaksas ir sedzamas no tiem līdzekļiem, ko pakalpojuma sniedzējs iegūst, veicot saimniecisko darbību, tostarp no attiecīgu pakalpojumu sniegšanas. Tādēļ, norādot attiecīgo piedāvājuma cenas pamatojumu, pretendents bija jāspēj uzrādīt tā darbības struktūras un organizācijas kopējo modeli, atainot tā praktizēto attiecīgo izmaksu sadalījuma modeli, izmaksu optimizācijas iespējas un tādējādi pamatot, kādā veidā tās tiek segtas no citiem avotiem, kas turklāt ir saskanīgi ar citos izpildītos pasūtījumos noteiktajām cenām. Pieteicējam bija jāspēj pamatot, ka piedāvājums faktiski saskan ar tā spēju nodrošināt kvalitatīvu pakalpojuma sniegšanu. Trūkstot šādam cenas veidošanas skaidrojuma pamatojumam, pasūtītājam un attiecīgi tiesai bija pamats apšaubīt pieteicēja piedāvājuma īstumu. Pieteicēja vispārīga atsaukšanās uz to, ka izmaksas tiek segtas citā veidā, nav pietiekama.²⁹⁸

²⁹⁵ Sk. Senāta 2014.gada 16.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-179/2014 (A420652611) 8.punktu, 2014.gada 15.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-24/2014 (A420472212) 8.punktu.

²⁹⁶ Senāta 2017.gada 30.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-765/2017 (A420157915, ECLI:LV:AT:2017:1130.A420157915.2.S) 10.punkts.

²⁹⁷ Turpat, 8.punkts.

²⁹⁸ Sk. Senāta 2014.gada 31.marta sprieduma lietā Nr. SKA-26/2014 (A420541511) 11.punktu.

Arguments par izmaksu segšanu no peļņas

Noteiktu izmaksu daļu pretendents teorētiski varētu segt no peļņas (kas noskaidrojams, konsultējoties ar pretendentu saskaņā ar 48.panta trešo daļu), tomēr tādā gadījumā ir jāievēro, ka pasūtītājam nav saistoši vienpusēji pretendenta apsolījumi noteiktā veidā izmantot savu peļņu. Tam jāatspoguļojas jau cenas aprēķina piedāvājumā. Publisko iepirkumu likuma 48.pantā paredzētā konsultāciju procedūra paredzēta tam, lai pretendents varētu atspēkot zemās cenas radītās šaubas par spējām īstenot pasūtījumu tā, kā tas norādīts piedāvājumā, nevis lai piedāvājumu pielabotu, pārceļot izmaksas no vienas pozīcijas uz citu.²⁹⁹

Pasūtītājam nav saistošs pretendenta apsolījums attiecībā uz peļņas izmantošanu, un nav nekādu garantiju, ka pieteicēja prognozes par plānoto peļņu īstenosies. Pasūtītājs nevar riskēt ar pakalpojuma nepārtrauktību gadījumā, ja pieteicējs nespētu izpildīt uzņemtās saistības. Tiesa nevar pasūtītāju piespiest uzņemties šādu risku.³⁰⁰

Arguments par īpaši labvēlīgiem nosacījumiem sadarbībā ar mātesabiedrību

Vispārīgi nevar izslēgt, ka sadarbība ar citiem uzņēmumiem, tostarp mātesabiedrību, var nodrošināt pretendentam kādus īpaši labvēlīgus apstākļus, kas tam ļauj piedāvāt zemāku cenu. Tāpat darījuma dalībniekiem ir tiesības izvēlēties darījuma formu, tostarp neslēgt darījumu rakstveidā. Tomēr tas nenozīmē, ka pasūtītājam konkrētajā gadījumā bija jāpaļaujas uz pieteicēja vai tā mātesabiedrības valdes locekļa apgalvojumu, ka atlaides tiks piemērotas. Pirmās instances tiesas spriedumā un iestādes lēmumā ir norādīti apsvērumi, kuru dēļ pieteicēja sniegtais skaidrojums nav kļiedējis pasūtītāja šaubas par cenas pamatotību. Proti, pieteicējs un tā mātesabiedrība ir patstāvīgas juridiskās personas (tās nav viena un tā pati persona), un iepirkumā saistības attiecībā uz pasūtītāju uzņemsies tikai pieteicējs, savukārt atlaižu piemērošana ir atkarīga no trešās personas (pieteicēja mātesabiedrības) vienpusēja ieskata, un tas attiecīgi pasūtītājam nevar garantēt drošību par to, ka atlaide katrā ziņā tiks piemērota un ka tā tiks piemērota tādā apmērā, kā to norāda pieteicējs.³⁰¹

Arguments par pārlietu zemu cenu, salīdzinot ar iepriekš iepirkumos piedāvāto

Tas, ka šobrīd pretendents piedāvā zemāku cenu, nekā tas piedāvājis pirms vairākiem gadiem, [...] nenorāda, ka pasūtītājs acīmredzami kļūdījies, neņemot šo atšķirību vērā (lai gan tas, iespējams, varētu radīt šaubas par piedāvājumu). Šādi cenu atšķirībai var būt vairāki skaidrojumi. Pirmkārt, tā var būt atkarīga no citiem apstākļiem, piemēram, pretendenta piedāvājuma pārdomāšana, lai tas būtu konkurētspējīgāks. Otrkārt, konkrētajā gadījumā vairāki lētākie piedāvājumi bijuši samērā līdzīgi, kas var liecināt par tieši šādas cenas adekvātumu konkrētajā iepirkumā.³⁰²

²⁹⁹ Sk. Senāta 2014.gada 19.maija sprieduma lietā Nr. SKA-500/2014 (A420568112) 11.punktu.

³⁰⁰ Senāta 2017.gada 13.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-265/2017 (A420169715, ECLI:LV:AT:2017:1213.A420169715.1.L) 9.punkts.

³⁰¹ Senāta 2017.gada 30.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-765/2017 (A420157915, ECLI:LV:AT:2017:1130.A420157915.2.S) 7.punkts.

³⁰² Sk. Senāta 2014.gada 3.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1221/2014 (A420435513) 8.punktu.

Arguments par izmaksu segšanu no citas finanšu piedāvājuma pozīcijas

Nav pieļaujams, ka pretendents piedāvājumā neizceno kādas izmaksas, bet pasūtītājs vai tiesa patvaļīgi izvēlas, kura no finanšu piedāvājuma pozīcijām, iespējams, varētu nosegt attiecīgās izmaksas.³⁰³

Arguments par veiksmīgu līguma izpildi

Lai arī parasti cenas pamatotība tiek vērtēta pirms pasūtījuma izpildes, tomēr gadījumā, kad pārbaude turpinās vēl pēc iepirkuma līguma noslēgšanas, vērtējumā ņemams vērā arī apstāklis, ka pretendenti ar attiecīgajām piedāvājumu cenām līgumus ir veiksmīgi pildījuši.³⁰⁴

³⁰³ Senāta 2017.gada 23.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-776/2017 (A420188416, ECLI:LV:AT:2017:1023.A420188416.2.S) 6.punkts.

³⁰⁴ Sk. Senāta 2013.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-374/2013 (A420380012) 10.punktu.

3.6. Iepirkuma procedūras pārtraukšana

Publisko iepirkumu likuma 38.panta otrās daļas otrais teikums ļauj pasūtītājam pārtraukt iepirkuma procedūru jebkurā brīdī, ja tam ir objektīvs pamatojums.

Lēmuma par procedūras pārtraukšanu iemesli var būt balstīti uz pamatiem, kuriem ir saistība *inter alia* ar novērtējumu par to, vai no sabiedrības interešu viedokļa ir lietderīgi pabeigt līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, ņemot vērā arī ekonomiskā konteksta vai faktisko apstākļu iespējamās izmaiņas, vai arī ar attiecīgās līgumslēdzējas iestādes vajadzībām. Publisko iepirkumu likuma 38.panta otrās daļas regulējums piešķir pasūtītājam plašu rīcības brīvību attiecībā uz iepirkuma procedūras izbeigšanu. Tomēr tiesai ir jābūt iespējai saskaņā ar Padomes 1989.gada 21.decembra Direktīvu 89/665/EK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām, pārbaudīt lēmuma par procedūras izbeigšanu saderību ar atbilstošajām Savienības tiesību normām (sal. *Eiropas Savienības Tiesas 2002.gada 18.jūnija sprieduma lietā „HI”, C-92/00, ECLI:EU:C:2002:379, 55. un 62.punkts*). Administratīvā procesa likums ļauj administratīvajai tiesai kontrolēt iestādes rīcības brīvības izlietojumu, bet neļauj tiesai izvirzīt savus apsvērumus par lietderīgāko iestādes lēmumu konkrētajā situācijā. Atbilstoši likumam tiesa Latvijā var pārbaudīt iestādes lēmuma tiesiskumu.³⁰⁵

Tiesai ir pienākums pārbaudīt, vai pasūtītāja lēmums pārtraukt iepirkumu nav patvaļīgs un nepārkāpj publiskā iepirkuma tiesību principus.³⁰⁶ Vienlīdzīgas attieksmes princips ir saistīts ar pienākumu nodrošināt pārskatāmību, lai varētu pārbaudīt tā ievērošanu. Pārskatāmības principa galvenais mērķis ir garantēt, ka nav favorītisma un līgumslēdzējas iestādes patvaļības riska.³⁰⁷

Vispārējā tiesa, pārbaudot Eiropas Parlamenta rīkotā konkursa procedūras pārtraukšanas tiesiskumu, ir atzinusi, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pienākuma norādīt pamatojumu apjoms ir atkarīgs no attiecīgā tiesību akta veida un situācijas, kādā tas ir pieņemts. Pamatojumā skaidri un nepārprotami jānorāda iestādes argumentācija, lai, pirmkārt, ieinteresētās personas varētu uzzināt pieņemtā akta pamatojumu un varētu aizstāvēt savas tiesības, un pārbaudīt, vai lēmums ir pamatots, un, otrkārt, lai Kopienas tiesa varētu pārbaudīt tā likumību (sk. *Vispārējās tiesas 2008.gada 14.maija rīkojuma apvienotajās lietās „Icuna.Com / Parlaments”, T-383/06 un T-71/07, ECLI:EU:T:2008:148, 67.punktu*). Tādējādi visiem būtiskajiem iepirkuma apstākļiem būtu jābūt norādītiem jau pasūtītāja lēmumā, lai vēlāk izslēgtu tādu situāciju, ka pasūtītāja argumenti tiek izdomāti pēc vajadzības, pielāgojot tos iesniegtajā sūdzībā norādītajiem iebildumiem, jo šāda situācija rada labvēlīgus apstākļus pasūtītāja patvaļīgai rīcībai.³⁰⁸

³⁰⁵ Sk. Senāta 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-706/2017 (A420193416) 18.punktu.

³⁰⁶ Sk. Senāta 2015.gada 26.marta sprieduma lietā Nr. SKA-555/2015 (A420215114) 10.punktu un tajā norādītā Eiropas Savienības Tiesas 2003.gada 16.oktobra rīkojuma lietā *Kauppatalo Hansel*, C-244/02, ECLI:EU:C:2003:560, 36.punktu.

³⁰⁷ Sk. Senāta 2017.gada 13.marta sprieduma lietā Nr. SKA-682/2017 (A420177116) 10.punktu un Vispārējās tiesas 2013.gada 13.decembra sprieduma lietā *European Dynamics Luxembourg un Evopaiki Dynamiki* /Komisija, T-165/12, ECLI:EU:T:2013:646, 47.–48.punktu.

³⁰⁸ Sk. Senāta 2017.gada 13.marta sprieduma lietā Nr. SKA-682/2017 (A420177116) 11.punktu, 2017.gada 21.marta sprieduma lietā Nr. SKA-760/2017 (A420198016) 6.punktu.

Tiesai ir jāvērtē ne tikai lēmumā par iepirkuma procedūras pārtraukšanu ietvertie argumenti, bet ir jāļauj pasūtītājam pierādīt, ka tā lēmums izbeigt iepirkuma procedūru ir objektīvi pamatots un nav patvaļīgs. [...] Personas tiesību aizsardzības mērķim tiesā vispirmām kārtām jābūt tiesiskuma atjaunošanai, šajā gadījumā – iepirkuma procedūras tiesiskai turpināšanai, ja iepirkuma izbeigšanai nav objektīva pamata.³⁰⁹ Pierādījumi par to, ka bija objektīvs pamats iepirkuma procedūras pārtraukšanai, jānodrošina atbildētājam.³¹⁰

Lēmuma tiesiskuma vērtējums ietver lēmuma pamatojuma pārbaudi, jo īpaši tā patiesuma pārbaudi, ja pastāv apstākļi, kas var norādīt uz iepirkumu principiem neatbilstošu rīcību.³¹¹ Tas, vai lēmumā ir norādīts pamatojums, un tas, vai norādītais pamatojums atbilst patiesībai (ir pierādīts), ir nošķirami jautājumi. Ja tiesa no pierādījumiem negūst pārliecību, ka iestādes lēmumā norādītie apstākļi pastāv, lēmums atzīstams par prettiesisku tieši šā iemesla dēļ. Lēmumā norādītā pamatojuma neatbilstība patiesībai vai tā prettiesiskums nevar būt pamats secinājumam, ka lēmums nesatur pamatojumu.³¹²

Kā liecina prakse vairākās Senātā izskatītās lietās, novērtējot iepirkuma pārtraukšanas lēmuma tiesiskumu (tajā norādītā pamatojuma patiesumu), ir būtiska nozīme iepirkuma pārtraukšanas kontekstam – apstākļiem un pasūtītāja rīcībai pirms un pēc šā lēmuma pieņemšanas –, kas ļauj pārliecināties, vai lēmumā norādītais pamatojums, pat ja tas pats par sevi vispārīgi var tikt uzskatīts par objektīvu, konkrētajā gadījumā nav vienīgi formāls aizsegs kāda konkrēta iepriekš izraudzīta pretendenta interešu nodrošināšanai.³¹³ Turklāt, pārbaudot biroja lēmuma, ar kuru pasūtītāja lēmums atzīts par pareizu, tiesiskumu, nav nozīmes tam, vai apstākļi, ko tiesa šajā izvērtējumā ņem vērā, ir iestājušies pirms vai jau pēc biroja lēmuma pieņemšanas.³¹⁴

Tāpat tiesai, vērtējot publiskā iepirkuma pārtraukšanas pamatojuma objektivitāti, jāievēro pārtraukšanas apstākļu konteksts ar procedūras stadiju, īpaši jau tad, kad piedāvājumi ir atvērti. Tieši tad var rasties nepārvarams kārdinājums pasūtītājam kļūt favorītiskam savos lēmumos un tikai formāli izmantot atsauces uz saimniecisku rīcības brīvību.³¹⁵

Senāts vērsis uzmanību arī uz to, ka pasūtītājam, domājot par to, kā sasniegt savas saimnieciskās vai citas intereses, vienlaikus jādomā par iepirkuma procesa kopskatu un caurskatāmību no objektīva novērotāja skatpunkta.³¹⁶

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 84.panta trešajai daļai arī birojs var pieņemt lēmumu par iepirkuma procedūras pārtraukšanu, konstatējot iepirkuma procedūras pārkāpumu, kuru citādi nav iespējams novērst. Tiesa tādā gadījumā pārbauda, vai birojs ir pamatoti pieņēmis lēmumu uzdot pasūtītājam pārtraukt iepirkuma procedūru, tas ir, vai birojs pamatoti pasūtītāja rīcībā konstatējis pārkāpumus, turklāt tādus, kurus citādi nevar novērst. Citiem vārdiem, vai ir bijis objektīvs pamatojums pārtraukt iepirkuma procedūru. Tiesa, secinot, ka biroja lēmums nav

³⁰⁹ Sk. Senāta 2015.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-748/2015 (A420394414) 8.punktu.

³¹⁰ Turpat, 9.punkts.

³¹¹ Sk. Senāta 2016.gada 23.septembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-366/2016 (A420215114) 7.punktu.

³¹² Sk. Senāta 2017.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-208/2016 (A420138415) 8.punktu.

³¹³ Sk., piem., Senāta 2015.gada 26.marta sprieduma lietā Nr. SKA-555/2015 (A420215114) 11.punktu, 2017.gada 13.marta sprieduma lietā Nr. SKA-682/2017 (A420177116) 4. un 10.punktu, 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-706/2017 (A420193416) 19.punktu, 2017.gada 24.maija sprieduma lietā Nr. SKA-246/2017 (A420181315) 14. un 15.punktu, 2017.gada 8.jūnija lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1190/2017 (A420163817) 14.punktu.

³¹⁴ Sk. Senāta 2017.gada 13.marta sprieduma lietā Nr. SKA-682/2017 (A420177116) 5. un 13.punktu.

³¹⁵ Sk. Senāta 2017.gada 28.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-706/2017 (A420193416) 20.punktu.

³¹⁶ Sk. Senāta 2017.gada 10.februāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-187/2017 (A420385914) 10.punktu.

tiesisks, šo lēmumu atceļ. Tādējādi, konstatējot, ka nepastāv biroja konstatētie šķēršļi iepirkuma procedūrā, tā ir turpināma.³¹⁷

³¹⁷ Sk. Senāta 2015.gada 14.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1103/2015 (A420216215) 6.punktu, 2015.gada 27.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1066/2015 (A420212715) 7.punktu, 2015.gada 17.augusta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1069/2015 (A420215215) 7.punktu.

3.7. Iepirkuma līguma būtiska grozīšana

Eiropas Savienības Tiesa, interpretējot Direktīvu 92/50/EEK un Direktīvu 2004/18/EK, saistībā ar iepirkuma līguma grozīšanu norādījusi: vienlīdzīgas attieksmes princips un no tā izrietošais pārskatāmības pienākums rada šķērslī tam, ka pēc līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas līgumslēdzēja iestāde un izraudzītais pretendents šā līguma noteikumos izdara grozījumus tā, ka šie noteikumi būtiski atšķiras no sākotnējā līguma noteikumiem. Lai nodrošinātu procedūru pārskatāmību un vienlīdzīgu attieksmi pret pretendentiem, grozījumi, kas veikti publiskā iepirkuma līgumā tā spēkā esības laikā, ir uzskatāmi par jauna līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, ja to noteikumi ir būtiski atšķirīgi no sākotnējā līguma un līdz ar to liecina par pušu vēlēšanos mainīt būtiskus šā līguma noteikumus. Savukārt jauna līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai vispārīgi būtu rīkojama jauna iepirkuma procedūra. Atkāpes no šīs prasības pieļaujamas tikai normatīvajos aktos paredzētos konkrētos izņēmuma gadījumos (2008.gada 19.jūnija sprieduma lietā „*Pressetext Nachrichtenagentur*”, C-454/06, ECLI:EU:C:2008:351, 34.–37.punkts, 2010.gada 13.aprīļa sprieduma lietā „*Wall*”, C-91/08, EU:C:2010:182, 42.punkts, 2016.gada 7.septembra sprieduma lietā „*Finn Frogne*”, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634, 28.–32.punkts).³¹⁸

Viens no izņēmuma gadījumiem, kad tiek pieļauts šāda veida jauna līguma slēgšanai nepiemērot iepirkuma procedūru, ir paredzēts Publisko iepirkumu likuma 67.¹panta otrās daļas 1.punktā. Minētā norma paredz, ka būtiski grozījumi iepirkuma līgumā ir pieļaujami, ja iepirkuma procedūras dokumenti un iepirkuma līgums *skaidri un nepārprotami* paredz grozījumu iespēju, nosacījumus, kad grozījumi ir pieļaujami, grozījumu apjomu un būtību.³¹⁹

Arī Eiropa Savienības Tiesa ir atzinusi, ka iestādēm ir pieļaujams iepirkuma dokumentos paredzēt iespēju līgumslēdzējai iestādei pielāgot noteiktus, pat būtiskus minētā līguma nosacījumus pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas. Tieši paredzot iespēju izdarīt sākotnējā līgumā grozījumus un nosakot tā piemērošanas noteikumus, līgumslēdzēja iestāde nodrošina, ka visi saimnieciskās darbības subjekti, kas ieinteresēti piedalīties minētajā līgumā, jau no paša sākuma zina par šo iespēju un līdz ar to ir vienlīdzīgi, izstrādājot savus piedāvājumus. Turpretim, ja līguma dokumentu noteikumos iepriekš minētais nav paredzēts, tad nepieciešamība konkrētā publiskajā līgumā piemērot visiem saimnieciskās darbības subjektiem vienādus nosacījumus nozīmē, ka būtisku grozījumu gadījumā ir jāuzsāk jauna publiskā iepirkuma procedūra (2016.gada 7.septembra sprieduma lietā „*Finn Frogne*”, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634, 30.–38.punkts, 2008.gada 19.jūnija sprieduma lietā „*Pressetext Nachrichtenagentur*”, C-454/06, ECLI:EU:C:2008:351, 37., 40., 60., 68. un 69.punkts, pēc analogijas sk. arī 2004.gada 29.aprīļa sprieduma lietā „*Komisija/CAS Succhi di Frutta*”, C-496/99 P, ECLI:EU:C:2004:236, 112., 115., 117. un 118.punktu). Ievērojot minēto, Publisko iepirkumu likuma 67.¹panta otrās daļas 1.punkta norma ir interpretējama tādējādi, ka būtisku grozījumu izdarīšana iepirkuma līgumā pēc līguma noslēgšanas ir pieļaujama tad, ja iepirkuma dokumentos šāda iespēja ir bijusi paredzēta skaidri un nepārprotami, nodrošinot, ka visi

³¹⁸ Senāta 2019.gada 20.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-869/2019 (A420143417, ECLI:LV:AT:2019:0620.A420143417.11.S) 8.punkts.

³¹⁹ Turpat, 9.punkts.

saimnieciskās darbības subjekti, kas ieinteresēti piedalīties minētajā līgumā, iepazīstoties ar iepirkuma dokumentāciju, apzinās būtisku grozījumu veikšanas iespēju.³²⁰

Par to pārliecinoties, vispirms jānovērtē, cik konkrēti vai vispārīgi iepirkuma dokumentos atrunāta līguma būtiskas grozīšanas iespēja. Ja iepirkuma dokumentos šāda iespēja formulēta vispārīgi, nav pietiekami atsaukties tikai uz šādas atrunas tekstu, bet, pārbaudot iepirkuma dokumentāciju kopumā un kopsakarā ar lietas faktiskajiem apstākļiem, jānovērtē, vai konkrētajos apstākļos ir uzskatāms, ka visiem potenciālajiem pretendentiem, iepazīstoties ar nolikuma dokumentāciju, būtu vajadzējis saprast, ka līguma izpildes ietvaros ar noteiktiem nosacījumiem pastāv iespēja izdarīt tādus grozījumus iepirkuma līgumā, par kuriem ir strīds konkrētajā lietā.³²¹

Līguma grozīšana pirms līguma noslēgšanas

Lai gan Publisko iepirkumu likuma (*kas bija spēkā līdz 2017.gada 28.februārim*) 67.¹panta otrās daļas 1.punktā ietvertā norma regulē jau noslēgta līguma grozīšanu, minētie principi, kas nosaka jau noslēgta iepirkuma līguma grozīšanas iespēju, ir vienlīdz attiecināmi arī uz sākotnējā iepirkuma līguma noslēgšanu, ja tas atšķiras no iepirkuma dokumentācijā ietvertā līguma projekta.³²²

[Publisko iepirkumu likuma 67.¹panta otrās daļas] mērķis ir dot iespēju pusēm pielāgoties objektīviem apstākļiem, kuri varētu radīt neparedzētus zaudējumus vai līguma izpildes grūtības. Turklāt likums paredz, ka iespēja veikt izmaiņas ir jāneregulē iepriekš un ir jābūt skaidrībai, kas var būt par pamatu kādu izmaiņu veikšanai. Senāta ieskatā var pietiekami pārliecinoši pieņemt, ka likumdevējs nebija rēķinājies ar to, ka nepieciešamība grozīt paredzētā līguma noteikumus varētu rasties īsā laikposmā līdz iepirkuma līguma noslēgšanai. Tieši tādēļ šāda situācija nav likumā tieši neregulēta. Tomēr, ja likumdevējs ir paredzējis vispār šādus apstākļus ņemt vērā, nav racionāla pamata izslēgt šādu iespēju tikai tādēļ, ka objektīvie apstākļi, kas šādas izmaiņas prasa, radušies laikā pirms līguma noslēgšanas.³²³

³²⁰ Senāta 2019.gada 20.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-869/2019 (A420143417, ECLI:LV:AT:2019:0620.A420143417.11.S) 9.punkts.

³²¹ Turpat, 11.punkts.

³²² Senāta 2019.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-499/2019 (A420210417, ECLI:LV:AT:2019:1220.A420210417.5.S) 7.punkts.

³²³ Turpat, 9.punkts.

3.8. Atsevišķi publisko iepirkumu instrumenti un režīmi

Sarunu procedūra

Sarunu procedūra ir iepirkuma procedūra, kurā pasūtītājs apspriežas ar paša izraudzītajiem piegādātājiem un ar vienu vai vairākiem no viņiem rīko sarunas par līguma noteikumiem. Sarunu procedūra nenotiek kā vienpusēja nolikuma izstrāde, bet tā nozīmē apspriešanos jeb konsultācijas ar pretendentiem par līgumu (tātad arī pakalpojuma paša par sevi) būtiskajiem noteikumiem un nosacījumiem. Tiesību normas nenoteic, kā tieši īstenojama sarunu procedūra, taču tas neatbrīvo pasūtītāju no pienākuma ievērot godīgas konkurences nosacījumus, nodrošinot pārskatāmu un objektīvu pieeju, lai visi pretendenti iegūtu vienādu informācijas daudzumu un lai netiktu pieļauta nepamatotu priekšrocību radīšana atsevišķiem pretendentiem. Sarunas rīkojamas ne tikai pēc formas, bet arī pēc saturā.³²⁴

Kā atzinis Senāts, šobrīd spēkā esošais tiesiskais regulējums – Direktīvā 2014/24/ES iekļautās normas – ļauj skaidrāk noteikt likumdevēja mērķi, paredzot šādu iepirkuma procedūru. Direktīvas 2014/24/ES 45.apsvērumā noteikts, ka sarunu mērķim vajadzētu būt piedāvājumu uzlabošanai, lai līgumslēdzēja iestādes varētu pirkt tādus pakalpojumus, kas ir pilnībā pielāgoti to konkrētajām vajadzībām. Sarunas var skart visus iegādājamo būvdarbu, piegāžu un pakalpojumu raksturlielumus, tostarp, piemēram, kvalitāti, daudzumu, komerciālos nosacījumus, kā arī sociālos, vides un inovatīvos aspektus, ja vien tās nav minimālās prasības. Būtu jāprecizē, ka minimālās prasības, kas jānosaka līgumslēdzējai iestādei, ir tie nosacījumi un raksturlielumi (jo īpaši fiziskie, funkcionālie un juridiskie), kam jāatbilst vai kam jāpiemīt ikvienam piedāvājumam, lai līgumslēdzēja iestāde varētu līguma slēgšanas tiesības piešķirt saskaņā ar izraudzītajiem piešķiršanas kritērijiem. Lai nodrošinātu procesa pārredzamību un izsekojamību, būtu pienācīgi jādokumentē visi posmi. Turklāt visi piedāvājumi visas procedūras laikā būtu jāiesniedz rakstiski.³²⁵

Situācijā, kad iepirkuma dokumentācijā tehniskās specifikācijas nav iespējams noteikt ļoti detalizēti pērkamā pakalpojuma rakstura dēļ, ir attaisnojama sarunu procedūras piemērošana (protams, atbilstoši likumā paredzētajiem priekšnoteikumiem), taču tas vienlaikus nozīmē arī to, ka šī procedūra ir faktiski jāpiemēro, nevis uz to jāatsaucas vienīgi formāli vai jāpiemēro tikai attiecībā uz daļu no kandidātiem. Pretējā gadījumā pastāv risks, ka būtiski iepērkamā pakalpojuma aspekti tā arī netiek detalizēti un ka tiek iesniegti tādi piedāvājumi, kuru detalizācijas pakāpe atšķiras tik ļoti, ka tos nav iespējas salīdzināt.³²⁶

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 63.panta trešajai daļai gadījumā, ja paredzēts piemērot sarunu procedūru pēc metu konkursa un tajā noteikti vairāki uzvarētāji, tie visi aicināmi uz sarunām. Situācija, kurā kāds no uzvarētājiem uz sarunām tiek aicināts un kāds netiek, būtiski apdraud vienlīdzīgu attieksmi pret kandidātiem, neveicina konkurenci un pasūtītāja līdzekļu efektīvu izlietošanu.³²⁷

Lai arī lēmums par sarunu procedūras piemērošanu, npublicējot paziņojumu par līgumu, nav administratīvais akts, tomēr pasūtītājam ir jāspēj pamatot savu izvēli attiecībā uz izņēmuma

³²⁴ Sk. Senāta 2015.gada 9.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-343/2015 (A420409813) 3.1.apakšpunktu un 6.punktu.

³²⁵ Turpat.

³²⁶ Turpat, 8.punkts.

³²⁷ Turpat, 10.punkts.

procedūras piemērošanu. Savukārt tiesai šis pamatojums ir jāpārbauda, neaprobežojoties tikai ar pasūtītāja iepriekš publiskotiem apsvērumiem par šo izvēli. Vienlaikus jāpatur prātā, ka, tā kā tieši pasūtītājam jāspēj pamatot savu izvēli, tiesai nav *ex officio* jāveic papildu apstākļu noskaidrošana, uz kuriem pasūtītājs tiesvedības gaitā nav norādījis.³²⁸

Senāta praksē aplūkoti Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturtās daļas 1.punktā un 3.punktā paredzētie gadījumi un šobrīd spēkā esošā Publisko iepirkumu 8.panta septītās daļas 2.punkta „b” apakšpunktā paredzētais gadījums, kad pasūtītājs ir tiesīgs piemērot sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu.

Publisko iepirkumu likuma 63.panta pirmās daļas 3.punkts

Minētā norma noteica, ka sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu, var piemērot, ja pasūtītājam neparedzamu ārkārtas apstākļu rezultātā objektīvi radusies situācija, kurā steidzamības dēļ nav iespējams piemērot atklātu konkursu, slēgtu konkursu vai sarunu procedūru, iepriekš publicējot paziņojumu par līgumu. Minētie apstākļi, kas pamato ārkārtas situāciju, nedrīkst būt atkarīgi no pasūtītāja darbības.

Publisko iepirkumu likuma 63.panta pirmās daļas 3.punkta kontekstā būtiski ir ne tikai tas, ka pastāv vajadzība pēc pakalpojumiem vai ka radusies steidzamības situācija, bet arī tas, ka šāda situācija ir radusies pasūtītājam neparedzamu ārkārtas apstākļu dēļ, kas turklāt nav atkarīgi no pasūtītāja. Turklāt [...] par neparedzamiem apstākļiem šīs normas kontekstā var tikt uzskatīti tādi apstākļi, kurus objektīvi, pievēršoties attiecīgajam jautājumam ar pienācīgu rūpību, nav iespējams paredzēt. Savukārt par ārkārtas apstākļiem uzskatāmi tādi apstākļi, kas neatbilst parastajai kārtībai (sk. *šķirkļa „ārkārtas” skaidrojumu: <http://www.tezaurus.lv/#/sv/%C4%81rk%C4%81rtas>*).³²⁹

Attiecībā uz to, vai par ārkārtas apstākļiem varētu tikt uzskatīta situācija, kad pasūtītājam nav iespējams laikus saņemt nepieciešamos pakalpojumus atklātā iepirkuma procedūrā sakarā ar to, ka procedūra ir ieilgusi pārsūdzību dēļ, Senāts norādījis turpmāk minēto.

Ir jāņem vērā, ka Publisko iepirkumu likums ļauj apstrīdēt un pārsūdzēt gan nolikuma prasības, gan iepirkuma rezultātus, kā arī nosaka termiņu, kādā šīs sūdzības iesniedzamas un izskatāmas, kā arī noteic, ka līdz sūdzības izskatīšanai pasūtītājs nevar atvērt piedāvājumus vai noslēgt līgumu (sk. *Publisko iepirkumu likuma 83.panta pirmo, otro, trešo, piekto un 5.¹daļu par sūdzības iesniegšanu un aizliegumiem pasūtītājam šajā sakarā, 84.panta pirmo daļu par sūdzības izskatīšanas termiņu, 85.pantu par biroja lēmumu pārsūdzēšanu*). Ievērojot šo regulējumu, pasūtītājam, rīkojot iepirkumu, ir jārēķinās ar iespējamām sūdzībām un to, ka sūdzību izskatīšanas laikā nekādas turpmākas darbības iepirkuma pabeigšanai nedrīkstēs veikt. Tāpat iespējams rēķināties arī ar to, ka sūdzības var tikt atzītas par pamatotām un ka var būt nepieciešams papildu laiks, lai iepirkuma procedūru turpinātu atbilstoši tiesību normu prasībām (nolikuma pārstrādāšana, piedāvājumu atkārtota izvērtēšana). Tādēļ pats par sevi tas, ka iepirkuma procedūras rezultāti ir pārsūdzēti un birojs sūdzību izskatīšanas rezultātā pasūtītājam aizliedzis slēgt iepirkuma līgumu, nav uzskatāms ne par neparedzamu, ne arī par ārkārtas apstākli.³³⁰

³²⁸ Sk. Senāta 2015.gada 8.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713) 12.punktu.

³²⁹ Senāta 2018.gada 29.marta sprieduma lietā Nr. SKA-426/2018 (A420191116, ECLI:LV:AT:2018:0329.A420191116.2.S) 13. un 14.punkts.

³³⁰ Turpat, 16.punkts.

Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturtais daļas 1.punkts

Minētā norma noteica, ka pasūtītājs var piemērot sarunu procedūru, iepriekš npublicējot paziņojumu par līgumu, publiskiem būvdarbu un pakalpojumu līgumiem, ja pasūtītājam ir nepieciešami papildu būvdarbi vai pakalpojumi, kuri sākotnēji netika iekļauti līgumā vai būvniecības projektā, bet kuri neparedzamu apstākļu dēļ kļuvuši nepieciešami iepriekš noslēgtā līguma izpildei, un tiek ievēroti šādi nosacījumi:

a) kopējā līgumcena papildu iepirkuma līgumos nepārsniedz 50 procentus no iepriekš noslēgtā līguma līgumcenas,

b) nepieciešamos papildu būvdarbus veic vai pakalpojumus sniedz iepriekš noslēgtā līguma izpildītājs,

c) papildu būvdarbus vai pakalpojumus nevar tehniski vai ekonomiski nodalīt no iepriekš noslēgtajā līgumā paredzētajiem būvdarbiem vai pakalpojumiem, neradot ievērojamas grūtības pasūtītājam, vai arī papildu būvdarbi vai pakalpojumi ir būtiski nepieciešami iepriekš noslēgtā līguma izpildei, kaut arī tos iespējams nodalīt no šajā līgumā paredzēto būvdarbu izpildes vai pakalpojumu sniegšanas.

Minētajā normā uzskaitītie priekšnoteikumi ir kumulatīvi.³³¹

Normas piemērošanas gadījumā samazinās iepirkuma procedūras pārredzamība, tādēļ noteikumi, kas paredz atkāpi no vispārējā pienākuma rīkot iepirkumu pārredzami, interpretējami šauri un piemērojami tikai konkrēti uzskaitītajos gadījumos. Pierādīšanas pienākums par to, ka pastāv izņēmuma gadījums, gulstas uz to personu, kas atsaucas uz šādu izņēmuma gadījumu.³³² Līdzīgi arī šobrīd spēkā esošā Publisko iepirkumu likuma regulējuma kontekstā Senāts norādījis, ka parasti piegādes nodrošinātājs būtu jāizvēlas konkurencei atvērtā konkursa procedūrā, iepriekš publicējot paziņojumu par līgumu, un gadījumi, kad konkursa vietā pasūtītājs var izvēlēties sarunu procedūru, ir izņēmumi no šī principa.³³³

Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturtais daļas 1.punkts piešķir pasūtītājam novērtējuma brīvību, izvērtējot iespējamās grūtības, ko tam varētu radīt papildu pakalpojumu nodalīšana no iepriekš noslēgtajā līgumā paredzētajiem pakalpojumiem (sk. *Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturtais daļas 1.punkta „c” apakšpunktu*). Šāda vērtējuma pārbaudes iespējas tiesā ir ierobežotas. Novērtējuma brīvības gadījumā tiesa nevar pārvērtēt iestādes izdarīto secinājumu pēc satura, bet var vienīgi pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu novērtējuma brīvības izmantošanā.³³⁴

Publisko iepirkumu likuma 8.panta septītais daļas 2.punkta „b” apakšpunkts

Minētā norma noteic, ka pasūtītājs ir tiesīgs piemērot sarunu procedūru, ja būvdarbus, piegādes vai pakalpojumus var nodrošināt tikai konkrēts piegādātājs un nav konkurences tehnisku iemeslu dēļ.

³³¹ Sk. Senāta 2015.gada 8.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713) 13.punktu.

³³² Turpat, 11.punkts, Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 13.janvāra sprieduma lietā *Komisija/Spānija*, C-84/03, ECLI:EU:C:2005:14, 47. un 48.punktu, 1987.gada 10.marta sprieduma lietā *Komisija/Itālija*, C-199/85, ECLI:EU:C:1987:115, 14.punktu, 2014.gada 14.septembra sprieduma lietā *Komisija/Itālija*, C-385/02, ECLI:EU:C:2004:522, 19.punktu.

³³³ Senāta 2018.gada 23.marta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1060/2018 (A420339317, ECLI:LV:AT:2018:0323.A420339317.6.L) 17.punkts.

³³⁴ Sk. Senāta 2017.gada 21.marta sprieduma lietā Nr. SKA-583/2017 (A420307713) 13.punktu.

Sarunu procedūras rīkošana tāpēc, ka tehnisku iemeslu dēļ nepastāv konkurence, ir pieļaujama vienīgi tajos gadījumos, ja pasūtītāja iepirkumā izvirzītās prasības, kuru izpildi tehnisku iemeslu dēļ var nodrošināt tikai viens pretendents, ir balstītas objektīvā pamatojumā.³³⁵

Izloze

Iepirkumu atklātums ir instruments, kas palīdz sasniegt gan vispārēju iepirkuma procedūras tiesiskumu, gan [Publisko iepirkumu likuma] 2.panta 2. un 3.punktā minētos mērķus: atklātums dod iespēju gan kandidātiem un pretendentiem, gan apstrīdēšanas iestādei un tiesai redzēt un pārbaudīt, vai iepirkumā ir patiešām nodrošināta brīva konkurence, vienlīdzīga un taisnīga attieksme pret piegādātājiem un vienlaikus pasūtītāja līdzekļu efektīva izmantošana.³³⁶

Izloze ir pieļaujams instruments, lai noteiktu, ar kuru pretendentu noslēdzams iepirkuma līgums, ja ir iesniegts vairāk nekā viens vienādi novērtējams atbilstošs piedāvājums. Publisko iepirkumu likuma 51.panta septītā daļa piešķir pasūtītājam rīcības brīvību. Lai arī minētajā normā īpaši ir norādītas tiesības noteikt divu veidu izvēles kritērijus, tas neizslēdz citu kritēriju piemērošanu. Izloze ir tradicionāls, godīgs izvēles veids, kas ļauj nejaušībai izšķirt, piemēram, kuram no diviem vai vairākiem vienādiem piedāvājumiem dot priekšroku.³³⁷

Vienlaikus ir jāapzinās riski, ko šāds izvēles veids var radīt. Atšķirībā no gadījuma, kad iepirkuma uzvarētāju nosaka pēc tādiem kritērijiem, kas saistīti ar piedāvājuma objektīvu atbilstību pasūtītāja vajadzībām un nolikuma prasībām un ko atbilstoši dokumentiem pēc tam var objektīvi pārbaudīt jebkura cita persona, izlozes gadījumā piedāvājuma saturiska atbilstība kādiem kritērijiem vispār neietekmē izvēli, to nosaka tikai nejaušība vienā konkrētā, neatkārtojamā mirklī.

Tas īpaši lielu nozīmi piešķir izlozes norisei un tās dokumentēšanai.

Izlozes objektivitāti un pilnīgu nejaušības principa ievērošanu, kā arī pretendentu šaubu novēršanu būtībā var nodrošināt tikai izlozē ieinteresēto pretendentu klātbūtne pašā izlozē, kad tiem pašiem ir iespēja par to pārliecināties. Izlozes ticamību lielā mērā var nodrošināt arī procesā neieinteresētu personu klātbūtne, kuras tad var apliecināt nejaušības principa ievērošanu.³³⁸

Tas, ka uz izlozi netika aicināti abi vienādus piedāvājumus iesniegušie pretendenti, nenorāda, ka tika ievērota vienlīdzīga attieksme pret pretendentiem. Šis arguments ir pretējs tiesiskuma principam vispār, jo leģitimē „vienlīdzīgu” pretendenta tiesību liegšanu uz atklātu procedūru. Būtiski ir tas, ka atklātības trūkums padara neiespējamu pārbaudi par to, vai vienlīdzība tika nodrošināta pašā tiesību uz līguma noslēgšanu piešķiršanā.³³⁹

Lai arī apliecinājumu [par iepirkumu komisijas locekļu neieinteresētību konkrēta pretendēta izvēlē] parakstīšana un [iepirkumu komisijas sēdes] protokola sastādīšana ir instrumenti, kas paaugstina ticamību, tie tomēr nevar pilnībā izslēgt bažas par izlozes norisi.

³³⁵ Senāta 2018.gada 23.marta lēmuma par pagaidu aizsardzību lietā Nr. SKA-1060/2018 (A420339317, ECLI:LV:AT:2018:0323.A420339317.6.L) 19.punkts.

³³⁶ Senāta 2019.gada 15.maija sprieduma lietā Nr. SKA-742/2019 (A420341617, ECLI:LV:AT:2019:0515.A420341617.6.S) 6.punkts.

³³⁷ Turpat, 7.punkts.

³³⁸ Turpat, 8.punkts.

³³⁹ Turpat, 11.punkts.

Kā rāda administratīvās tiesas prakse, neskatoties uz apliecinājumu esību un protokolu sastādīšanu, ir gadījumi, kad iepirkumu procedūrās tiek konstatētas gan pasūtītāja kļūdas, gan nekorekta attieksme iepirkuma nolikuma sastādīšanā un iepirkuma norisē, tostarp radot šaubas par pasūtītāja vienlīdzīgu attieksmi pret piegādātājiem. Iespēja vērsties tiesā gan saistībā ar nolikuma prasībām, gan saistībā ar iepirkuma procedūras norisi un rezultātiem tieši ir vēsta uz to, lai pakļautu iepirkuma procedūru neatkarīgai pārbaudei, tostarp pārbaudot bažas par nevienlīdzīgu attieksmi. Līdz ar to Senāta ieskatā vispārīgi apsvērumi par iepirkuma komisijas locekļu neieinteresētību vai protokola esību bez papildu apstākļu noskaidrošanas nevar būt pamats izlozes atzīšanai par tiesisku.³⁴⁰

B daļas pakalpojumi

Viens no Publisko iepirkumu likumā paredzēto procedūru piemērošanas izņēmumiem ir šā likuma 2.pielikuma B daļā minēto pakalpojumu iepirkumi. Saskaņā ar minētā likuma 8.panta septīto daļu uz šiem iepirkumiem attiecināmas vienīgi likuma 17.pantā, III nodaļā, 27.pantā, 30.panta pirmajā, ceturtajā un sestajā daļā, 32.pantā, 35.panta pirmajā daļā un 67.pantā paredzētās prasības.³⁴¹ Pārējos likuma noteikumus šajos iepirkumos var nepiemērot. Tomēr pasūtītājs arī tādos gadījumos nav atbrīvots no Publisko iepirkumu likuma 2.pantā noteikto principu – procedūras atklātums, brīva konkurence, vienlīdzīga un taisnīga attieksme, līdzekļu efektīva izmantošana – ievērošanas.³⁴²

Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka līgumslēdzējām iestādēm, kas noslēdz līgumus, uz kuriem attiecas B pielikums, pat ja tām nav piemērojami vairāki no direktīvas izrietošie noteikumi, joprojām ir jāievēro Savienības tiesību pamatnoteikumi, tostarp principi tiesību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā. Šajā sakarā tiesa jo īpaši ir uzsvērusi vienlīdzīgas attieksmes principu un no tā izrietošo pārskatāmības pienākumu. Pienākuma nodrošināt pārskatāmību galvenais mērķis ir garantēt, ka nepastāv favorītisma un līgumslēdzējas iestādes patvaļības risks.³⁴³

Vispārīgā vienošanās

Vispārīgā vienošanās ir no Eiropas Savienības publisko iepirkumu tiesībām pārņemts, Publisko iepirkumu likumā iedzīvināts tiesību instruments.³⁴⁴

³⁴⁰ Senāta 2019.gada 15.maija sprieduma lietā Nr. SKA-742/2019 (A420341617, ECLI:LV:AT:2019:0515.A420341617.6.S) 12.punkts.

³⁴¹ Prasības, kas attiecas uz tehniskajām specifikācijām, noteikumi par iepirkuma komisiju, paziņojumu par iepirkumu un pretendentu informēšanu, pieejamību iepirkuma dokumentācijai, procedūras dokumentēšanu un iepirkuma līgumu.

³⁴² Sk. Senāta 2012.gada 3.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-541/2012 (A420465511) 6.punktu, 2017.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-208/2017 (A420138415) 5.punktu, 2017.gada 24.maija sprieduma lietā Nr. SKA-246/2017 (A420181315) 13.punktu.

³⁴³ Sk. Senāta 2012.gada 3.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-541/2012 (A420465511) 6.punktu, kā arī Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 18.novembra sprieduma lietā *Komisija/Īrija*, C-226/09, ECLI:EU:C:2010:697, 29.punktu un 2004.gada 29.aprīļa sprieduma lietā *Komisija/CAS Succhi di Frutta SpA*, C-496/99, ECLI:EU:C:2004:236, 111.punktu.

³⁴⁴ Sk. Senāta 2017.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-250/2017 (A420284715) 8.punktu.

Ņemot vērā direktīvā un juridiskajā literatūrā sniegto vispārīgās vienošanās skaidrojumu, vispārīgā vienošanās ir vienošanās par to, *kā* tiks slēgti publiskā iepirkuma līgumi preču vai pakalpojumu iegādei noteiktā laika posmā nākotnē.³⁴⁵

Vispārīgā vienošanās ļauj pasūtītājam izvēlēties potenciālos sadarbības partnerus vispārīgi paredzamu pasūtījumu izpildei nākotnē, kuru būtiskās sastāvdaļas un izpildes nianse vēl, iespējams, nav pilnībā zināmas un var būt atkarīgas no apstākļiem, kas pastāvēs tad, kad radīsies nepieciešamība pēc precēm vai pakalpojumiem. Ja vispārīgā vienošanās nesatur visus līguma slēgšanas noteikumus, tie nosakāmi tad, kad rodas reāla vajadzība pēc pakalpojumiem vai precēm. Tādā gadījumā starp pretendentiem turpinās cīņa par tiesībām noslēgt konkrēto iepirkuma līgumu.³⁴⁶

Vispārīgās vienošanās dalībnieks, saņemot uzaicinājuma vēstuli iesniegt piedāvājumu ar visu būtisko informāciju, var izvērtēt, vai tam konkrētais iepirkuma līgums ir pievilcīgs no saimnieciskā un ekonomiskā viedokļa un vai tas spēs izpildīt līgumu atbilstoši pasūtītājas prasībām. Pretendējot uz iepirkuma līguma slēgšanu, pretendents var sagatavot tādu finanšu piedāvājumu, kas atbilst jau konkrētā līguma nosacījumiem, attiecīgi precizējot cenu.³⁴⁷

³⁴⁵ Turpat, 9.punkts.

³⁴⁶ Sk. Senāta 2017.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-250/2017 (A420284715) 11.punktu.

³⁴⁷ Turpat, 13.punkts.

IZMANTOTO NOLĒMUMU SARAKSTS

Eiropas Savienības Tiesas un Vispārējās tiesas nolēmumi

- Eiropas Savienības Tiesas 2017.gada 11.maija spriedums lietā *Archus un Gama*, C-131/16, ECLI:EU:C:2017:358
- Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.septembra spriedums lietā *Finn Frogne*, C-549/14, ECLI:EU:C:2016:634
- Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 14.jūlija spriedums lietā *TNS Dimarso*, C-6/15, ECLI:EU:C:2016:555
- Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 15.aprīļa spriedums lietā *PFE*, C-689/13, ECLI:EU:C:2016:199
- Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 7.aprīļa spriedums lietā *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, EU:C:2016:214
- Eiropas Savienības Tiesas 2015.gada 12.marta spriedums lietā *eVigilo*, C-538/13, ECLI:EU:C:2015:166
- Eiropas Savienības Tiesas 2014.gada 14.septembra spriedums lietā *Komisija/Itālija*, C-385/02, ECLI:EU:C:2004:522
- Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija spriedums lietā *Komisija/Nīderlande*, C-368/10, ECLI:EU:C:2012:284
- Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.novembra spriedums apvienotajā lietā *Econord*, C-182/11 un C183/11, ECLI:EU:C:2012:758
- Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 18.oktobra spriedums lietā *Édukövízig un Hochtief Construction*, C-218/11, ECLI:EU:C:2012:643
- Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 29.marta spriedums lietā *SAG ELV Slovensko u.c.*, C-599/10, ECLI:EU:C:2012:191
- Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 18.novembra spriedums lietā *Komisija/Īrija*, C-226/09, ECLI:EU:C:2010:697
- Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 13.aprīļa spriedums lietā *Wall*, C-91/08, EU:C:2010:182
- Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 28.janvāra spriedums lietā *Uniplex*, C-406/08, ECLI:EU:C:2010:45
- Eiropas Savienības Tiesas 2010.gada 28.janvāra spriedums lietā *Komisija/Īrija*, C-456/08, ECLI:EU:C:2010:46
- Eiropas Savienības Tiesas 2008.gada 13.novembra spriedums lietā *Coditel Brabant*, C-324/07, ECLI:EU:C:2008:621
- Eiropas Savienības Tiesas 2008.gada 19.jūnija spriedums lietā *Pressetext Nachrichtenagentur*, C-454/06, ECLI:EU:C:2008:351
- Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 2.jūnija spriedums lietā *Koppensteiner*, C-15/04, ECLI:EU:C:2005:345
- Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 3.marta spriedums lietā *Fabricom SA*, C-21/03 un C-34/03, ECLI:EU:C:2005:127
- Eiropas Savienības Tiesas 2005.gada 13.janvāra spriedums lietā *Komisija/Spānija*, C-84/03, ECLI:EU:C:2005:14
- Eiropas Savienības Tiesas 2004.gada 29.aprīļa spriedums lietā *Komisija/CAS Succhi di Frutta*, C-496/99, ECLI:EU:C:2004:236

Eiropas Savienības Tiesas 2003.gada 16.oktobra rīkojums lietā *Kauppatalo Hansel*, C-244/02, ECLI:EU:C:2003:560

Eiropas Savienības Tiesas 2002.gada 18.jūnija spriedums lietā *HI*, C-92/00, ECLI:EU:C:2002:379

Eiropas Savienības Tiesas 2001.gada 27.novembra spriedums apvienotajā lietā *Impresa Lombardini*, C-285/99 un C-286/99, ECLI:EU:C:2001:640

Eiropas Savienības Tiesas 1987.gada 10.marta spriedums lietā *Komisija/Itālija*, C-199/85, ECLI:EU:C:1987:115

Vispārējās tiesas 2013.gada 13.decembra spriedums lietā *European Dynamics Luxembourg un Evopaiki Dynamiki /Komisija*, T-165/12, ECLI:EU:T:2013:646

Vispārējās tiesas 2013.gada 16.septembra spriedums lietā *Spānija/Komisija*, T-402/06, ECLI:EU:T:2013:445

Vispārējās tiesas 2011.gada 20.septembra spriedums lietā *Evropaiki Dynamiki/EIB*, T-461/08, ECLI:EU:T:2011:494

Vispārējās tiesas 2009.gada 10.decembra spriedums lietā *Antwerpse Bouwwerken/Komisija*, T-195/08, ECLI:EU:T:2009:491

Vispārējās tiesas 2008.gada 14.maija rīkojums apvienotajās lietās *Icuna.Com / Parlaments*, T-383/06 un T-71/07, ECLI:EU:T:2008:148

Ģenerāladvokāta secinājumi Eiropas Savienības Tiesas lietā *Holst Italia SpA*, C-176/98, ECLI:EU:C:1999:447

Senāta nolēmumi

Senāta	2020.gada	4.jūnija	lēmums	lietā	Nr. SKA-1173/2020
(ECLI:LV:AT:2020:0604.SKA117320.3.L 680023220)					
Senāta	2020.gada	30.marta	lēmums	lietā	Nr. SKA-605/2020 (A420340016, ECLI:LV:AT:2020:0330.A420340016.8.S)
Senāta	2020.gada	25.februāra	lēmums	lietā	Nr. SKA-948/2020 (A420125120, ECLI:LV:AT:2020:0225.A420125120.6.L)
Senāta	2020.gada	4.februāra	lēmums	lietā	Nr. SKA-900/2020 (A420300719, ECLI:LV:AT:2020:0204.A420300719.6.L)
Senāta	2020.gada	9.janvāra	spriedums	lietā	Nr. SKA-185/2020 (A420291817, ECLI:LV:AT:2020:0109.A420291817.6.S)
Senāta	2019.gada	20.decembra	spriedums	lietā	Nr. SKA-499/2019 (A420210417, ECLI:LV:AT:2019:1220.A420210417.5.S)
Senāta	2019.gada	9.decembra	lēmums	lietā	Nr. SKA-1730/2019 (A420265119, ECLI:LV:AT:2019:1209.A420265119.6.L)
Senāta	2019.gada	20.novembra	lēmums	lietā	Nr. SKA-1657/2019 (ECLI:LV:AT:2019:1120.SKA165719.5.L)
Senāta	2019.gada	17.oktobra	rīcības sēdes lēmums	lietā	Nr. SKA-1224/2019 (A420243318, ECLI:LV:AT:2019:1017.A420243318.5.L)
Senāta	2019.gada	20.jūnija	spriedums	lietā	Nr. SKA-869/2019 (A420143417, ECLI:LV:AT:2019:0620.A420143417.11.S)
Senāta	2019.gada	15.maija	spriedums	lietā	Nr. SKA-742/2019 (A420341617, ECLI:LV:AT:2019:0515.A420341617.6.S)

Senāta 2019.gada 14.janvāra lēmums lietā Nr. SKA-959/2019 (A420291618, ECLI:LV:AT:2019:0114.A420291618.7.L)

Senāta 2018.gada 18.decembra lēmums lietā Nr. SKA-1675/2018 (A420282018, ECLI:LV:AT:2018:1218.A420282018.5.L)

Senāta 2018.gada 31.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-1006/2018 (A420180417, ECLI:LV:AT:2018:1031.A420180417.4.S)

Senāta 2018.gada 9.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-895/2018 (A420166117, ECLI:LV:AT:2018:1009.A420166117.4.S)

Senāta 2018.gada 5.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-1330/2018 (A420340016, ECLI:LV:AT:2018:1005.A420340016.4.S)

Senāta 2018.gada 28.septembra spriedums lietā Nr. SKA-1076/2018 (A420166717, ECLI:LV:AT:2018:0928.A420166717.4.S)

Senāta 2018.gada 11.septembra spriedums lietā Nr. SKA-945/2018 (A420372114, ECLI:LV:AT:2018:0911.A420372114.5.S)

Senāta 2018.gada 6.septembra spriedums lietā Nr. SKA-909/2018 (A420150417, ECLI:LV:AT:2018:0906.A420150417.5.S)

Senāta 2018.gada 20.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1459/2018 (A420212918, ECLI:LV:AT:2018:0820.A420212918.5.L)

Senāta 2018.gada 27.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1329/2018 (A420134917, ECLI:LV:AT:2018:0827.A420134917.4.L)

Senāta 2018.gada 13.jūlija spriedums lietā Nr. SKA-605/2018 (A420295116, ECLI:LV:AT:2018:0713.A420295116.2.S)

Senāta 2018.gada 29.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-537/2018 (A420348816, ECLI:LV:AT:2018:0629.A420348816.4.S)

Senāta 2018.gada 29.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-1320/2018 (A420191718, ECLI:LV:AT:2018:0629.A420191718.5.L)

Senāta 2018.gada 21.jūnija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-575/2018 (A420337916, ECLI:LV:AT:2018:0621.A420337916.1.L)

Senāta 2018.gada 1.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-490/2018 (A420330616, ECLI:LV:AT:2018:0601.A420330616.2.S)

Senāta 2018.gada 21.maija lēmums lietā Nr. SKA-1222/2018 (A420171118, ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L)

Senāta 2018.gada 8.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-290/2018 (A420339515, ECLI:LV:AT:2018:0508.A420339515.1.L)

Senāta 2018.gada 29.marta spriedums lietā Nr. SKA-426/2018 (A420191116, ECLI:LV:AT:2018:0329.A420191116.2.S)

Senāta 2018.gada 23.marta lēmums lietā Nr. SKA-1060/2018 (A420339317, ECLI:LV:AT:2018:0323.A420339317.6.L)

Senāta 2018.gada 22.marta lēmums lietā Nr. SKA-1070/2018 (A420155518, ECLI:LV:AT:2018:0322.A420155518.4.L)

Senāta 2018.gada 19.marta spriedums lietā Nr. 935/2018 (A420443513, ECLI:LV:AT:2018:0319.A420443513.4.S)

Senāta 2018.gada 9.marta lēmums lietā Nr. SKA-1034/2018 (A420140618, ECLI:LV:AT:2018:0309.A420140618.4.L)

Senāta 2018.gada 20.februāra lēmums lietā Nr. SKA-932/2018 (A420143417, ECLI:LV:AT:2018:0220.A420143417.5.L)

Senāta 2018.gada 13.februāra spriedums lietā Nr. SKA-197/2018 (A420343915, ECLI:LV:AT:2018:0213.A420343915.2.S)

Senāta 2018.gada 12.februāra lēmums lietā Nr. SKA-903/2018 (A420278417, ECLI:LV:AT:2018:0212.A420278417.11.L)

Senāta 2018.gada 9.janvāra spriedums lietā Nr. SKA-76/2018 (A420260915, ECLI:LV:AT:2018:0109.A420260915.2.S)

Senāta 2017.gada 28.decembra spriedums lietā Nr. SKA-326/2017 (A420325614, ECLI:LV:AT:2017:1228.A420325614.2.S)

Senāta 2017.gada 13.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-265/2017 (A420169715, ECLI:LV:AT:2017:1213.A420169715.1.L)

Senāta 2017.gada 30.novembra spriedums lietā Nr. SKA-765/2017 (A420157915, ECLI:LV:AT:2017:1130.A420157915.2.S)

Senāta 2017.gada 24.novembra spriedums lietā Nr. SKA-1162/2017 (A420213915, ECLI:LV:AT:2017:1124.A420213915.2.S)

Senāta 2017.gada 23.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-678/2017 (A420190516, ECLI:LV:AT:2017:1023.A420190516.2.S)

Senāta 2017.gada 23.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-776/2017 (A420188416, ECLI:LV:AT:2017:1023.A420188416.2.S)

Senāta 2017.gada 17.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-858/2017 (A420214516, ECLI:LV:AT:2017:1017.A420214516.1.S)

Senāta 2017.gada 12.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-668/2017 (A420143216, ECLI:LV:AT:2017:1012.A420143216.2.S)

Senāta 2017.gada 22.septembra spriedums lietā Nr. SKA-558/2017 (A420285614, ECLI:LV:AT:2017:0922.A420285614.1.S)

Senāta 2017.gada 7.jūlija spriedums lietā Nr. SKA-228/2017 (A420372114)

Senāta 2017.gada 13.jūlija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-352/2017 (A420314215)

Senāta 2017.gada 8.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-1190/2017 (A420163817)

Senāta 2017.gada 6.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-208/2017 (A420138415)

Senāta 2017.gada 6.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-250/2017 (A420284715)

Senāta 2017.gada 24.maija spriedums lietā Nr. SKA-246/2017 (A420181315)

Senāta 2017.gada 8.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-850/2017 (A420219816)

Senāta 2017.gada 3.maija spriedums lietā Nr. SKA-47/2017 (A420372214)

Senāta 2017.gada 27.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-68/2017 (A420301214)

Senāta 2017.gada 27.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-1046/2017 (670004317)

Senāta 2017.gada 20.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-372/2017 (A420300914)

Senāta 2017.gada 21.marta spriedums lietā Nr. SKA-760/2017 (A420198016)

Senāta 2017.gada 21.marta spriedums lietā Nr. SKA-583/2017 (A420307713)

Senāta 2017.gada 13.marta spriedums lietā Nr. SKA-682/2017 (A420177116)

Senāta 2017.gada 2.marta spriedums lietā Nr. SKA-13/2017 (A420362913)

Senāta 2017.gada 28.februāra spriedums lietā Nr. SKA-26/2017 (A420471412)

Senāta 2017.gada 28.februāra spriedums lietā Nr. SKA-646/2017 (A420174116)

Senāta 2017.gada 28.februāra spriedums lietā Nr. SKA-706/2017 (A420193416)

Senāta 2017.gada 27.februāra spriedums lietā Nr. SKA-16/2017 (A420259014)

Senāta 2017.gada 10.februāra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-187/2017 (A420385914)
Senāta 2017.gada 3.februāra lēmums lietā Nr. SKA-724/2017 (A420330616)
Senāta 2016.gada 28.decembra spriedums lietā Nr. SKA-79/2016 (A420417313)
Senāta 2016.gada 5.decembra spriedums lietā Nr. SKA-1315/2016 (A420149416)
Senāta 2016.gada 30.novembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-567/2016 (A420213315)
Senāta 2016.gada 10.novembra spriedums lietā Nr. SKA-424/2016 (A420308313)
Senāta 2016.gada 10.novembra spriedums lietā Nr. SKA-714/2016 (A420241815)
Senāta 2016.gada 24.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-1510/2016 (A420289416)
Senāta 2016.gada 10.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-933/2016 (A420280215)
Senāta 2016.gada 7.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-967/2016 (A420214315)
Senāta 2016.gada 23.septembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-366/2016 (A420215114)
Senāta 2016.gada 19.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1367/2016 (A420226016)
Senāta 2016.gada 3.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1307/2016 (A420220716)
Senāta 2016.gada 21.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-189/2016 (A420310414)
Senāta 2016.gada 16.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-1105/2016 (680021716)
Senāta 2016.gada 16.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-118/2016 (A420262714)
Senāta 2016.gada 26.maija spriedums lietā Nr. SKA-71/2016 (A420437813)
Senāta 2016.gada 14.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-904/2016 (680001216)
Senāta 2016.gada 7.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-882/2016 (A420147316)
Senāta 2016.gada 6.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-797/2016 (A420212715)
Senāta 2016.gada 26.februāra spriedums lietā Nr. SKA-1/2016 (A420389812)
Senāta 2016.gada 22.februāra spriedums lietā Nr. SKA-138/2016 (A420451113)
Senāta 2016.gada 22.februāra spriedums lietā Nr. SKA-365/2016 (A420602012)
Senāta 2016.gada 22.februāra spriedums lietā Nr. SKA-292/2016 (A420386714)
Senāta 2016.gada 17.februāra lēmums lietā Nr. SKA-744/2016 (A420181315)
Senāta 2015.gada 29.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1170/2015 (A420394314)
Senāta 2015.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-592/2015 (A420275914)
Senāta 2015.gada 15.decembra spriedums lietā Nr. SKA-391/2015 (A420216414)
Senāta 2015.gada 8.decembra spriedums lietā Nr. SKA-550/2015 (A420307713)
Senāta 2015.gada 30.novembra lēmums lietā Nr. SKA-1530/2015 (A420293115)
Senāta 2015.gada 30.novembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1107/2015 (A420410614)
Senāta 2015.gada 24.novembra spriedums lietā Nr. SKA-456/2015 (A420285614)
Senāta 2015.gada 20.novembra lēmums lietā Nr. SKA-1462/2015 (670014615)
Senāta 2015.gada 6.novembra spriedums lietā Nr. SKA-748/2015 (A420394414)
Senāta 2015.gada 22.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-1382/2015 (A420263015)
Senāta 2015.gada 9.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-343/2015 (A420409813)
Senāta 2015.gada 18.septembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1209/2015 (A420137715)
Senāta 2015.gada 18.septembra lēmums lietā Nr. SKA-1028/2015 (670006115)
Senāta 2015.gada 15.septembra lēmums lietā Nr. SKA-1315/2015 (A420242515)
Senāta 2015.gada 27.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1066/2015 (A420212715)
Senāta 2015.gada 21.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1216/2015 (A420231415)
Senāta 2015.gada 17.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1069/2015 (A420215215)
Senāta 2015.gada 14.augusta lēmums lietā Nr. SKA-1103/2015 (A420216215)
Senāta 2015.gada 29.maija spriedums lietā Nr. SKA-122/2015 (A420341613)
Senāta 2015.gada 26.maija spriedums lietā Nr. SKA-20/2015 (A420358813)

Senāta 2015.gada 22.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-349/2015 (A420444012)
Senāta 2015.gada 14.maija spriedums lietā Nr. SKA-18/2015 (A420671810)
Senāta 2015.gada 13.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-299/2015 (A420216014)
Senāta 2015.gada 28.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-511/2015 (A420304614)
Senāta 2015.gada 2.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-52/2015 (A420602012)
Senāta 2015.gada 30.marta spriedums lietā Nr. SKA-585/2015 (A420361914)
Senāta 2015.gada 26.marta spriedums lietā Nr. SKA-555/2015 (A420215114)
Senāta 2015.gada 26.marta spriedums lietā Nr. SKA-46/2015 (A420281013)
Senāta 2015.gada 10.marta rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-360/2015 (A420530913)
Senāta 2015.gada 10.februāra blakus lēmums lietā Nr. SKA-79/2015 (A420318413)
Senāta 2015.gada 23.janvāra spriedums lietā Nr. SKA-17/2015 (A42513407)
Senāta 2015.gada 19.janvāra spriedums lietā Nr. SKA-347/2015 (A420230114)
Senāta 2015.gada 15.janvāra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-396/2015 (A420531013)
Senāta 2014.gada 29.decembra spriedums lietā Nr. SKA-79/2014 (A420612510)
Senāta 2014.gada 22.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1278/2014 (A420244814)
Senāta 2014.gada 22.decembra lēmums lietā Nr. SKA-1390/2014 (A420372114)
Senāta 2014.gada 19.decembra spriedums lietā Nr. SKA-957/2014 (A420523213)
Senāta 2014.gada 19.decembra spriedums lietā Nr. SKA-582/2014 (A420334213)
Senāta 2014.gada 3.decembra spriedums lietā Nr. SKA-1221/2014 (A420435513)
Senāta 2014.gada 6.novembra spriedums lietā Nr. SKA-681/2014 (A420443513)
Senāta 2014.gada 4.novembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-670/2014 (A420418413)
Senāta 2014.gada 31.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-221/2014 (A420555612)
Senāta 2014.gada 22.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-807/2014 (A420572412)
Senāta 2014.gada 7.oktobra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-965/2014 (A420489113)
Senāta 2014.gada 27.jūnija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-349/2014 (A420521911)
Senāta 2014.gada 20.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-333/2014 (A43015211)
Senāta 2014.gada 20.maija spriedums lietā Nr. SKA-52/2014 (A420391512)
Senāta 2014.gada 19.maija spriedums lietā Nr. SKA-500/2014 (A420568112)
Senāta 2014.gada 15.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-615/2014 (A420392413)
Senāta 2014.gada 9.maija spriedums lietā Nr. SKA-287/2014 (A420471412)
Senāta 2014.gada 23.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-78/2014 (A420577611)
Senāta 2014.gada 23.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-555/2014 (A420226214)
Senāta 2014.gada 16.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-179/2014 (A420652611)
Senāta 2014.gada 15.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-38/2014 (A420516311)
Senāta 2014.gada 15.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-24/2014 (A420472212)
Senāta 2014.gada 31.marta spriedums lietā Nr. SKA-26/2014 (A420541511)
Senāta 2014.gada 7.februāra spriedums lietā Nr. SKA-67/2014 (A420453612)
Senāta 2014.gada 3.februāra lēmums lietā Nr. SKA-301/2014 (A420485713)
Senāta 2013.gada 19.decembra spriedums lietā Nr. SKA-374/2013 (A420380012)
Senāta 2013.gada 18.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-1033/2013 (A42718408)
Senāta 2013.gada 13.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-955/2013 (A42515709)
Senāta 2013.gada 11.decembra spriedums lietā Nr. SKA-227/2013 (A420572411)
Senāta 2013.gada 18.septembra spriedums lietā Nr. SKA-772/2013 (A420377912)
Senāta 2013.gada 16.septembra spriedums lietā Nr. SKA-574/2013 (A420539111)
Senāta 2013.gada 29.jūlija lēmums lietā Nr. SKA-848/2013 (A420395913)

Senāta 2013.gada 1.jūlija lēmums lietā Nr. SKA-524/2013 (670003813)
 Senāta 2013.gada 1.jūlija spriedums lietā Nr. SKA-368/2013 (A420769710)
 Senāta 2013.gada 1.jūlija lēmums lietā Nr. SKA-541/2013 (A420307713)
 Senāta 2013.gada 2.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-494/2013 (A420513511)
 Senāta 2013.gada 23.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-497/2013 (680002513)
 Senāta 2013.gada 22.marta rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-410/2013 (A420531211)
 Senāta 2013.gada 15.marta spriedums lietā Nr. SKA-110/2013 (A420425412)
 Senāta 2013.gada 24.janvāra lēmums lietā Nr. SKA-279/2013 (670066512)
 Senāta 2013. gada 14.janvāra rīcības sēdes lēmums lietā Nr. SKA-134/2013 (A420807810)
 Senāta 2013.gada 11.janvāra spriedums lietā Nr. SKA-58/2013 (A420603010)
 Senāta 2012.gada 3.decembra spriedums lietā Nr. SKA-541/2012 (A420465511)
 Senāta 2012.gada 20.novembra lēmums lietā Nr. SKA-1020/2012 (A420456612)
 Senāta 2012.gada 6.novembra lēmums lietā Nr. SKA-903/2012 (670045412)
 Senāta 2012.gada 8.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-678/2012 (670015612)
 Senāta 2012.gada 14.septembra spriedums lietā Nr. SKA-366/2012 (A42698608)
 Senāta 2012.gada 17.augusta lēmums lietā Nr. SKA-850/2012 (A420456612)
 Senāta 2012.gada 22.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-156/2012 (A42304206)
 Senāta 2012.gada 18.jūnija spriedums lietā Nr. SKA-182/2012 (A42690209)
 Senāta 2012.gada 17.aprīļa lēmums lietā Nr. SKA-476/2012 (A420359812)
 Senāta 2012.gada 29.marta lēmums lietā Nr. SKA-401/2012 (A7047211)
 Senāta 2012.gada 6.februāra lēmums lietā Nr. SKA-267/2012 (A420632411)
 Senāta 2011.gada 2.novembra lēmums lietā Nr. SKA-1006/2011 (A8066011)
 Senāta 2011.gada 21.novembra lēmums lietā Nr. SKA-1045/2011 (A420603411)
 Senāta 2011.gada 22.jūlija lēmums lietā Nr. SKA-795/2011 (A420512911)
 Senāta 2011.gada 22.jūlija lēmums lietā Nr. SKA-801/2011 (A420516311)
 Senāta 2011.gada 10.maija lēmums lietā Nr. SKA-544/2011 (A7052010)
 Senāta 2011.gada 16.marta lēmums lietā Nr. SKA-468/2011 (A420398611)
 Senāta 2011.gada 9.marta lēmums lietā Nr. SKA-377/2011 (A7049110)
 Senāta 2011.gada 18.februāra lēmums lietā Nr. SKA-24/2011 (A7038109)
 Senāta 2011.gada 5.janvāra lēmums lietā Nr. SKA-250/2011 (A420791610)
 Senāta 2010.gada 26.novembra lēmums lietā Nr. SKA-663/2010 (A42536808)
 Senāta 2010.gada 5.novembra spriedums lietā Nr. SKA-451/2010 (A42304206)
 Senāta 2010.gada 19.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-853/2010 (A7010510)
 Senāta 2010. gada 21.jūlija spriedums lietā Nr. SKA-264/2010 (A42428206)
 Senāta 2010.gada 24.marta lēmums lietā Nr. SKA-293/2010 (A8080309)
 Senāta 2009.gada 23.novembra lēmums lietā Nr. SKA-834/2009 (A8074809)
 Senāta 2009.gada 30.oktobra lēmums lietā Nr. SKA-735/2009 (A42763309)
 Senāta 2009.gada 12.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-472/2009 (A42781808)
 Senāta 2008.gada 13.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-446/2008 (A42455906)
 Senāta 2008.gada 29.aprīļa spriedums lietā Nr. SKA-139/2008 (A42240305)
 Senāta 2007.gada 27.augusta lēmums lietā Nr. SKA-495/2007 (A42325905)
 Senāta 2007.gada 8.februāra spriedums lietā Nr. SKA-30/2007 (C32243303)
 Senāta 2006.gada 14.novembra lēmums lietā Nr. SKA-588/2006 (A7018406)
 Senāta 2006.gada 23.maija lēmums lietā Nr. SKA-306/2006 (A7004806)
 Senāta 2005.gada 25.oktobra spriedums lietā Nr. SKA-302/2005 (A42012404)

Senāta 2005.gada 22.februāra spriedums lietā Nr. SKA-30/2005 (C32243303)

Pielikums**Tiesību normu salīdzināšanas tabula**

Temats	Publisko iepirkumu likums, kas bija spēkā līdz 2017.gada 28.februārim	Publisko iepirkumu likums, kas ir spēkā no 2017.gada 1.marta³⁴⁸
Principi	2.pants	2.pants
Tiešas līguma slēgšanas nosacījumi	3.panta pirmās daļas 7.punkts	4.panta pirmā daļa
2.pielikuma B daļas pakalpojumi	8.panta septītā daļa	10.pants
Mazais iepirkums	8. ¹ pants 8. ² pants	9.pants (atšķiras paredzamo līgumcenu minimālais sliekšnis)
Nepieciešamās informācijas pieprasīšana kandidātiem un pretendentiem	11.panta 1. ¹ daļa	13.panta otrā daļa
Dalība iepriekšējos posmos	11.panta ceturtnā daļa	18.panta ceturtnā daļa (daļēji)
Tehniskās specifikācijas	17.panta pirmā un otrā daļa	20.panta pirmā un otrā daļa
Procedūras pārtraukšana	38.pants	Ministru kabineta 2017.gada 28.februāra noteikumu Nr. 107 „Iepirkuma procedūru, un metu konkursu norises kārtība” 4.nodaļa
Nodokļu parāda pārbaude	39. ¹ panta sestās daļas 2.punkts	42.panta sestās daļas 2.punkts
Balstīšanās uz citas personas iespējām	41.panta trešā daļa 42.panta trešā daļa	45.panta astotā daļa 46.panta ceturtnā daļa
Informācijas pieprasīšana	45.pants	41.panta sestā un astotā daļa
Kritēriji	46.panta pirmā daļa	51.pants
Nepamatoti lēts piedāvājums	48.pants	53.pants
Kļūdu labošana	56.panta trešā daļa	41.panta devītā daļa
Ja tikai viens pretendents atbilst prasībām – objektīvi jāpamato	56.panta septītā daļa	Ministru kabineta 2017.gada 28.februāra noteikumu Nr. 107 „Iepirkuma procedūru, un metu konkursu norises kārtība” 19., 39., 60., 76., 101.punkts
Sarunu procedūra pēc metu konkursa	63.panta trešā daļa	8.panta septītās daļas 8.punkts
Sarunu procedūras priekšnoteikumi –	63.panta ceturtnās daļas 1.punkts	8.panta septītās daļas 3.punkts

³⁴⁸ Ja nav norādīts citādi.

neparedzami ārkārtas apstākļi		
Iesnieguma izskatīšana birojā	81.panta 7.punkts 83.panta ceturtais daļas 3.punkts 84.panta sestā daļa 83. ¹ panta pirmās daļas 2. un 3.punkts	66.panta pirmās daļas 2.punkts 68.panta piektās daļas 4.punkts 71.panta septītā daļa 69.panta pirmās daļas 2. un 3.punkts
Pārsūdzības tiesības, ieinteresētā persona	83.panta pirmā daļa 85. ¹ panta pirmā daļa	68.panta pirmā daļa 73.panta pirmā daļa
Koleģiāla lietas izskatīšana	85.panta pirmā daļa	72.panta pirmā daļa
Prasījumi attiecībā uz līgumu	XXI ¹ nodaļa	X nodaļa
Gadījumi, kad attiecībā uz līgumu var piemērot sankcijas	85. ² panta pirmā daļa	74.panta pirmā daļa
Sankciju veida izvēle	85. ³ panta pirmā un otrā daļa	75.panta pirmā un otrā daļa
Ierobežojumi līguma atzīšanai par spēkā neesošu	85. ³ panta piektā daļa 85. ³ panta ceturtais daļa	75.panta piektā daļa 75.panta ceturtais daļa
Zaudējumu atlīdzināšana	85. ⁴ pants	76.pants
	Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums, kas bija spēkā līdz 2017.gada 30.martam	Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums, kas ir spēkā no 2017.gada 1.aprīļa
Kandidātu un pretendentu atlase sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumā	41.panta pirmā un otrā daļa	47.panta pirmā un otrā daļa